

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง
อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

การค้นคว้าอิสระ

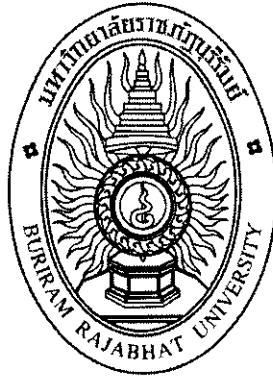
ของ

นฤชา อันทามา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

พฤศจิกายน 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE OPINIONS OF PEOPLE TOWARDS WORKING PERFORMANCES
OF NANGRONG MUNICIPALITY NANGRONG DISTRICT
BURIRAM PROVINCE**

Nareucha Antama

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of Requiriements for the
Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

November 2018

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ นายนฤชา อินทามา
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ

(ดร.วิษณุ ปัญญาองค์)

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน)

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่..... เดือนพ.ศ.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือนพ.ศ.....

บทคัดย่อ

นฤชา อินทามา. 2561. *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยุวารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ประจักษ์ คะเนวัน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม. 140 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรองอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9255 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ติดตั้งโคมไฟสาธารณะภายในชุมชนให้ครบทุกจุด ควรมีการจัดการตลาดให้ถูกสุขลักษณะ รองลงมาคือ ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, การดำเนินงาน, เทศบาลเมืองนางรอง

ABSTRACT

Nareucha Antama. 2018. The Opinions of People Towards Working Performances of Nangrong Municipality Nangrong District Buriram Province. Master of Public Administration Program in Public Administration. Major Advisor: Doctor Vishnu Panyayong. Co-advisor: Associate Professor Prachan Kanewan, 140 pages.

The purposes of this research were 1) to study the opinions of people towards working performances of Nangrong Municipality, Nangrong District, Buriram Province. 2) to study the recommended additional opinions and suggestions towards working performances of Nangrong Municipality, Nangrong District, Buriram Province. The studies were divided into three aspects: development of life quality, economic, and the conservation of natural resources and the environment. The samples were 377 people selected by simple random sampling, determined by the table of Krejcie and Morgan that randomly distributed to various communities by proportional random sampling. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire: check list, rating scale, and open-ended form. The reliability was 0.9255. The statistics used for analyzing the collected data were Percentage, Mean, and Standard Deviation. The results of this study revealed that the people's opinions towards working performances of Nangrong Municipality, Nangrong District, Buriram Province, were overall at a high level. When considering each aspect, it showed that all aspects were at high levels. The aspects ranked from the highest to lowest mean score were economic development, followed by development of life quality. The lowest mean score was the conservation of natural resources and the environment. The highly recommended additional opinions and suggestions were as follows: the public lighting fixture should be installed in every community, followed by the market should be hygienic, women should be promoted in vocational training, and people should participate in the development and there should be a provision of funding to promote the people's careers.

Keywords: Opinion, Working Performances, Nangrong Municipality

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ได้แก่ ดร.วิษณุ ปัญญาสงค์ ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดี ทำให้การค้นคว้าอิสระนี้มีความสมบูรณ์ถูกต้องและเจ้าหน้าที่สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้การประสานงานเป็นอย่างดีจึงขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือเพื่อการวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัต ประธานวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรฤทธิ มุลสิน อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และนายทองใบ เพ็งธรรม ปลัดเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอขอบพระคุณประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในฐานะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณทุกๆ คนในครอบครัว และเพื่อนร่วมงานทุกๆ ท่าน เพื่อนร่วมหมู่เรียน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญาความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้แนะคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

นฤชา อินทามา

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามเพื่อการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารองค์การ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ.....	62
บริบทของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์.....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	84
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	105
วิธีดำเนินการวิจัย.....	105
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	110
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	110
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	111
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	121
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	122
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	130
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	137
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	140

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	98
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมและรายด้าน.....	99
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในภาพรวมและรายข้อ.....	100
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ในภาพรวมและรายข้อ.....	101
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและรายข้อ.....	102
4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ.....	104

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่น (Local government) ถือเป็นหัวใจและเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นองค์กรที่กระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การบริหาร การตรวจสอบ และควบคุมการดำเนินงานท้องถิ่นของตนตามวิถีทางประชาธิปไตย ให้เป็นไปในทิศทางที่ตนปรารถนา อันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังเป็นการยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรี และความสำคัญของประชาชนในท้องถิ่นให้รู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การควบคุม การตรวจสอบและการถอดถอน เป็นต้น ให้เกิดความรับผิดชอบ เกิดความหวงแหนและปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย และเป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่น อันจะนำมาซึ่งความกลมไสศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นับเป็นการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองของประชาชนจึงเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามหลักกระจายอำนาจที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีการปกครองตนเอง โดยรัฐบาลต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักของการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการทำงานกำหนดนโยบาย การบริหารงานบุคคล การเงิน และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดหน้าที่ที่รัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติโดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับเท่าที่จำเป็นในกรอบของกฎหมายในทุกองค์กร (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, หน้า 30)

เทศบาล ถือเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปตะวันตก ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่เขตเมืองที่มีประชากรหนาแน่นและมีความเจริญพอสมควร การจัดตั้งจึงต้องพิจารณาว่าท้องถิ่นใดสมควรจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ ต้องอาศัยหลักเกณฑ์จำนวน และความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้นความเจริญทางเศรษฐกิจ การจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด ขบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการ และความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น รวมทั้ง พิจารณาสถิติสภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะมีความสามารถในการพัฒนาความเจริญได้มากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลทั้ง 3 ประเภทเพิ่มเติม ดังนี้ 1) เทศบาลตำบล มีหลักเกณฑ์การจัดตั้ง โดยพิจารณาถึงรายได้จริงไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมาตั้งแต่ 12 ล้านบาทขึ้นไป มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป และมีความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ 1,500 คนต่อตารางกิโลเมตรขึ้นไป 2) เทศบาลเมือง มีหลักเกณฑ์การจัดตั้ง โดยพิจารณาถึงท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่งให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เป็นท้องถิ่นที่ไม่ใช่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด การจะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองต้องมีประชากรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป มีความหนาแน่นของประชากรไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้ 3) ส่วนเทศบาลนคร มีหลักเกณฑ์ในการจัดตั้ง โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป ความหนาแน่นของประชากรไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้ (ยุติธรรม ปีทมะ, 2558, หน้า 10)

ตามที่เทศบาลเมืองนางรองได้ดำเนินการบริหารงานของเทศบาลให้สอดคล้องกับภารกิจ 6 ประการ คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิท พวงงาม, 2555, หน้า 403-404) ที่ส่วนกลางมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาดำเนินการนั้น ปกติเทศบาลนางรองได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านเมืองน่าอยู่ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 3) ด้านการพัฒนาการศึกษา กีฬานันทนาการและศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น 4) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านการพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กร (เทศบาลเมืองนางรอง, 2559, หน้า 83) แต่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะทั้ง 3 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้พบมาโดยส่วนตัวและบุคลากรในองค์กรนั้นให้ข้อมูลว่า ประชาชนยังมีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการดำเนินงานต่อเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นด้านการเป็นอยู่ในเรื่อง การให้บริการน้ำอุปโภคบริโภค การให้บริการอินเทอร์เน็ต การให้บริการรับชำระภาษี การให้บริการทั่วไปในสำนักงานด้านการวางแผนพัฒนา และยังมีปัญหาอีกหลายอย่าง เช่น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมมีส่วนน้อย ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในแผนยุทธศาสตร์ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการทำแผนยุทธศาสตร์ยังไม่ครอบคลุมทุกชุมชน อีกทั้งการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นความคิดเห็นของผู้นำชุมชนอย่างเดียว ทำให้ไม่เกิดความคิดที่หลากหลาย และโครงการหรือกิจกรรมที่เสนอนั้น อาจเป็นความคิดเห็นส่วนตัว ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ประชาชนคณะกรรมการตรวจสอบและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลงาน โครงการต่าง ๆ ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของเทศบาล จากการสังเกตและพบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินงานเท่าที่ควร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สนใจในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพราะปัญหาที่อยู่รอบตัวเรา เช่น ป่าไม้ ดิน สัตว์ น้ำ อากาศ ถนน อาคาร บ้านเรือน ที่ยังเป็นปัญหาที่เห็นได้ชัด มลพิษทางอากาศและน้ำ ขยะมูลฝอยที่ไม่ได้ถูกจัดการเท่าที่ควร การก่อสร้างที่ยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ประชาชนยังได้รับปัญหาในส่วนนี้อยู่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจก็ยังมีปัญหาความยากจน เศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงาน การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนยังไม่มีประสิทธิภาพตามที่คาดหวัง และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนยังไม่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย (ทศพร สร้อยทองกลาง, สัมภาษณ์, 2560)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเสนอผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะได้กำหนดแนวทางด้านการพัฒนา

คุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อ
แก้ไขปัญหาของประชาชน รวมทั้งการดำเนินงานและพัฒนางานให้ครอบคลุมในอนาคตให้มี
ประสิทธิภาพประสิทธิผลและตรงตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

คำถามเพื่อการวิจัย

การดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรองตามความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอ
นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมือง
นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมือง
นางรองซึ่งได้บูรณาการจากแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด
บุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน (เทศบาลเมืองนางรอง, 2559, หน้า 83) ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอ
นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 15,159 คน (เทศบาลเมืองนางรอง, 2559, หน้า 8)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม
ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555, หน้า

148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตาม สัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมือง นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมือง นางรองอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่าง ๆ เช่น ปฏิบัติการที่ นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อและความรู้สึกโดยอาศัยพื้นฐานที่ได้จากการเรียนรู้ประสบการณ์รวมถึงสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงออกความคิดเห็นซึ่งจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนและอาจแสดงออกได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ ทั้งนี้ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานที่บุคคลแสดงออกทางกายและเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ซึ่งการดำเนินงานอาจปฏิบัติได้ทันทีหรืออาจมีความล่าช้าตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ทัศนคติโอกาส เป็นต้น

2.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การสร้างรากฐานของระดับการดำรงชีวิตของคนให้ดีขึ้น โดยการให้ความรู้ การฝึกด้านคุณธรรม การส่งเสริมสุขภาพอนามัยการประกอบอาชีพ รวมกันอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในประเทศไทยได้มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพชีวิต

2.2 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดหรือขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน การกระจายรายได้ พร้อมกับมีการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของสังคมไปในทางที่ดีขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสงวนทรัพยากรไว้ตอบสนองความจำเป็นของคนรุ่นต่อไปในอนาคตของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาที่มีการคำนึงถึงความเสียหายของสิ่งแวดล้อม มีการป้องกันปัญหาที่เกิดแก่สิ่งแวดล้อม หรือถ้าจำเป็นจะต้องเกิดความเสียหาย ก็จะต้องทำในขอบเขตที่เสียหายน้อยที่สุด การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนี้ จึงเป็นรูปแบบการใช้ทรัพยากรที่มีการบำรุงรักษา และมีอัตราการใช้ที่อยู่ในขอบเขตการอำนวยให้หรือศักยภาพที่ทรัพยากรนี้จะคืนสู่สภาพปกติได้

3. เทศบาล หมายถึง เทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

4. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์หาข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้กำหนดกรอบไว้ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารองค์การ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ
5. บริบทของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกด้าน ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคล จะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการ แสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็น ผลของการแปล ความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดง ความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นลักษณะการคิด หรือการตัดสินใจพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อตัวขึ้น ภายในจิตใจของแต่ละบุคคลหรือเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีวิจารณญาณ โดยยึดความรู้ และ ประสบการณ์ของบุคคลนั้นเป็นหลัก โดยไม่จำเป็นต้องเอาความรู้ที่ถูกต้องหรือข้อพิสูจน์ใด ๆ มา พิสูจน์ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2542, หน้า 231) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจความรู้สึกกระทบใจที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์หรือชั่งน้ำหนักว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

ธีระศักดิ์ บันทูปา (2542, หน้า 55) ได้สรุปไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก ทางด้าน ความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ และความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์ หนึ่งด้วยการพูด การเขียน โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น อาจเป็น พื้นฐานในการแสดงออก ซึ่งอาจถูกหรือไม่ก็ได้ อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นได้ ความคิดเห็นจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

กฤษณา สิงโตแก้ว (2550, หน้า 27) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกด้านเจตคติ ความเชื่อ การตัดสินใจ ความนึกคิด ความรู้สึกและวิจรรณญาณที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด การเขียน ฯลฯ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ของแต่ละบุคคลเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา

ชยากร เทศะบำรุง (2554, หน้า 6) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงเรื่องใด เรื่องหนึ่งโดยเฉพาะความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับทัศนคติและค่านิยม โดยเป็นเรื่องเป็นราวที่เกี่ยวกับ จิตลักษณะบุคคลหรือสังคม ค่านิยมเป็นเรื่องราวทางจิตอย่างกว้างๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากความหมายของความคิดเห็นที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความคิดเห็น คือการแสดงออกที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อและความรู้สึก โดยอาศัยพื้นฐานที่ได้จากการเรียนรู้ ประสบการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงออกความคิดเห็น ซึ่งจะแสดงออกโดยการพูด หรือ การเขียน และอาจแสดงออกได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ ทั้งนี้ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตาม สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ความสำคัญของความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการศึกษาหาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละ คนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความ คิดเห็นจะเป็นการใช้ประโยชน์ต่อการวางแผน นโยบายต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและพอใจของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ (2524, หน้า 46 อ้างถึงใน ชยากร เทศะบำรุง, 2554, หน้า 7) กล่าวว่าการศึกษาความคิดเห็นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะทำให้เราทราบ

ความต้องการของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของผู้กระทำว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร
 ทุกความเห็นของผู้ได้รับประโยชน์เพื่อให้ผู้กระทำได้ปรับปรุงพฤติกรรมทัศนคติของผู้ถูกกระทำ
 ให้ดีกว่าเดิม ตัวอย่างที่เห็นได้ง่ายเช่น กิจการค้าของบริษัทเอกชน โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์จะ
 สอบถามความคิดเห็นของผู้ชมต่อรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ อยู่เสมอเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้
 ดีกว่าเดิม

Thomas (1971, p.12; อ้างถึงใน กนกศักดิ์ แสงเงินอ่อน, 2546, หน้า 30) กล่าวว่าความ
 คิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไปต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่ถูกต้อง และมีการตอบสนองซึ่งจะ
 ออกมาเป็นระดับ สูง ต่ำ มาก น้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากใช้การตอบแบบสอบถามและการ
 สัมภาษณ์

Feldman (1971, p.53; อ้างถึงใน สิรินา จิตต์หาญ, 2546, หน้า 12) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี
 ความสำคัญเนื่องจาก เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ละคนจะแสดงความ
 ชื่อหรือความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อ
 การวางแผนนโยบายต่าง ๆ เพราะจะทำให้สำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยควรได้รับความร่วมมือ
 จากประชาชนในการดำเนินงาน โครงการ หากได้มีการเผยแพร่โครงการหรือรับฟังความคิดเห็นจาก
 ประชาชนที่มีต่อโครงการจะมีส่วนช่วยให้โครงการ นั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของ
 ท้องถิ่นทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ไม่เกิดการต่อต้านถ้า
 สาธารณชนมีส่วนร่วมหรือมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในโครงการใด ๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้นก็
 ทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือรักษาไว้ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ

จากความสำคัญที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความคิดเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่สำคัญที่สุดที่จะมี
 ผลและรากฐานของการเปลี่ยนแปลงในชีวิตแต่ละบุคคลในการดำเนินงานของสังคมถ้าคนแต่ละคน
 คิดดีคิดถูกต้องคิดเหมาะสม การดำเนินชีวิตของคนและความเป็นไปในสังคมก็จะดำเนินไปอย่างมี
 คุณค่า หากคนในสังคมไม่ชอบคิดหรือคิดไม่เป็นย่อมตกเป็นเหยื่อของคนช่างคิด การคิดเป็น
 กระบวนการทางจิตใจหรือกระบวนการทางสมองซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การคิดของมนุษย์
 เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนที่เริ่มต้นจากสิ่งเร้ามากระตุ้น ทำให้จิตใจกับสิ่งเร้า และสมอง
 ตอบสนองเพื่อให้ได้ผลของการคิดออกมา

ประเภทของความคิดเห็น

ได้มีผู้กล่าวถึงประเภทของความคิดเห็น ไว้คู่และจำแนกทั้งทางความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคลดังนี้

กัญญา สุวรรณแสง (2540, หน้า 112 – 114) ได้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ความคิดเห็นที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย หรือความคิดเห็นประเภทสัมพันธ์ (Associative thinking) เป็นการคิดที่ไม่มีแนวทาง คิดเรื่องนี้แล้วก็คิดเรื่องโน้นติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ไม่มีการสรุปผล เช่น การคิดเลื่อนลอยเป็นการคิดเกี่ยวกับเรื่องราวของตัวเองมากกว่าที่จะใช้เป็นการเพื่อฝัน ในขณะที่ตื่นอยู่ โดยรู้ตัว วาดภาพจินตนาการเรื่อยเปื่อย การฝันกลางวันเป็นการฝันขณะหลับ เป็นการฝันโดยการเก็บเอาความกังวลใจตอนกลางวันไปฝันกลางวัน การคิดที่เป็นอิสระ (Free association) การคิดที่เป็นสายความคิดจะตามกันมาเป็นสายไม่หยุด และการคิดที่ถูกควบคุม การคิดด้วยอารมณ์ที่คล้อยตามสิ่งเร้า (Controlled association) เป็นการคิดที่มีกฎเกณฑ์ว่าจะต้องอยู่ได้ การแนะนำ คือ ถูกควบคุมให้คิดเฉพาะแต่เรื่องนั้น ๆ

2. ความคิดเห็นที่มีจุดมุ่งหมาย (Directed thinking) หมายถึง ความคิดเห็นที่ใช้ในการแก้ปัญหาการหาเหตุ ได้แก่ การคิดแบบวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative thinking) และการคิดแก้ปัญหา (Problem solving) การคิดแบบวิเคราะห์วิจารณ์หรือการคิดเชิงวิจารณ์ คือ การพินิจพิจารณาเหตุผล โดยอาศัยการพิจารณาข้อมูล และสถานการณ์ต่าง ๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใด สิ่งใดดีหรือไม่ดีอย่างไร ผู้ใดผิด ผู้ใดถูก การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการคิดแก้ปัญหา เป็นการค้นคิดเพื่อพบความสัมพันธ์ใหม่ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ มีคุณค่า และแปลกใหม่กว่าเดิม เป็นการคิดแก้ปัญหาประเภทหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาพิเศษ ไม่ใช่ปัญหาในชีวิตประจำวัน

สุชา จันทน์เอม (2542, หน้า 14) ได้แบ่งความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย (Undirected thinking) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความคิดต่อเนื่อง (Associative thinking) การคิดแบบเชื่อมโยง เป็นความคิดที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย อิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก เช่น การฝัน การจินตนาการ การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เป็นต้น

2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (The gold-directed thinking) เป็นความคิดที่มีบทสรุปหลังจากที่คิดเสร็จหรือเมื่อต้องการหาคำตอบในวิถีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดแบบมีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

Rammer (1954, p.6-7; อ้างถึงใน เวชยันต์ จันทร์เพชร, 2549, หน้า 10) กล่าวว่า

ความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทาง ได้ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

จากประเภทของความคิดเห็นที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้เพราะความคิดเห็นมี ลักษณะคล้าย ทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติแตกต่างกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกได้อย่างเปิดเผย หรือตอบสนองอย่างตรง ๆ และลักษณะของความคิดเห็น ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารองค์การ

การบริหารหรือการจัดการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทุกระดับ โดยการบริหาร (Administration) นิยมใช้ในภาครัฐหรืองานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคธุรกิจเอกชนซึ่ง The encyclopedia americana ได้ขยายความว่า การบริหารและการจัดการใช้ทดแทนกันได้ คำว่า “การบริหาร” เป็นการจัดการงานบริหารระดับสูง ส่วน “การจัดการ” เป็นศิลปะของการประสานองค์ประกอบหรือปัจจัยการผลิตเพื่อมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยแรงงาน วัสดุ และเครื่องจักร สำหรับคำว่า การบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร (Administration) คือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน อย่างเป็นกระบวนการมีและระบบภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

เจริญผล สุวรรณโชติ (2542, หน้า 260) ซึ่งได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ทำให้องค์กรสามารถผลิตตามความมุ่งหมายขององค์กรออกมาให้มีคุณภาพ และปริมาณที่ดีที่สุดเพื่อให้องค์กรนั้นเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือองค์กรอื่น ๆ ว่าเป็นองค์กรที่ ดำเนินงานตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริงจนทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543, หน้า 21-23) กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่า หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ได้มีการวิเคราะห์และ ประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง ขององค์กรไว้ล่วงหน้าซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตของข้อจำกัดที่มีอยู่ทั้งด้าน บุคลากร การเงิน เทคโนโลยี และ โครงสร้างอื่น ๆ เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่ทิศทางที่เป็นไปได้

โดยสรุปตามนัยความหมายของการบริหารดังกล่าวแล้วนั้นการบริหารเป็นกระบวนการ หนึ่งของสังคมของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กร บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ และเทคโนโลยี ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถแยกออกเป็นลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. เป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรม
3. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. ทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

เมื่อเชื่อมโยงความหมายของการบริหารมาสู่การบริหารงานของเทศบาลที่กล่าวได้ว่า ความสามารถของผู้บริหารเจ้าหน้าที่พนักงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545, หน้า 3) ได้สรุปความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร คือ การวางแผน การจัดองค์การการจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และ การงบประมาณ

จากความหมายของการบริหารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นการลงมือกระทำ หลังจากวางหลักการบริหารแล้ว ในขั้นตอนนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อที่จะนำเอาทรัพยากร

ที่มีอยู่ทั้ง บุคลากร วัสดุงบประมาณ มาจัดการตามหลักการที่วางไว้ โดยมีกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความสำคัญของการบริหาร

องค์กรทุกแห่งมีจุดหมายหรือเป้าหมายบางอย่าง โดยที่การบริหารของผู้บริหารเป็นปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรโดยตรง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบงานด้านบริหาร ทั้งต่อตนเองต่อกลุ่ม ต่อสังคม และต่อประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งในความหมายของการบริหารนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2541, หน้า 14) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารว่า ผู้บริหารทุกองค์กรต่างเกี่ยวข้องกับการบริหารระบบย่อย 2 ระบบคือ

1. ระบบงาน ซึ่งก็คือทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์
2. ระบบคน คือ มนุษย์หรือทรัพยากรบุคคล ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ หรือสิ่งของเพื่อจะก่อให้เกิดผลสำเร็จกับองค์กร

พนัส หันนาคินทร์ (2542, หน้า 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่า ในการดำเนินกิจการใดก็ตามจะดำเนินไปด้วยดี ต้องมีผู้ที่กระทำไปให้ถึงเป้าหมายโดยถูกต้องรวดเร็ว เปรียบเสมือนการเดินทางเรือก็ต้องมีคนคอยดูแลองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เรือเคลื่อนไปได้ การบริหารจัดการในองค์กรจะขับเคลื่อนดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างแท้จริงได้ต้องมีการบริหารจัดการให้งานมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันส่วนในองค์ประกอบของกระบวนการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรที่สำคัญต้องมีสิ่งต่อไปนี้มาเกี่ยวข้องอยู่เสมอซึ่งได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดหน่วยงาน (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การควบคุม (Controlling) เป็นต้น ในทางปฏิบัติหน้าที่บางอย่างต้องใช้ศิลปะเข้าช่วยมาก จึงจะทำให้บรรลุผลสำเร็จตามความต้องการได้

พนิดา เล้าณะ (2546, หน้า 32) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารของด้านการบริหารองค์กรไว้ดังนี้

1. การบริหารเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ทุกองค์กรดำเนินไปได้ ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐภาคธุรกิจหรือภาคเอกชนอื่น ๆ ต่างก็ดำเนินการ โดยอาศัยการบริหารทั้งสิ้น อาจกล่าว

ได้ว่า ความสำคัญของการบริหารอยู่ที่กิจกรรมทางการบริหารที่มีต่อเจ้าขององค์กร ซึ่งรวมถึงผู้ถือหุ้นและสมาชิกทุกคน ตลอดถึงประชาชนในสังคมซึ่งเป็นผู้ใช้สินค้าและบริการอันเป็นผลผลิตขององค์กรนั้น

2. การตัดสินใจทางการบริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการผลิตและการกำหนดนโยบายขององค์กร ซึ่งมีผลกระทบต่อองค์กรและสังคมในส่วนรวมด้วย อาจกล่าวได้ว่าการบริหารมีความสำคัญต่อมาตรฐานการครองชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ในแง่ความรับผิดชอบที่การจัดการต่อการผลิตสินค้าและบริการที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคและผู้รับบริการ ต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและต่อความสันติสุขของสังคม

3. การบริหารก่อให้เกิดสถานะการสร้างงาน ซึ่งมีผลต่อการยกระดับรายได้และรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งการได้บริโภคสินค้าและบริการที่ดีมีคุณภาพ อาจกล่าวได้ว่าการบริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย

จากความสำคัญของการบริหารที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กระบวนการทำงานหรือการจัดการมีความสำคัญต่อองค์กร เพราะทุกขั้นตอนมีผลต่อความสำเร็จที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและช่วยให้องค์กรได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการและดำเนินการในขั้นต่อไปได้ นอกจากนี้กระบวนการจัดการยังเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากแต่ละองค์กรมีปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีการบริหารองค์กร

ในอดีตที่ผ่านมา ระบบการจัดการของการผลิต และกิจกรรมต่าง ๆ ก็ดี ทางเศรษฐกิจ ทางการ ตลาด มิได้มีความสลับซับซ้อนมากนัก และไม่ต้องอาศัยระบบของการจัดการเช่นในปัจจุบันนี้ กระทั่ง เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในโลก (ประมาณ ปี ค.ศ. 1880 เป็นต้นมา) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อันมีผลทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ตลอดจนมี การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ เริ่มเป็นที่ยอมรับและ ขยายตัวมากขึ้น มีการพัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ

Henri Fayol (2004, p.110; อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, และธนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, 2545, หน้า 86) ได้เสนอทฤษฎีการบริหาร โดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administration) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จำต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิธีที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และทำการแบ่งมอบอำนาจหน้าที่ให้กับผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการ ที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งงานต่าง ๆ ต่อผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชา ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จได้ด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจใจของตน จะต้องเข้าใจในข้อตกลงในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมิน โครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุง ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อเป็นการปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็จำเป็นที่ต้องทำ

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้

Max Weber (1966, p.221; อ้างถึงใน ซีเรก วิทยายุทธ, 2550, หน้า 53) เป็นบุคคลแรกที่บรรยายลักษณะระบบราชการไว้อย่างละเอียด จนในปัจจุบันระบบราชการของ Weber ได้กลายเป็นระบบราชการในอุดมคติ (Ideal type bureaucracy) และได้มีความพยายามที่จะใช้ตัวแบบดังกล่าวนี้สร้างระบบราชการในประเทศต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของระบบราชการแบบ Weber มีดังนี้

1. ระบบราชการอาศัยอำนาจตามกฎหมาย
2. ข้าราชการต้องขึ้นต่อคำสั่ง เฉพาะที่ชอบด้วยกฎหมายในการปฏิบัติงานเท่านั้น ไม่มีภาระผูกพันอย่างอื่น นอกเหนืองานในหน้าที่
3. มีการจัดสายการบังคับบัญชาลดหลั่นกันไป
4. มีการเลือกสรรบุคคลอย่างมีหลักเกณฑ์ตามความรู้ ความสามารถ
5. การเลือกสรร อาศัยความรู้ทางเทคนิค ซึ่งมีการวัดผลโดยการสอบหรือโดยประกาศนียบัตรหรือทั้งสองอย่าง
6. ข้าราชการมีเงินเดือนประจำ และเงินบำนาญ เงินเดือนเป็นไปตามตำแหน่งขั้นยศ

7. การรับราชการถือเป็นอาชีพอย่างเดียว หรืออย่างน้อยก็เป็นอาชีพหลัก
8. การเลื่อนตำแหน่งเป็นไปตามอาวุโส หรือตามความสามารถในการปฏิบัติงานหรือทั้งสองอย่าง การเลื่อนตำแหน่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชา
9. ข้าราชการทำงาน โดยไม่ใช่ตำแหน่ง แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ข้าราชการทำงานโดยแยกตัวออกจากการเป็นเจ้าของปัจจัยการบริหาร
10. ข้าราชการต้องขึ้นต่อระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ในการปฏิบัติราชการ

Luther Gulick (1993, p.54; อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, 2551, หน้า 64-72) ได้เสนอทฤษฎีหลักการบริหารระบบราชการ POSDCoRB Model มีรายละเอียดดังนี้

1. P แทนคำว่า Planning หรือการวางแผน คือ กระบวนการขั้นที่หนึ่งของการบริหารงาน เพื่อให้ผลของงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือการใช้ความคิดในการเตรียมวิธีการต่าง ๆ เพื่อเลือกทางที่ดีที่สุด
2. O แทนคำว่า Organizing หรือการจัดองค์การ คือ การจัดเตรียมและจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเลือกทางเลือกภายในองค์การ โดยการแบ่งงานภายในองค์การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ การมอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ผู้ปฏิบัติงาน
3. S แทนคำว่า Staffing หรือการจัดคนเข้าทำงาน คือ เริ่มกระบวนการตั้งแต่ การจัดคนเข้าทำงาน การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน และการรักษามูลค่าผู้ปฏิบัติงานให้อยู่กับองค์การให้นานที่สุด จนกระทั่งพ้นจากองค์การไป
4. D แทนคำว่า Directing หรือการสั่งการ คือ การสั่งการต่าง ๆ ของผู้บังคับบัญชาในการสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชาได้ใกล้เคียงมากที่สุด
5. Co แทนคำว่า Coordinating หรือการประสานงาน คือ การพยายามประสานงานความร่วมมือของทุกคนในองค์การในการปฏิบัติการ
6. R แทนคำว่า Reporting หรือการรายงาน คือ การจัดหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ เช่น การรายงานการดำเนินงาน การทำบันทึก การทำวิจัย การตรวจสอบ เป็นต้น
7. B แทนคำว่า Budgeting หรือการงบประมาณ คือ การวางแผน การตรวจสอบและการควบคุมทางการเงิน

จากทฤษฎีการบริหารองค์การที่กล่าวมา สรุปได้ว่า จากทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นว่าทุกทฤษฎีมีความเห็นพ้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่ากระบวนการบริหารอย่างน้อยจำเป็นต้องมีองค์ประกอบในเรื่องของการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้ามาทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสาน และการควบคุมงานนอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ความคิดริเริ่ม เป็นต้น เข้ามาเป็น

ส่วนประกอบด้วยทั้งนี้แล้วแต่ดุลยพินิจผู้บริหารที่จะพิจารณานำไปใช้ ว่ากระบวนการบริหาร
อย่างไรที่จะต้องใช้ในการบริหารในสถานการณ์นั้น

หลักการบริหารองค์การ

ความยั่งยืนขององค์กรถือเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ปรารถนาและได้ทุ่มเทพยายามต่าง ๆ เพื่อ
ขับเคลื่อนองค์การให้เดินหน้าเติบโตต่อเนื่องอย่างมั่นคง องค์การได้นำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจที่ต้องคำนึงถึงการสร้างคุณค่า
และความสมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

สมยศ นาวิการ (2544, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารหรือการทำงาน มีองค์ประกอบที่
สำคัญดังนี้

1. ต้องมีองค์กรและองค์กรนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์อันแน่ชัด
2. ต้องมีคนทำงาน คนซึ่งทำงานนี้จะต้องมีคนที่ทำงานร่วมกัน ดังนั้น คนจึงเป็นส่วน
สำคัญในการบริหารหรือการทำงาน
3. ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคนแล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นที่สำคัญ ได้แก่
เงิน วัสดุ วิธีในการทำงาน
4. ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเป็นต้นว่า การจัดสายงานบังคับ
บัญชาการกำหนดระเบียบวิธีทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุ
วัตถุประสงค์

มัลลิกา ต้นสอน (2544, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration)
หมายถึง การกำหนดนโยบายหรือแนวทางสั่งการอำนาจการสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้
ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

Robbin (2002, p.12; อ้างถึงใน ประจักษ์ ผลเรือง, 2546, หน้า 34) ได้แบ่งองค์ประกอบของ
การบริหารไว้ดังนี้

1. Human resource (Man) คือ ทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารหรือพนักงานระดับ
ต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะนำวัตถุดิบหรือทรัพยากรอื่น ๆ มาเข้ากระบวนการจัดการของ
องค์กรเพื่อให้เกิดผลผลิตตามวัตถุประสงค์
2. Capital (Money) คือ ทุน อาจจะเป็นเงินทุน งบประมาณหรือที่ดินที่จำเป็นในการผลิต
หรือดำเนินกิจกรรม
3. Management raw material คือ วัตถุดิบตั้งต้นที่จะนำเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผล

ผลิตหรืออาจเป็นวัสดุ เครื่องจักร ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการผลิต

4. Management คือ กลุ่มกระบวนการซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดองค์กร การอำนวยความสะดวกและควบคุมงานซึ่งกระบวนการเหล่านี้ทรัพยากรบุคคลจะเป็นส่วนประกอบสำคัญ ในการกระทำกับวัตถุดิบโดยใช้ทุนเข้ามาช่วยเพื่อให้เกิดผลผลิตตามวัตถุประสงค์

5. Information คือ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อองค์กร

จากหลักการบริหารองค์การที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักการบริหารสมัยใหม่จะเน้นเทคนิค และวิธีการ โดยแสวงหากำไร และการแข่งขันในองค์กรบรรลุ สู่เป้าหมาย ตามแบบของทุนนิยม แต่หากผู้บริหารจะนำหลักการบริหารเชิงพุทธศาสตร์เข้ามาประกอบ หรือบูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในปัจจุบัน ก็ถือว่าเป็นแนวทางใหม่ หรือเข้าสู่มิติของการบริหารงาน ที่ยั่งยืน มีความมั่นคง และสร้างความเป็นธรรมต่อบุคคล หรือสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอย่างชาญฉลาด รวมทั้งสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อการบริหารงานอย่างยั่งยืนและมั่นคง รวมทั้งจะเป็น หลักการของนักบริหารในการบริหารจัดการองค์กรของตนอย่างมีระบบ โดยที่ยังมีคุณธรรมมา ประกอบในการพิจารณาบริหารจัดการด้วยอีกส่วนหนึ่งด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน

กระบวนการทำงานหรือการจัดการมีความสำคัญต่อองค์กร เพราะทุกขั้นตอนมีผลต่อความสำเร็จที่จะทำให้เกิดผลกำไรและช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการต่อไปได้ นอกจากนี้ กระบวนการดำเนินงานยังเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากแต่ละ องค์กรมีปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างกัน

ความหมายของการดำเนินงาน

การดำเนินงานองค์กรหรือการจัดการองค์กร เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเป็นอยู่และเจริญก้าวหน้าขององค์กร ความรู้เรื่องการบริหารงาน การดำเนินงานขององค์กรจะช่วยให้องค์กรสามารถตั้งวัตถุประสงค์ได้ถูกต้องเหมาะสม การดำเนินงานจำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้คน วัสดุ แผนงาน และงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อองค์กรรับรู้และเข้าใจปัญหา องค์กรก็จะสามารถบริหารงาน ดำเนินงานได้ตรงตามการขอประชาชนใน

ท้องถิ่น รวมทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีขั้นตอนในการบริหารงาน ดำเนินการแก้ไขปัญหาขององค์กรได้อย่างแท้จริง

ถวิล จันทร์ชนะ (2544, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการดำเนินงานว่า หมายถึง การดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานมี 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ สิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) ปัจจัยทั้ง 4 นี้อาจถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้าองค์กรใดก็ตามได้ปฏิบัติงานไม่ดีไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่ว่าจะมีคนหรือวัสดุสิ่งของมากมาย หรือมีการจัดการที่ดีก็ตามก็ยากที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ หรือไม่ก็อาจจะล้มเหลว แต่ตรงกันข้ามถ้าได้คนดีมีประสิทธิภาพมาทำงานแล้วปัจจัยอื่น ๆ ก็อาจจะสามารถทำให้งานในองค์กรนั้น ๆ เจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2545, หน้า 16) ได้อธิบายว่า การดำเนินงาน มีความหมาย เช่นเดียวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมของสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดที่แสดงออกโดยอาจจะสังเกตได้หรืออาจอยู่ทั้งภายในและภายนอก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2545, หน้า 30) ได้อธิบายเกี่ยวกับการดำเนินงานไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายรวมทั้งการปฏิบัติ และพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทันที แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไปเป็นพฤติกรรมต้องอาศัย พฤติกรรมระดับต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบทั้งทางความรู้และทัศนคติสามารถประเมินผลได้ง่าย

จากความหมายของการดำเนินงานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การดำเนินงาน คือ การปฏิบัติงานที่บุคคลแสดงออกทางกายและเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ ซึ่งการดำเนินงานอาจปฏิบัติได้ทันทีหรืออาจมีความล่าช้าตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ ทัศนคติ โอกาส เป็นต้น

ความสำคัญของการดำเนินงาน

การดำเนินงานช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน ช่วยให้เกิดการ ประหยัดทั้งด้าน คน เวลา งบประมาณ ช่วยให้มีการตรวจสอบและควบคุมงาน ให้มีประสิทธิภาพ ช่วยในการขยายงานและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานขององค์กร

สมชาติ โตรักษา (2542, หน้า 114) กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ดังนี้

1. เป็นการปฏิบัติจริง ที่จะมีผลงานปรากฏออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ มิใช่เพียงแต่การคิดหรือพูด
2. เป็นศูนย์รวมใจของการบริหาร เพราะมุ่งให้งานนั้นมีผลการดำเนินงานสูงสุดโดยวัดจากการดำเนินงานจริง
3. เป็นแกนกลางของกิจกรรมต่าง ๆ ของการบริหาร ในการเชื่อมต่อให้กิจกรรมการบริหารทั้งหลายมาผสมผสานกัน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน
4. เป็นสิ่งที่วัดความสามารถของผู้บริหารและปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์ การลงมือปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การตัดสินใจ การจูงใจ การเจรจาต่อรอง การประเมินผล การนำผลที่ได้ไปใช้ ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดระยะเวลาดำเนินงานจริง

สมยศ นาวิการ (2543, หน้า 506-512) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ไว้ว่า สำหรับองค์การที่ดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมักจะมาจาก เงื่อนไขที่มีความสำคัญต่อการบรรลุผลประสบความสำเร็จที่มาจากองค์ประกอบของความสัมพันธ์กิจกรรมในการกำหนดโครงสร้างองค์การการกำหนดกลยุทธ์การกำหนดระบบ สไตส์ในการทำงาน การใช้ทักษะ การใช้คน และการกำหนดค่านิยมร่วม ซึ่งปัจจัยทั้ง 7 ประการจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในองค์การ

อุทิศ ขาวเขียว (2549, หน้า 100) กล่าวว่า การดำเนินงานที่มีนวัตกรรมเป็นการบริหารที่เสริมสมรรถนะการแข่งขันขององค์กรได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน โดยสามารถให้บริการและหรือหยิบยื่นผลงานที่เป็นประโยชน์ สามารถยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของสาธารณะและลูกค้า ทำให้ผลงานขององค์กรเป็นที่ต้องการอยู่ตลอดไป

จากความสำคัญของการดำเนินงานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นความเชื่อพื้นฐานมานาน คือการบริหารการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อเป็นการปฏิบัติงานให้สำเร็จ และเพื่อที่จะต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ และงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งระบบ

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน

การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ คน ทรัพยากรงบประมาณ สภาพแวดล้อม สถานที่ ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับองค์การยุคใหม่เนื่องจากมนุษย์เป็นผู้ที่ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การ โดยมีผู้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2541, หน้า 52-53) กล่าวว่า พฤติกรรมการทำงานของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมา นั้น จะเป็นผลมาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการต่อไปนี้เป็นผสมผสานกัน คือ

1. ความสามารถ (Capabilities) ของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน คนทุกคนต่างก็มีข้อจำกัดในด้านความสามารถ ดังนั้น พฤติกรรมที่แสดงจึงแตกต่างกันไปตามความสามารถที่มีแตกต่างกันนี้
2. ความต้องการที่แต่ละคนมุ่งที่จะตอบสนอง (Needs) ที่แตกต่างกัน คนทุกคนต่างก็มีจุดหมายที่อยากจะได้รับผลสำเร็จคนที่แต่ละคนสนใจแตกต่างกัน และสภาพภายในที่จะเป็นตัวกำหนดว่าผลสำเร็จอะไรบ้างเป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละคนมุ่งปรารถนานั้นก็คือ ความต้องการ ซึ่งแยกเป็น 2 กลุ่มคือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจ
3. ความคาดหวัง (Expectancy) หรือการนึกคิดถึงอนาคต และทำการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางประพฤติปฏิบัติของแต่ละคนที่แตกต่างกัน การแสดงออกทางพฤติกรรมใด ๆ ของคนทุกคนต่างก็จะมี การพิจารณาหรืออย่างรอบคอบเสมอ ทั้งนี้ โดยมีการพิจารณาและชั่งใจนึกคิดจากความต้องการและสิ่งที่มองเห็นจากสภาพแวดล้อมภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การพิจารณาวิเคราะห์และคาดคะเนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรที่จะแสดงออก เพื่อที่จะได้ผลสำเร็จตามที่ต้องการว่าควรเป็นอย่างไร จึงจะถูกต้องและดีที่สุดในความเข้าใจของเขา
4. การอ่านเหตุการณ์ในสภาพแวดล้อม โดยยึดถือตามพื้นฐานของประสบการณ์ และความต้องการที่มีมาจากอดีต (Past experiences and needs) ของแต่ละคน
5. การปฏิบัติตอบที่มีความนิยมชมชอบ (Affective reactions) ที่แตกต่างกันการแสดงออกของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อความนิยมชมชอบมี 2 ทาง คือ ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจไปปฏิบัติ ความโน้มเอียงที่จะชอบหรือไม่ชอบนี้ จะมีผลการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในครั้งต่อ ๆ ไป และจะไปกระทบถึงความเข้าใจจากการรับรู้และความต้องการของบุคคลที่มีอยู่เดิมเสมอ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2542, หน้า 32-43) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานมีดังนี้

1. ลักษณะประชากร เป็นลักษณะที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดครอบครัว ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามลักษณะประชากรอย่างเดียวยังไม่เป็นเครื่องชี้วัดที่ดีที่จะแสดงถึงผลการปฏิบัติงานที่ดี ทั้งยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องคือ ความรู้ ความสามารถ และลักษณะทางจิตวิทยา

2. ลักษณะด้านความสามารถ เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อมาดำเนินงานความรู้ความสามารถเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงานเป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่เอาชนะสภาพแวดล้อมได้ บุคคลที่รู้สึกรู้สึกว่ามีความรู้ความสามารถในงานของเขาสามารถคิดได้ว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจังดังนั้น ความรู้ความสามารถแบ่งได้ 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพ และด้านสมอง ซึ่งบ่อยครั้งได้ใช้ผลการเรียน เป็นเครื่องชี้วัดถึงแนวโน้มของความรู้ความสามารถด้านสมองและการปฏิบัติงาน

3. ลักษณะด้านจิตวิทยา เป็นการแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรมลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทักษะการรับรู้ ความต้องการ และบุคลิกภาพเป็นต้น อย่างไรก็ตามความสำคัญของคุณลักษณะประชากรเหล่านี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความจำเป็นแต่ละงานซึ่งเซอร์เมอร์ฮอร์นและคณะเห็นว่า คุณลักษณะประชากร จะต้องมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละงานเพื่อที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงาน ที่ต้องการ

4. ความพยายามในการทำงาน คุณลักษณะประชากรที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้นยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติในระดับที่สูงทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญ และต้องมีก็คือ ต้องมีแรงจูงใจที่จะทำงานเป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรง และคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงานคนที่มีแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

5. การสนับสนุนจากองค์กร ในการปฏิบัติงานของบุคคลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ บุคคลที่มีลักษณะบุคคลตรงกับความต้องการของงานและได้รับการจูงใจระดับสูงอาจไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีหากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงาน หรือที่เรียกว่าข้อจำกัดด้านสถานการณ์ เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติที่

ไม่เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานขาดการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 81-83) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่อการทำงาน ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคลควรพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านบุคคล บุคคลมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างกันไป ซึ่งมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมแตกต่างกันไปด้วย
2. ด้านสภาพแวดล้อม เป็นสถานการณ์ภายนอกที่มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมการทำงาน

จากปัจจัยของการดำเนินงานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานมีหลายประการ เช่น คุณลักษณะประชากร ความสามารถ จิตวิทยา ความพยายามในการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์การ หากปัจจัยดังกล่าวมีความสมบูรณ์จะทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ เมื่อเป็น กระบวนการดำเนินงาน จึงหมายถึง ขั้นตอนในการประกอบธุรกิจ โดยเริ่มตั้งแต่ การลงทุนสินทรัพย์ถาวร จนถึงการดำเนินงานเพื่อให้มีสินค้าออกสู่ท้องตลาด นำมาซึ่งรายได้ เมื่อหักค่าใช้จ่ายดำเนินการแล้วเหลือเป็นกำไรสุทธิ

Gulick and Urwick (1937, p.13; อ้างถึงใน สัจญา สัจญาวิวัฒน์, 2540, หน้า 47) กล่าวว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการหรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า POSDCoRB Model ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning-P) หมายถึง การวางแผนงานจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงานแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการและวินิจนัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานถูกต้องและสมบูรณ์

2.การองค์การ (Organizing-O) หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การซึ่งในการศึกษา บางแห่งก็พิจารณา รวมไปถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีจัดการ (Management) ด้วยเรื่องการแบ่งส่วน งานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (Division of work) เป็น กรมกอง แผนก โดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพของงาน หรือจัดตามลักษณะงานเฉพาะอย่าง (Specialization) ก็ได้ นอกจากนี้ อาจพิจารณาตามแง่ของการควบคุม (Control) และพิจารณาตามแง่ หน่วยงาน (Organization) เช่น หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) หรือบ้างก็เรียก เป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยแนะนำที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วยเหลือหน่วยงานอนุกร (Auxiliary) เป็นต้น

3.การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing-S) หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล (Personal administration) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานให้ เหมาะสม (Competent man for competent job) หรือ (Put the right man on the right job) รวมถึงการ ที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย

4.การอำนวยการ (Directing-D) หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการรวมทั้งการควบคุม งานและนิเทศก์งาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษย์สัมพันธ์ (Human relations) และการจูงใจ (Motivation) เป็นต้น

5.การประสานงาน (Coordinating-Co) หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การ ประสานงานที่ดีขึ้นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานการร่วมมือประสานงานเป็น เรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหารเพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องทำเป็นสิ่งที่ต้องมีอยู่ในทุกระดับของงานการร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นใน หน่วยงานเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

6.การรายงาน (Reporting-R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดถึง การประชาสัมพันธ์ (Public relations) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วยอันที่จริงการรายงานนี้ มี ความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) อยู่มากการรายงานทั่วไป หมายถึง วิธีการของ สถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม

ผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

7. การงบประมาณ (Budgeting-B) หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน วิธีการบริหารงบประมาณ โดยทั่วไปมักมีวงจรที่คล้ายคลึงกันอย่างที่ เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (Budget cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

- 7.1 การเตรียมงบประมาณและเสนอขออนุมัติ
- 7.2 การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ
- 7.3 การดำเนินการ
- 7.4 การตรวจสอบ

Henri Fayol (1954, p.160; อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย ทรัพย์กิตติ, ขวลิต ประภวานนท์, 2545, หน้า 82-85) แนวคิดของฟาโยล์ (Fayol) ว่าบุคคลในองค์การจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกันในระดับแรงงานความสามารถทางเทคนิค เป็นสิ่งสำคัญผู้มีอำนาจระดับสูงควรมีความรู้ด้านการจัดการ การพาณิชย์ การเงินความมั่นคง และการบัญชี โดยมีความรู้ด้านการจัดการมากกว่าด้านเทคนิค จึงได้เสนอหลักการบริหารงานว่าต้องประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) หลักการในการบริหารควรมีความยืดหยุ่นและนำไปประยุกต์ใช้ได้กับนักบริหารงานทุกระดับในองค์การ นอกจากนี้ฟาโยล์ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างเป็น หลักการจัดองค์การเรียกว่า OSCAR ซึ่งมีแนวทางที่ต้องปฏิบัติต่อไป ดังนี้

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) กล่าวคือ องค์การต้องมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจน นอกจากนั้นตำแหน่งยังต้องมีวัตถุประสงค์ย่อยกำหนดไว้เพื่อว่าบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง จะได้พยายามบรรลุวัตถุประสงค์ย่อย ซึ่งช่วยให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์รวม
2. ต้องคำนึงถึงความเชี่ยวชาญงานเฉพาะด้าน (Specialization) กล่าวว่าการจัดแบ่งงานควร จะแบ่งตามความถนัดพนักงาน ควรจะรับมอบหน้าที่เฉพาะเพียงอย่างเดียวและงานหน้าที่ที่คล้ายกัน หรือสัมพันธ์กันควรจะต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของคนคนเดียว

3. ต้องจัดให้มีการประสานงาน (Coordination) กล่าวว่า การประสานงานกันคือการหาทางทำให้ทุก ๆ ฝ่ายร่วมมือกันและทำงานสอดคล้องกันโดยใช้หลักสามัคคีธรรมเพื่อประโยชน์ขององค์การ

4. ต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) กล่าวว่า ทุกองค์การต้องมีอำนาจสูงสุดจากบุคคลผู้มีอำนาจสูงสุดนี้จะมีการแยกอำนาจออกเป็นสายไปยังบุคคลทุก ๆ คนในองค์การ หลักนี้บางทีเรียกว่า Scalar principle (หลักความลดหลั่นของอำนาจ) บางทีเรียกว่า Chain of command (สายการบังคับบัญชา) การกำหนดสายการบังคับบัญชานี้ก็เป็นวิธีประสานงานอย่างหนึ่ง

5. ต้องกำหนดความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักของความรับผิดชอบ กล่าวว่า อำนาจหน้าที่ควรจะเท่ากับความรับผิดชอบ คือบุคคลใดเมื่อได้รับมอบหมายความรับผิดชอบก็ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจให้เพียงพอ เพื่อทำงานให้สำเร็จด้วยดี

หลักการบริหารของฟayoล์เป็นศาสตร์ทางการบริหารที่เป็นสากลมุ่งให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารงานองค์การทุกประเภท ฟayoล์ยังได้แนวคิดการบริหารว่าควรมีหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา ผู้บริหารควรมีอำนาจในการควบคุมสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา

2. หลักการใช้ที่ปรึกษา การบริหารงานควรมีฝ่ายงานวิชาการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้านข้อมูลแก่ผู้ปฏิบัติงาน

3. หลักการจัดแบ่งส่วนงานในองค์การ คือ การจัดแบ่งส่วนงานจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ กระบวนการของงานบุคคลและสถานที่

4. หลักอำนาจและหน้าที่ คือ อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งงานจะต้องสอดคล้องกับระดับความรับผิดชอบของตำแหน่งงานนั้น

5. หลักช่วงกว้างของการบังคับบัญชา คือ จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าคนหนึ่งๆ

6. หลักการบรรจุคนให้เหมาะสมกับโครงสร้างขององค์การ คือ การบรรจุคนต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของงานตาม โครงสร้างขององค์การนั้น ๆ

รวิภา หอมเศรษฐี (2547, หน้า 119-120) กล่าวว่า แนวคิดระบบราชการของเวเบอร์ (Weber) มีพื้นฐานมาจากแนวคิดระบบราชการในแบบสังคมนิยม ซึ่งให้บทบาทกับข้าราชการและ

มองว่าระบบราชการเป็นตัวขับเคลื่อนของประเทศเวเบอร์ ได้เสนอรูปแบบองค์กรที่เรียกว่า Bureaucracy ของเวเบอร์ เป็นการเสนอรูปแบบองค์กรที่บริสุทธิ์ (Pure form) ขององค์กร โดยการนำเสนอตัวแบบของเวเบอร์ เป็นการนำเสนอถึงองค์กรที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกขององค์กรจะต้องเป็นรัฐสมัยใหม่ที่มีสถาบันทุนนิยมที่ก้าวหน้า

ตามตัวแบบ Bureaucracy ของเวเบอร์ Weber (1966, p.221; อ้างถึงใน ชีเรก วิทยายุทธ, 2550, หน้า 53) ซึ่งวางโครงสร้างองค์กรบนพื้นฐานของตัวบทกฎหมาย และระบบอำนาจที่ในทางกรณีนี้อาจเป็นเหตุให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นองค์กรที่ทำงานล่าช้า อืดอาด ยึดมั่นและเปลี่ยนแปลงยาก อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ เวเบอร์ วาง โครงสร้างองค์กรแบบนี้เขาเพียงแต่เสนอตัวแบบองค์กรที่เป็นนามธรรมตามหลักของเหตุผลและคิดว่าเป็นวิธีทางที่ดีที่สุด (One best way) ในการปฏิบัติการกิจขององค์กรขนาดใหญ่ในช่วงเวลาการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปตะวันตกจึงทำให้ตัวแบบองค์กรของ เวเบอร์ เป็นองค์กรที่มีลักษณะดังนี้

1. มุ่งเน้นการแบ่งงานกันทำ และให้ผู้ชำนาญการปฏิบัติงานเท่านั้น
2. มีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อความเป็นรูปแบบเดียวกันของปฏิบัติ
3. มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาจากบน ไปสู่ส่วนล่างขององค์กร
4. ผู้จัดการต้องไม่มีความเป็นส่วนตัวกับใคร โดยเฉพาะกับลูกน้อง
5. ความก้าวหน้าของพนักงานอยู่ที่ความเป็นผู้ชำนาญการในด้านเทคนิค

ในลักษณะองค์กรดังกล่าวนี้จึงทำให้ตัวแบบจำลองของ Bureaucracy สามารถใช้พัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานได้ระดับหนึ่งและเป็นแนวความคิดที่กระตุ้นให้นักทฤษฎีองค์กรในเวลาต่อมาได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อการออกแบบองค์กรที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะลักษณะขององค์กรของ มัคซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นี้มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การยึดถือระเบียบข้อบังคับทำให้เป็นองค์กรที่เปลี่ยนแปลงยาก ไม่ยืดหยุ่นและมนุษย์กลายเป็นกระบวนการทางสังคมซึ่ง เวเบอร์ ให้ความสำคัญน้อย ขณะเดียวกันข้อสมมติฐานของ เวเบอร์ ที่เกี่ยวกับความจงรักภักดีต่อองค์กรและความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการของคนในองค์กรนั้นไม่เป็นจริง

จากกระบวนการดำเนินงานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การเตรียมการปฏิบัติงาน โดยพิจารณา

ให้เหมาะสมกับงานแต่ละงานซึ่งจะต้องคำนึงถึงการจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานขอความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการควบคุมงานและการประเมินผลการดำเนินงาน

หลักของการดำเนินงาน

หลักของการดำเนินงานมาจากความสามารถของบุคคลในหน่วยงาน สภาพจิตใจของบุคคล ความพยายามในการปฏิบัติงานซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์กรซึ่งอยู่กับทรัพยากร เครื่องมือ โครงสร้างและขนาดขององค์กร

มัลลิกา ดันสอน (2547, หน้า 10-13) ได้กล่าวว่า การบริหารงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบโดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ หรือที่เรียกว่ากระบวนการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เป็นหน้าที่การจัดการ หน้าที่แรกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางภารกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนกรอบความคิด แนวทางและการปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ ความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจในการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นงานที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำโครงสร้างองค์การและระบบงานบทบาทอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและหน้าที่ของบุคลากร เพื่อให้เข้าปฏิบัติงานให้เป็นระบบและสอดคล้องกันภายในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้องค์การสามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างราบรื่นและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) เป็นงานสำคัญของผู้จัดการทุกคนที่ต้องจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ และปริมาณแรงงาน หรือที่เรียกว่า “การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน” ตลอดจนธำรงรักษาและพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์กรอย่างต่อเนื่อง

4. การนำ (Leading) เป็นการใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามในการชี้เป้าหมาย ชักจูง กระตุ้น และการเปลี่ยนแปลงผู้ติดตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การอย่างเต็มที่

5. การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการในการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายหรือปรับปรุงแผนและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อม

โกวิทช์ พวงงาม (2552, หน้า 69-71) ได้กำหนดหลักการดำเนินงานภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ที่ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่กระทำได้ตามหลักการปกครองตนเองซึ่งครอบคลุมกิจการต่าง ๆ ได้แก่

1. สาธารณสุขและอนามัย (Health) เป็นบริการที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการดูแลและปรับปรุงสุขภาพของผู้อยู่อาศัย โดยครอบคลุมด้านสาธารณสุข การรักษาพยาบาล และเภสัชกรรม ซึ่งท้องถิ่นในระดับจังหวัดจะรับผิดชอบในการจัดบริการด้านการอนามัยและสาธารณสุขในพื้นที่ใหญ่ๆ ในขณะที่เทศบาลจะดูแลและให้บริการเฉพาะผู้อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ของตนเอง เช่น การฉีดวัคซีน การออกใบอนุญาตประกอบกิจการ การจัดการศูนย์อนามัยแม่และเด็ก และการให้บริการพยาบาล เป็นต้น

2.สวัสดิการสังคม (Social welfare) การให้บริการที่สำคัญในด้านนี้ ได้แก่สวัสดิการเด็ก ซึ่งจัดในรูปแบบศูนย์ฟื้นฟูสำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านการฟังการพูดการจัดศูนย์ดูแลช่วงกลางวัน บ้านเด็ก และสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งจัดในรูปแบบการให้ประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่อยู่บ้านตนเอง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับผู้สูงอายุ และการให้คำแนะนำปรึกษา เป็นต้น

3. โครงสร้างพื้นฐาน (Public work) เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังเช่น การวางผังเมือง การดูแลถนนหนทาง ลำน้ำ ท่อระบายน้ำ และที่พักอาศัย เป็นต้น

4. ด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม (Commerce & Industry) เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจของท้องถิ่น โดยท้องถิ่น มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการจัดการด้านพาณิชย์และอุตสาหกรรมสร้างศูนย์อุตสาหกรรมเพื่อดึงดูดการลงทุน ทำวิจัยด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม และกำหนดนโยบายปรับปรุงการบริโภคและการแจกจ่ายผลผลิต ซึ่งในการนี้เทศบาลอาจจะมีหอการค้าและอุตสาหกรรมท้องถิ่น สมาคมการพาณิชย์และอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิก

5. ด้านการเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง (Agriculture, Forestry & Fisheries) เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ป่าไม้ และประมง เพื่อให้มีการผลิตอาหารได้เพียงพอ โดยท้องถิ่นจะเน้นผลักดันให้มีการปลูกพืชในพื้นที่ที่เหมาะสม

6. การศึกษา (Education) เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนและในสังคมสำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียนของญี่ปุ่นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการปฏิรูปขยายการศึกษาภาคบังคับออกเป็น 9 ปี อันประกอบด้วย ระดับประถม ระดับมัธยมต้น และระดับมัธยมปลาย ซึ่งในส่วนของการศึกษาภาคบังคับนี้เทศบาลจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการจัดการโรงเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนจังหวัดจะดูแลรับผิดชอบในการจัดการโรงเรียนในระดับมัธยมตอนปลาย และโรงเรียนพิเศษ เช่น โรงเรียนสำหรับเด็กพิการ นอกจากนี้ จังหวัดยังรับผิดชอบในเรื่องเงินเดือนของครูอีกด้วย

7. สิ่งแวดล้อม (Environment protection) เป็นกิจกรรมที่ในการส่งเสริมมาตรฐานการควบคุมมลภาวะ โดยท้องถิ่นมีหน้าที่สอดส่องควบคุมมลภาวะและกำจัดมลภาวะ ซึ่งมลภาวะดังกล่าวจะครอบคลุมทั้งในด้านอากาศ น้ำ การสิ้นสะท้อน และกากของเสีย

8. ตำรวจ (Police) ในปัจจุบันกิจการด้านตำรวจทั้งหมด ได้ถูกยกให้จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ โดยในแต่ละจังหวัดจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety committee) ขึ้นมาดูแลและจัดการเกี่ยวกับกิจการตำรวจ

9. การป้องกันอัคคีภัย (Fire fighting) ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองกิจการด้านนี้อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจ แต่หลังสงครามเทศบาลได้เป็นผู้เข้ามารับผิดชอบดูแลแทนเป็นส่วนใหญ่ กิจการในด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการป้องกันและต่อสู้อัคคีภัยควบคุมน้ำท่วมให้บริการช่วยเหลือประชาชนระหว่างเกิดพายุ และให้บริการกู้ภัยในกรณีอุบัติเหตุและเหตุฉุกเฉินการดำเนินการเหล่านี้เทศบาลอาจดำเนินการเองโดยลำพังหรือร่วมมือกับเทศบาลอื่น

10. วิสาหกิจและบริษัทท้องถิ่น (Local public enterprises and corporation) เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์ของท้องถิ่นและเป็นกิจการที่มีการจัดการที่พิเศษแตกต่างจากกิจการทั่วไป เทศบาลเมืองนางรอง (2559, หน้า 49-51) การพัฒนาตามนโยบายของผู้บริหารเมืองนางรอง คณะผู้บริหารเมืองนางรอง ได้กำหนดนโยบายการบริหารงานเทศบาลเมืองนางรอง ไว้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เพื่อเป็นการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล จึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

1.1 ส่งเสริมการให้สวัสดิการและสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้สมควรได้รับการช่วยเหลือ เช่น ผู้พิการผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

1.2 ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย โดยจัดให้มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬาตลอดจน การจัดหาสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และเครื่องออกกำลังกายของชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนและ เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.3 จัดให้มีระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจน การพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะ ปฏิบัติหน้าที่

1.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

2.1 ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อเพิ่มรายได้ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมา สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

2.2 ส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตผลของชุมชน

2.3 ปรับปรุงตลาดให้เพียงพอและมีมาตรฐาน

2.4 ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่

2.5 ส่งเสริมการท่องเที่ยว

3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล จึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

3.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3.2 ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ สะอาดและยั่งยืน

จากหลักของการดำเนินงานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักที่มีผลต่อการดำเนินงานมาจาก ความสามารถของบุคคลในหน่วยงาน สภาพจิตใจของบุคคล ความพยายามในการปฏิบัติงานซึ่ง

ขึ้นอยู่กับปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความสำเร็จ ในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์กรซึ่งอยู่กับทรัพยากรเครื่องมือ โครงสร้างและขนาดขององค์กร

สำหรับภารกิจทั้ง 6 ด้าน ผู้วิจัยบูรณาการนำมาศึกษาถึงการดำเนินงานของเทศบาลเมือง นางรองเพียง 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามภารกิจ 6 ประการที่ โกวิท พวงงาม (2555, หน้า 259) กล่าวไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการสร้างรากฐานของระดับการดำรงชีวิตของคนให้ดีขึ้น โดยการให้ความรู้ การฝึกด้านคุณธรรม การส่งเสริมสุขภาพอนามัยการประกอบอาชีพ รวมกันอยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในประเทศไทยได้มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการพัฒนาคนในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา จิตใจ คุณธรรม ความพร้อมในการ ดำรงชีวิตในสังคม ความสามารถในการประกอบ อาชีพ รวมถึงการ พัฒนาในทุกขั้นตอนของชีวิตนับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุเพื่อ ประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งส่วนบุคคล สังคม และ ประเทศชาติ

Markley and Barleys (1975, unpagged; อ้างถึงใน สมพล ประดับผล, 2547, หน้า 8) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากความต้องการของมนุษย์ โดยเฉพาะด้านความรู้สึกนึกคิดจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาวะด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น อายุ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระดับการพัฒนา เทคโนโลยี ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล

Banow and Smith (1979, unpagged; อ้างถึงใน กฤษณ์ วงเกิด, 2550, หน้า 8) ได้ให้ แนวคิดของคุณภาพชีวิตว่า การที่บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การมีสุขภาพดี มีรายได้เพียงพอ ไม่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ และการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งได้ให้แนวคิดว่าการที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขจะต้องมีองค์ประกอบ 9 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา การทำงาน (สภาพการทำงาน) การมีที่อยู่อาศัย มี เครื่องนุ่งห่ม เพียงพอ มีการประกันสังคม มีนันทนาการ และมีอิสระในการดำเนินชีวิต

ฟ้าใส พุ่มเกิด (2547, หน้า 18) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่าหมายถึง ระดับการมีชีวิตที่ดีมีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมเป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน

นิพนธ์ คันธเสวี (2528, หน้า 194) ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ เป็นชีวิตที่มีความสุขทั้งด้านร่างกาย และจิตใจอารมณ์สังคมตามอัตภาพและสภาวะ

อัจฉริยาภรณ์ สุพิชญ์ (2546, หน้า 21) ให้ความหมาย คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกของบุคคลจากประสบการณ์ที่มีต่อสภาวะของตนเองในเรื่องของการมีระดับชีวิตที่ดีมีความสุขมีความพึงพอใจทั้งร่างกายและจิตใจด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อมภายใต้วัฒนธรรมและเป้าหมายในชีวิตแต่ละคน

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลในความเป็นอยู่ ครอบคลุมลักษณะที่เป็นความต้องการทางวัตถุ และทางจิตใจของบุคคล สามารถดำรงชีวิตได้ในระดับที่เหมาะสม ให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ อีกทั้งยังควรรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมตลอดจนมีความเป็นไปได้อย่างบรรลุถึงความปรารถนาในชีวิต

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบของชีวิตมนุษย์เรานั้น ตามทรรศนะของนักจิตวิทยาได้แบ่งคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านกาย ได้แก่ โครงสร้างทางร่างกาย และ สุขภาพร่างกาย รวมถึงด้านบุคลิกภาพด้วย 2) ด้านจิต ได้แก่ สภาพจิตใจและสุขภาพจิตรวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วย 3) ด้านสังคม ได้แก่ สถานะทางสังคม ยศ ตำแหน่ง เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย และ 4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจการเงินและรายได้ที่มั่นคงเป็นต้น

UNESCO (1980, unpagged; อ้างถึงใน กฤษณ์ วงเกิด, 2550, หน้า 14) ได้สรุปว่า องค์ประกอบ ของคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กับการศึกษาภาวะสุขภาพ โภชนาการ สิ่งแวดล้อม

การตั้งฐานที่อยู่อาศัย ศาสนา ค่านิยม จริยธรรมและกฎหมายรวมทั้งองค์ประกอบด้านจิตวิทยา
เกณฑ์ในการมอง คุณภาพชีวิตมอง 2 ด้าน คือ ด้านวัตถุวิสัย (Objective) และด้านจิตวิสัย
(Subjective) เป็นข้อมูลทาง จิตวิทยา โดยสอบถามความรู้สึกเจตคติต่อประสบการณ์ของบุคคล
เกี่ยวกับชีวิต การรับรู้ต่อสภาพ ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและ
ความพึงพอใจในชีวิต

Sharma (1975, unpagged; อ้างถึงใน ทศนีย์ สาธุธรรม, 2545, หน้า 32) กล่าวว่าองค์ประกอบ
คุณภาพ ชีวิตแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ องค์ประกอบด้านกายภาพโดยพิจารณาทั้งทางด้าน
ปริมาณ และคุณภาพ เช่นความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น และองค์ประกอบด้านสังคม
และวัฒนธรรม ทั้งที่เป็น ด้านปริมาณ และคุณภาพ ได้แก่ การได้รับการศึกษา การมีงานทำ บริการ
ด้านการแพทย์และสาธารณสุข สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความปลอดภัยในการคมนาคม
อิสรเสรีภาพ การพักผ่อนหย่อนใจ โอกาส พัฒนาตนเอง

Lin Zan (1992, unpagged; อ้างถึงใน กฤษณ์ วงเกิด, 2550, หน้า 15) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต มี
2 องค์ประกอบ คือ ด้านจิตวิสัยเป็นเรื่องของอารมณ์ ความเชื่อ ความนิยม และความรู้สึกนึกคิดของ
บุคคลที่บ่งไปด้านจิตวิทยา ส่วนองค์ประกอบด้านวัตถุวิสัยเป็นปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ
บุคคล ประกอบด้วย สังคม เศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ความสามารถในการทำกิจกรรม
ประจำวัน

วิภากร มาพบสุข (2545, หน้า 9) ได้ระบุว่าคุณภาพชีวิตว่าประกอบด้วย

1. บุคคลนั้นมีสิ่งจำเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าที่สวมใส่
สุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง
2. ความพึงพอใจต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยบุคคลจะต้องมีลักษณะเหล่านี้
 - 2.1 ค่านิยมที่เหมาะสมกลมกลืนกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้
 - 2.3 มีความมุ่งหมายของชีวิต เช่น มีแนวความคิด หลักปรัชญาในการดำรงชีวิต
 - 2.4 มีชีวิตที่กลมกลืนกับครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

จากองค์ประกอบที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ทุกคนย่อมรักษาและหวงแหนชีวิตของตนเอง
ปรารถนาให้ตนเองมีชีวิตที่ผาสุกจึงจำเป็นต้องรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอสิ่งที่

ประเมินค่ามิได้ของมนุษย์ก็คือ การมีสุขภาพทางกายดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ มีกล้ามเนื้อที่ทำงานได้ดีสามารถแบกภาระงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีสำหรับทางด้านจิตใจนั้นก็สามารทำงานสัมพันธ์กับด้านร่างกายได้อย่างแน่นแฟ้นจะแยกออกจากกันเป็นส่วนหนึ่งได้ไม่มีความวิตกกังวล ไม่ถูกความเครียดมารบกวนและเราจะต้องยอมรับถึงสภาพชีวิตที่ตนเองเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการเรียนการเล่น การทำงานความรับผิดชอบต่อครอบครัว

การประเมินคุณภาพชีวิต

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย เป็นเครื่องมือ วัดคุณภาพชีวิตที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของคำว่าคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการประเมินค่าที่เป็น จิตนินัย (Subjective) ซึ่งฝังแน่นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และสภาพแวดล้อม เพราะนิยามของ QOL จะเน้นไปที่การรับรู้ในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ตอบไม่ได้คาดหวังที่จะเป็นวิธีการที่จะวัดในรายละเอียดของอาการ โรค หรือสภาพต่าง ๆ แต่ถือเป็นการประเมินผลของ โรคและวิธีการรักษาที่มีต่อคุณภาพชีวิต

ปรกรณ์ วัชรกุล (2541, หน้า 15) ได้ประเมินคุณภาพชีวิต 2 ลักษณะคือ

1. การประเมินคุณภาพชีวิตเชิงจิตวิสัย (Subjective) โดยการให้ประเมินตนเองที่มีต่อสภาพการดำรงชีวิต ทั้งทางกาย สังคม ออกมาเป็นคะแนน
2. การประเมินเชิงภาววิสัย (Objective) เป็นการประเมิน โดยผู้วิจัยที่มีต่อสภาพการดำรงชีวิตของคนจากการสัมภาษณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมออกเป็นคะแนน

กฤษดา ตงศิริ (2531, หน้า 44 อ้างถึงใน นิคม ชูเมือง, 2553, หน้า 19) กล่าวว่า การประเมินความพึงพอใจ ในการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นเป็นการประเมินเชิงจิตวิสัย (Subjective approach) ซึ่งเป็นการรับรู้ ความพึงพอใจในชีวิตของแต่ละบุคคลด้านสภาพที่ตนเองดำรงอยู่เป็นการรับรู้และตัดสินใจโดยบุคคลนั้น

Stonberg (1984, p. 88-89; อ้างถึงใน นิคม ชูเมือง, 2553, หน้า 19) ได้แสดงทัศนะในการประเมิน คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาวะที่มีการเจ็บป่วย หรือมีปัญหาสุขภาพ การประเมินคุณภาพชีวิตจึงสามารถ ประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินเชิงวัตถุวิสัย โดยวัดเป็นปริมาณ เป็นการประเมินผู้ป่วยโดยผู้อื่น เช่น แพทย์ หรือนุรุษกรอื่น ๆ ในทีมสุขภาพโดยประเมินออกมาเป็นคะแนน

2. การประเมินเชิงจิตวิสัย โดยวัดเป็นปริมาณ เป็นการประเมินโดยตัวผู้ป่วยเอง ขึ้นอยู่กับ คำนียามคุณภาพชีวิตของตนเอง หรือประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง เช่น ความพึงพอใจและความสุข ที่ตนเองได้รับ โดยประเมินออกมาเป็นคะแนน

3. การประเมินเชิงจิตวิสัย โดยวัดเป็นคุณภาพ เป็นการประเมินโดยตัวผู้ป่วยเอง ผลออกมาเป็นการบรรยาย และบอกถึงสภาพที่ผู้ป่วยเป็นอยู่

จากการประเมินคุณภาพที่กล่าวมา สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นผลที่เกิดจากสวัสดิการทางสังคม นโยบาย การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา ฯลฯ เป็นความสุขและความอยู่ดีมีสุข ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย ด้านสังคม ฯลฯ และส่งผลให้คนมีความพอใจในชีวิต ชีวิตมั่นคง พอเพียง และยั่งยืน มิติ/องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในกลุ่มบุคคลที่แตกต่างจะแตกต่างกันออกไป การประเมินคุณภาพชีวิตของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีมิติ/องค์ประกอบเฉพาะ และวัดด้วยดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต

2. การพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยนั้นเป็นการดำเนินไปภายใต้การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตของภาคการเกษตรในการปลูกพืชส่งเสริม นโยบายการผลิตภาคอุตสาหกรรมเพื่อแทนการนำเข้าเพื่อให้การนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศลดน้อยลง

ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ประเทศต่างๆ เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพราะต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ (Standard of living) และความเป็นอยู่ของประชาชน (Well being) ให้ดีขึ้นการพัฒนาเศรษฐกิจมีจุดหมายเพื่อระดับรายได้ประชาชาติให้สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ ทั้งนี้การที่จะพัฒนาประเทศไปได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย ดังนั้นมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2541, หน้า 52-53) กล่าวว่า การพัฒนาหมายถึงความเจริญหรือทำให้เจริญซึ่งนับเป็นความดีความก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมและประชาชนส่วนเศรษฐกิจ หมายถึง การกระทำหรืองานที่เกี่ยวกับการผลิตการจำหน่ายแจกและการบริโภคใช้สอยผลผลิตที่เกิดขึ้น ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจย่อหมายถึง “การเพิ่มผลผลิตการจำหน่ายแจกผลผลิตและการ

บริโภคผลผลิตนั่นเองเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือคุณภาพชีวิตที่ดีหรือการอยู่ดี
กินดีของประชาชน

สนธยา พลศรี (2547, หน้า 59-60) กล่าวว่าการพัฒนาเศรษฐกิจหมายถึงการสร้าง
เจริญทางเศรษฐกิจของประเทศโดยการเพิ่มความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการทั้งภาค
เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมการเพิ่มรายได้รวมของประชากรการเพิ่มรายได้ต่อหัวการกระจาย
รายได้ได้อย่างเสมอภาคมีการจ้างงานสูง อันเป็นการขยายระบบเศรษฐกิจให้มีความเจริญเติบโต สร้าง
ความมั่งคั่งให้แก่ประเทศชาติ และกระจายความมั่งคั่งไปสู่ชนบทอย่างยุติธรรมนั่นเอง

สุธีราเดช นครินทร์ และคณะ (2553, หน้า 72) ได้อธิบายว่าพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง
การทำให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในลักษณะที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน โครงสร้าง
การผลิต โครงสร้างทางสังคม ค่านิยม ทักษะคน การศึกษา ระบบการปกครอง และการใช้ทรัพยากร
ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประเทศการพัฒนาเศรษฐกิจมิใช่เป็นเพียงแต่
กระบวนการซึ่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้เท่านั้นแต่การกระจายรายได้จะเป็นไปอย่าง
เสมอภาคนั้นคือประชากรส่วนใหญ่จะต้องได้รับผลประโยชน์จากการได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน
ด้วย

อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ (2553, หน้า 5-6) กล่าวว่าพัฒนาเศรษฐกิจตรงกับคำใน
ภาษาอังกฤษคือ Economic development หมายถึงกระบวนการที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวม
ประชาชาติที่แท้จริงต่อหัวของประชาชนในประเทศเพิ่มขึ้นในระยะยาวทั้งนี้การกระจายรายได้ของ
ประชาชนในประเทศจะต้องไม่ด้อยหรือเลวลงไปกว่าเดิมนอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจยังเป็น
กระบวนการของการพัฒนาความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง โดยมีจุดประสงค์มุ่งเน้นการ
เพิ่มมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศนอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงใน
โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจหมายถึงความสามารถของประเทศในการ
ที่จะสร้างหรือรักษาอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในรูปแบบการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมของ
ประเทศอันเป็นการวัดมูลค่าของผลผลิตทั้งประเทศที่ผลิตขึ้นในประเทศหนึ่งในรอบระยะเวลา 1 ปี
ซึ่งมีอัตราการเติบโตอย่างน้อยร้อยละ 5 - 7 หรือการวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงต่อหัวของ
ประชากร

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2554, หน้า 6) ได้อธิบายว่าพัฒนาเศรษฐกิจหมายถึงการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้สวัสดิการของประชาชนดีขึ้นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มี
การเปลี่ยนแปลงในชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจโดย
สม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานพอที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพทาง

สังคมและยกระดับการดำรงชีพของประเทศให้สูงขึ้นเกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคลตลอดระยะเวลายาวนานเพื่อให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ดีขึ้นกว่าเดิม การกระจายรายได้เป็นไปอย่างเสมอภาคประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน

ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทุกประเทศในโลกต้องการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้นประเทศที่พัฒนาแล้วต้องการรักษามาตรฐานการครองชีพที่ดีและความมั่งคั่งของประเทศไว้ประเทศกำลังพัฒนาต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและเพิ่มความมั่งคั่งของประเทศให้เทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้วดังนั้นมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจดังนี้

สุดใจ ทูลพานิชย์กิจ (2546, หน้า 4-5) กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อทุกประเทศ นอกจากทำให้ประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์อีกหลายประการดังนี้

1. ทำให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสินค้าและบริการให้อุปโภคบริโภคมากขึ้น เป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับประชาชน ซึ่งจะทำให้มีโอกาสเลือกอุปโภคบริโภคได้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการมากขึ้น
2. ทำให้เกิดการฟื้นฟู บูรณาการ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเหมาะสมในระยะยาว ซึ่งหากไม่มีการวางแผนการใช้ที่เหมาะสมแล้ว นอกจากทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ จะหมดสิ้นไปโดยไม่คุ้มค่าแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบกลับคืนมาอีกด้วย
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในประเทศ ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อัตราการเจ็บป่วยจากโรคติดเชื้อลดลง ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้น โครงสร้างอายุประชากรจะเปลี่ยนไป ทำให้คนในกลุ่มสูงอายุมีมากขึ้น นอกจากนี้ อายุแรกสมรสของประชากรในประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจสูง จะมีอายุสูงกว่าในเขตที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจน้อย คู่สมรสที่แต่งงานช้าจะมีโอกาสมีบุตรน้อยลงตามไปด้วย ซึ่งมีผลทำให้ประชากรโลกไม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
4. ช่วยสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี ให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบ

ต่าง ๆ ทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี การค้า เป็นต้น ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาได้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลจากการให้ความช่วยเหลือให้ความร่วมมือกัน ช่วยก่อให้เกิดความสงบสุข ลดปัญหาความขัดแย้งบางส่วนลงได้

ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย (2548) กล่าวว่าความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนา เป็นประเทศที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความเจริญทัดเทียมกับประเทศที่มีการพัฒนาระดับสูง หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น โดยปกติประเทศด้อยพัฒนาจะมีรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคลต่ำ มีอัตราเพิ่มของผลผลิตและรายได้ประชาชาติในอัตราต่ำ ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วจะมีอัตราการเพิ่มสูง ดังนั้น หากไม่มีการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนาจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้อยพัฒนา กับประเทศที่พัฒนาแล้วมากขึ้น ขณะเดียวกัน ในประเทศด้อยพัฒนาเองก็มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างคนรวยกับคนจน หากไม่มีการแก้ปัญหาเหล่านี้จะทำให้ประชาชนในประเทศขาดความสามัคคี ดังนั้น ประเทศด้อยพัฒนาจึงพยายามพัฒนาเศรษฐกิจให้ประชาชนของประเทศมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะมีความเชื่อว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ (ประชาชน) ดีขึ้นแล้ว มาตรฐานการดำรงชีพของประชาชนก็จะสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังช่วยลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมอีกด้วย

2. ทำให้ประเทศสามารถช่วยเหลือตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจนอกจากจะมีผลทำให้ฐานะของประชาชนในประเทศดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย ทำให้ประเทศชาติมีเงินทุนในการทำนุบำรุงประเทศ ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณูปโภค และการป้องกันประเทศ ซึ่งทำให้ประเทศมีเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ

3. ช่วยเหลือเศรษฐกิจของโลก ตามปกติประเทศพัฒนาจะมีบทบาทในการช่วยเหลือทางการค้ากับประเทศด้อยพัฒนาในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเงินทุน เทคโนโลยี และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศด้อยพัฒนา มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในอนาคต หากประสบความสำเร็จจะทำให้ประเทศมีรายได้ที่แท้จริงต่อหัวของประชาชนสูงขึ้น เมื่อรายได้ของประชาชนสูงขึ้นย่อมมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้การค้าของโลกขยายตัว โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจะสามารถขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจโลก

ลำพิ่ง บัวจันอัฐ (2551, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากกับทุก ๆ ประเทศในโลกไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระดับของการพัฒนาอยู่ในระดับใดก็ตาม (สูง ปานกลาง หรือ ต่ำ) สำหรับประเทศไทยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาในระดับปานกลาง (ประเทศกำลังพัฒนา) ก็เช่นเดียวกันยังจำเป็นต้องปรับสภาพของเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้กับประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ (2553, หน้า 6-7) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถอธิบายแยกเป็นประเด็นย่อยได้ ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า ประชาชนในประเทศมีรายได้ที่สูงขึ้น มีกำลังในการจับจ่ายใช้สอยเครื่องอุปโภคบริโภค และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่ตนเองต้องการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต และในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งความเป็นอยู่ในเรื่องที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อาหาร การศึกษา สิทธิเสรีภาพด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดการปรับระดับมาตรฐานการครองชีพจากการที่ประชาชนในประเทศมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

2. เป็นหนทางทำให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองจะเห็นได้ว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะทำให้ประเทศมีเงินทุนอย่างเพียงพอในการนำไปเป็นงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐ ในเรื่องการศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค ถนนหนทาง นอกจากนี้ประเทศเมื่อมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจแล้ว ประเทศสามารถพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสินค้าที่ต้องการส่งออกได้

3. ก่อให้เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้เศรษฐกิจโลกเจริญก้าวหน้าและเติบโตยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่ประเทศพัฒนาช่วยเหลือพัฒนาเศรษฐกิจประเทศที่ด้อยพัฒนา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาช่วยเหลือประเทศยากจนด้อยพัฒนาในทวีปแอฟริกา ในรูปแบบความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ การสนับสนุนด้านการให้ทุน หรือให้ประเทศด้อยพัฒนากู้ยืมไปลงทุนด้านสาธารณูปโภค การศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งสาธารณสุข เงินทุนดังกล่าวมีทั้งรูปแบบการให้กู้ยืมหรือเงินให้เปล่า เพื่อนำไปลงทุนในการพัฒนาประเทศ ผลคือ ประเทศด้อยพัฒนาที่ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจโลกได้ภาพรวมดีขึ้น

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2554, หน้า 57) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ เพื่อให้รายได้ของประชาชนดีขึ้น โดยการใช้นโยบายต่าง ๆ ส่งเสริมการออม การลงทุนและ

การผลิต ซึ่งจะมีผลทำให้รายได้ของสหประชาชาติและรายได้ต่อบุคคลสูงขึ้น สภาพการลงทุน
ดำรงชีวิต สวัสดิการ และฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น

ภราดร ปรีดาศักดิ์ (2556, หน้า 67) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ ทุก
ประเทศในโลกต้องการยกระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น ประเทศที่พัฒนา
แล้วต้องการรักษามาตรฐานการครองชีพที่ดีและความมั่นคงของประเทศไว้ ประเทศกำลังพัฒนา
ต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและเพิ่มความมั่นคงของประเทศให้เทียบเท่า
ประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ดังนี้

1. เพื่อให้รายได้ประชาชาติของประเทศเพิ่มขึ้น โดยใช้มาตรการและนโยบายต่าง ๆ
ส่งเสริมการออม การลงทุน การผลิต ซึ่งแสดงถึง สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของ
ประชาชนในประเทศที่ดีขึ้น

2. เพื่อให้การจ้างงานอยู่ในระดับสูงการว่างงานจะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม
ของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลต้องหาวิธีการส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อให้เกิดการจ้างงาน
ประชาชนในประเทศมีงานทำกระตุ้นการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศ สร้างและรักษา
เสถียรภาพระดับราคาสินค้าในประเทศ หมายถึง การควบคุมภาวะเงินเฟ้อ

สรุปได้ว่า ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย การมีรายได้และ
มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น การกระจายรายได้ดีขึ้น การมีงานทำ การอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ และการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมที่มีคุณภาพและยั่งยืนแต่ทรัพยากรมีจำกัดต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพมาก
ที่สุด มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้น
ของประชากรในอัตราสูงไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศเพราะจะไม่สอดคล้องกับ
ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่มีอยู่และเกิดการว่างงานขึ้น นอกจากนั้นผลผลิตเฉลี่ยต่อคนลดลง
เพราะทรัพยากรและผลผลิตขยายตัวไม่ทัน

จากนี้ไปผู้วิจัยได้กล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจหลักของประเทศไทย 3 ด้าน คือ ด้าน
อุตสาหกรรม ด้านพาณิชย์กรรม และด้านเกษตรกรรม ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ ถือว่าเป็นด้านที่สร้างรายได้
สร้างอาชีพ สร้างความเจริญเติบโตทางด้านอื่น ๆ ของประเทศตามมาโดยมีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรม

นับแต่อดีตที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
ของประเทศ และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาโดยตลอด ส่วนใหญ่มา
จากการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ โดยสินค้าที่เป็น
สินค้าหลักในการส่งออกนั้น กระจุกตัวอยู่เพียงไม่กี่รายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ต้องใช้

เทคโนโลยีระดับกลางและสูง พึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วนเครื่องจักร เทคโนโลยี และทุนจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงภายใต้โลกาภิวัตน์มีความรวดเร็ว และซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง และอุปสรรคต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างมากในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ระบบสนับสนุน รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมไปถึงคุณภาพของประชากร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผู้วิจัยและนักวิชาการ ได้อธิบายไว้ดังนี้

กิงดาว จินดาเทวิน (2543, หน้า 21) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมของไทยว่า ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นที่รองรับแรงงานขนาดใหญ่ และเป็นแหล่งบ่มเพาะฝีมือแรงงานที่สำคัญตลอดจนเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางหรือการรับช่วงการผลิตป้อนให้อุตสาหกรรมเป็นแหล่งผลิตสินค้า เพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อทดแทนการนำเข้า เป็นภาคการผลิตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก สามารถสร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศจากการส่งออก ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยรวม

จิราภรณ์ น้อยนคร (2551, หน้า 53) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมของไทย สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 เป็นต้นมานั้น ประเทศไทยได้ก้าวขึ้นสู่การพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว มีการขยายกำลังการผลิตในทุกภาคของอุตสาหกรรม รัฐบาลจึงได้มีนโยบายควบคุมดูแลการเจริญเติบโตและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศ

วรสุดา สุขารมณ์ (2554, หน้า 19) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมของไทย การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ดีเหมาะสมนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี ไม่แตกต่างจากการพัฒนาในด้านอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสาขาที่เกี่ยวข้อง และมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคง

สรุปได้ใจความว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมได้นั้นถึงเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต ทั้งในภาพรวมและในอุตสาหกรรมรายสาขาที่สำคัญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติ เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ยกกระดับศักยภาพผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และสร้างงานให้แก่ประชาชน

การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านพาณิชย์

ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมและบริการ ถึงแม้จะทำให้ประเทศไทยก้าวเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งได้มีผู้วิจัยและนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

จิราภา สุวรรณกนิษฐ์ (2551, หน้า 17) ได้อธิบายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจการพาณิชย์ว่า การพัฒนาตลาดโดยเฉพาะการปรับตัวให้มีความสามารถแข่งขันได้ใน หรือแม้แต่การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการ ค้าขาย การมีมาตรฐานในการบริการ ดังนั้นหากต้องการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการต้องปรับปรุงพฤติกรรมในการทำการค้า ให้เข้ากับรูปแบบภาวะการณ์ โดยรัฐจะต้องเป็นผู้ช่วยส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จ

ลดาวัลย์ คำภา (2555, ออนไลน์) ได้อธิบายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจการพาณิชย์ว่า กติกาใหม่ของโลกหลายด้าน อันสืบเนื่องมาจากวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินของโลกที่ผ่านมา โดยเฉพาะความกังวลที่เกี่ยวกับการขาดดุลของรัฐบาล และระดับหนี้ที่เพิ่มสูงทั่วโลกประกอบกับสถานการณ์นี้ สาธารณะยุโรปที่เลวร้ายลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปลาย พ.ศ. 2552 ได้ทำให้เกิดความตื่นตระหนกในตลาดการเงิน และแนวโน้มเศรษฐกิจในหลายภูมิภาคขยายตัวในอัตราที่อ่อนแรงลงตามไปด้วย ส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัวทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อม และสังคมที่จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการค้า รวมทั้งเป็นแรงกดดันให้ปรับกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและการสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันที่สูงขึ้น รวมทั้งการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อาทิ ฮองกง สาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ ใต้หวัน และกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมโลก ขณะที่นโยบายเปิดประเทศของจีน รัสเซีย การขยายตัวของบราซิลและอินเดีย และการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียจะเพิ่มกำลังซื้อในตลาดโลก

ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556, หน้า 64-65) ได้อธิบายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจการพาณิชย์ว่า ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบการค้าเสรี ระบบการเงินเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น จากผู้ที่ต้องการลงทุน การผลิต และการจ้างงานอันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและมีเสถียรภาพ รัฐบาลได้มีมาตรการเร่งการขยายตัวของเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ โดยเน้นหนักไปที่เรื่องการพาณิชย์ระหว่างประเทศ การส่งออกและนำเข้า มีนโยบายทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อจูงใจนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในประเทศ

สรุปได้ใจความว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านการพาณิชย์นั้น ส่วนใหญ่รัฐบาลจะเป็นผู้ส่งเสริมให้เอกชนดำเนินงานจนประสบความสำเร็จได้ รัฐบาลจะมีนโยบายต่าง ๆ ออกมาสนับสนุนให้การค้า รวมทั้งออกมาตรการต่าง ๆ ทางกฎหมายเพื่อช่วยสนับสนุนการพาณิชย์ได้ดำเนินการต่อไปได้

การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านการเกษตรกรรม

การพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ได้เน้นการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยมุ่งขยายการผลิตในภาคเกษตรกรรม และปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม ให้สามารถขยายการผลิตเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ ยังมุ่งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเน้นฐานะดุลการชำระเงินและการขาดดุลงบประมาณให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ที่จะค้ำจุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยการพยายามรักษาเป้าหมายการผลิตทดแทนการนำเข้า แผลการลงทุน แผนกู้เงิน แผนรายจ่าย แผนเร่งการส่งออก และระดับราคาให้เป็นไปอย่างมีระบบตามที่กำหนดไว้ ซึ่งได้มีผู้วิจัยและนักวิชาการ ได้อธิบายไว้ดังนี้

ชลัท กลิ่นอุบล (2553, หน้า 13) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจกระแสหลักที่ผ่านมาได้ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดไปสู่สังคมที่มีความสลับซับซ้อนในด้านหนึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยในการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยมองเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลักได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและสังคมไทย ในภาคการเกษตรก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะชาวนาที่จัดได้ว่ามีจำนวนมากที่สุดในภาคเกษตร ประสบภาวะขาดทุน มีหนี้สิน ชาวนาส่วนหนึ่งต้องซื้อข้าวกิน ขาดความมั่นคงทางด้านอาหารทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ก่อให้เกิดวิกฤติปัญหาต่อคุณภาพชีวิต สังคม สุขภาพและดุลยภาพของระบบนิเวศ จากปัญหาที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันแนวทางในการแก้ปัญหาตามที่กล่าวมา มีการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตหันกลับไปพึ่งธรรมชาติ อาศัยการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของระบบการเกษตรในปัจจุบัน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556, ออนไลน์) ได้อธิบายว่า แนวโน้มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการเกษตร คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4-5 เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรโดยรวมยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี ถึงแม้บางสินค้าจะมีความผันผวนบ้างแต่คาดว่าภาครัฐจะเข้ามาดำเนินการแทรกแซงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการขับเคลื่อนของภาครัฐภายใต้แผนปฏิบัติการภาคเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของภาคเกษตร โดยการเพิ่มความรู้ยกระดับมาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรตลอดจนปรับบทบาทของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุน และการ

บริการ ทั้งนี้เพื่อให้ภาคเกษตรมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะที่ปัจจัยเสี่ยงของภาคเกษตรยังคงเป็นปัญหาภัยธรรมชาติ โรคระบาด และราคาน้ำมันที่ยังคงอยู่ในระดับสูง

ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556, หน้า 225) ได้อธิบายว่า ความจำเป็นในการพัฒนาภาคเศรษฐกิจการเกษตร เนื่องมาจากภาคการผลิตทางการเกษตรของไทยเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรจะมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตลดลงไป แต่ภาคการผลิตทางการเกษตรก็ยังคงเป็นภาคการผลิตที่รองรับแรงงานของประเทศเป็นส่วนใหญ่ และยังเป็นแหล่งอุปทานแรงงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งตลาดของสินค้าอุตสาหกรรมอีกด้วย

สรุปได้ใจความว่า แนวโน้มเศรษฐกิจกลุ่มเกษตรกรรม จะเน้นการเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก ซึ่งทางรัฐบาลได้จัดทำเป็นวาระแห่งชาติ เพราะการเกษตรอินทรีย์มีลักษณะเป็นองค์รวม ที่มีความสำคัญเบื้องต้นในการฟื้นฟูระบบนิเวศทางการเกษตร และทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ละเลยมิติของด้านสังคมและเศรษฐกิจ เพราะความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมไม่อาจดำรงอยู่ได้ โดยแยกออกจากความยั่งยืนทางสังคม และในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าควรเน้นให้ใช้เทคโนโลยีการเกษตร อย่างมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ที่อยู่อาศัย เน้นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

3. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรด้วยความชาญฉลาดและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ให้มากที่สุดควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ ซึ่งที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยเคยมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสภาพแวดล้อมที่ดี แต่ปัจจุบันพบว่าทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย และใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลืองไม่คุ้มค่า เกิดความสูญเสียทางคุณภาพของระบบนิเวศ ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในที่สุด เพื่อมิให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไปมากกว่านี้ จึงจำเป็นที่เราจะต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของ “พลังงาน” และต้นทางของ “ชีวิต” จากการศึกษาพบว่ามิใช่ให้

ความหมายเกี่ยวกับความหมายของทรัพยากรไว้ดังต่อไปนี้

เกษม จันทรแก้ว (2541, หน้า 138) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources) หมายถึง “สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง”

ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์ (2548, หน้า 92) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ว่า หมายถึง “สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้หรือมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ พลังงาน ป่าไม้ แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังจากมนุษย์ด้วย”

ศศิณา ภารา (2550, หน้า 17) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติว่าหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ได้แก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า อากาศ แร่ธาตุ แสงอาทิตย์ เป็นต้น ดังนั้น ในแง่เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดการผลิต ซึ่งจะมีประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อได้นำมาใช้เพื่อการเศรษฐกิจ การใช้จึงต้องให้ความประหยัดและไม่ให้สิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ การนำมาใช้ต้องคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์พร้อมกันไปด้วย

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ให้ประโยชน์ในการนำมาทำที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม เชื้อเพลิง น้ำให้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค การเกษตร สัตว์ป่าให้ประโยชน์ในแง่การพักผ่อนนันทนาการ คุณค่าในการศึกษาหาความรู้ และเป็นอาหาร เป็นต้น

ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

การที่มนุษย์สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายประการด้วยกัน กล่าวคือต้องกินอาหารซึ่งได้จากพืชหรือสัตว์ ต้องหายใจเอาออกซิเจนที่มีอยู่ในอากาศ ต้องใช้น้ำที่มีอยู่ในที่ต่าง ๆ เพื่อดื่มกิน และเพื่อชำระล้างสิ่งโสโครก ต้องมีเครื่องนุ่งห่มเพื่อทำให้ร่างกายอบอุ่นหรือเพื่อป้องกันความร้อนหนาวของอากาศต้องมีที่อยู่อาศัยเพื่อใช้เป็นที่พักพิงแดดกำบังฝนและอันตรายต่าง ๆ ที่จะได้รับและเมื่อเกิดการเจ็บป่วยขึ้นมาก็จำเป็นต้องมีรักษาเพื่อให้หายจากการอาการเจ็บป่วยและสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ตามปกติ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ได้กล่าวมาแล้ว ล้วนเป็นสิ่งที่อยู่หรือมีแหล่งที่มาจากธรรมชาติทั้งสิ้น โดยมีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2541, หน้า 133-134) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในอดีตที่ผ่านมา

ทรัพยากรชาติถูกนำมาไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและบรรเทาปัญหาความยากจนเป็นจำนวนมาก การเร่งรัดในการนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้ เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างใช้กระจุกกระจาย และประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้ออำนวยโอกาสให้กับประชาชนที่อยู่ใกล้ชิดทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น จากเหตุผลข้างต้นจึงเกิดปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพไม่คุ้มค่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดจึงมีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว
2. ขาดการประสานงานในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละระดับพื้นที่ และเกิดปัญหาความขัดแย้ง
3. ขาดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อไว้ใช้งานในอนาคต ทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดจึงมีสภาพเสื่อมโทรม เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ศศิณา ภาธา (2550, หน้า 22) ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญในฐานะที่ให้เป็นที่พึ่งให้การดำรงชีวิตแก่มนุษย์ เป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ การรู้จักนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ย่อมช่วยให้เกิดความกินดีอยู่ดีแก่ประชากร สร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานการใช้อย่างชาญฉลาด ประหยัด แบ่งปัน เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และต้องใช้ได้อย่างยั่งยืน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2560, ออนไลน์) จากความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่เรียกว่า “ทรัพยากรธรรมชาติ” นั้นคือสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อมนุษย์ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง ดังนั้นทรัพยากรธรรมชาติจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งของปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ
 - 1.1 เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งวัตถุดิบในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย มนุษย์นำไม้ หิน ทราย มาก่อสร้างบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ
 - 1.2 เป็นแหล่งอาหาร ไม่ว่าจะเป็น พืช สัตว์
 - 1.3 เป็นแหล่งที่มาเครื่องนุ่งห่ม ในอดีตมนุษย์ใช้ใบไม้เป็นเครื่องปกปิดร่างกาย ในปัจจุบันนำเส้นใยจากธรรมชาติ เช่น เส้นไหม ฝ้าย มาถักทอเป็นเสื้อผ้าปกปิดร่างกาย
 - 1.4 เป็นแหล่งที่มาของยารักษาโรค วิชาการจากการเก็บส่วนต่าง ๆ ทั้งของพืช และสัตว์มารักษาโรค ที่รู้จักกันในชื่อของ “สมุนไพร” ต่อมาก็ได้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นมาเปลี่ยนสมุนไพรเป็นยาแผนปัจจุบัน ในประเทศไทยมีพืชที่สามารถใช้เป็นสมุนไพรรักษาโรคในท้องถิ่นมากกว่า 779 ชนิด

2. เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตที่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นขาดไม่ได้ ได้แก่ อากาศ น้ำ
 3. เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิต หรือเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรม เช่น การผลิตกระดาษต้องใช้เยื่อ ไม้ น้ำ น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นวัตถุดิบ
 4. ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ บ่งชี้ถึงความเจริญทางเศรษฐกิจ และความเจริญของสังคมมนุษย์
 5. มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรง เช่น ทรัพยากรพลังงาน แร่ อัญมณีที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือโดยทางอ้อม เช่น เป็นสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ นำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศ
 6. มีความสำคัญด้านวิชาการ ทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์
 7. มีความสำคัญต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศทั้งระบบนิเวศบนบก ระบบนิเวศทางน้ำ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติประเภทป่า ไม่มีประโยชน์ต่อองค์ประกอบของผู้ผลิตที่ต้องสร้างอาหารเลี้ยงสิ่งมีชีวิตบนโลกใบนี้ เป็นต้น
 8. มีความสำคัญต่อการหมุนเวียน หรือวัฏจักรของแร่ธาตุและสารอาหารในระบบนิเวศ
- สรุปได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์มากมายหลายด้านเป็นต้นกำเนิดของปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตของมนุษย์พบว่า มนุษย์จะต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสนองความต้องการทางด้านปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคเป็นปัจจัยพื้นฐานในการตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพของมนุษย์ และสามารถให้ความรื่นรมย์แก่จิตใจของมนุษย์แต่ทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด และมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนเพราะหากใช้ประโยชน์ที่มากเกินไป และขาดความระมัดระวังในการใช้ ก็ย่อมจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์ในที่สุด

ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติแต่ละประเภทมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์แตกต่างกันไป ปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ก็แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ควรจะกระทำด้วยความระมัดระวัง และมีการจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงสมดุลของธรรมชาติโดยมีนักวิชาการได้ให้ประเภทไว้ดังนี้

อุ่อแก้ว ประกอบไวทยกิจ บีเวอร์ (2543, หน้า 208) ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติมีการแบ่งกันหลายลักษณะแต่ในที่นี้แบ่งโดยใช้เกณฑ์ของการนำมาใช้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น (Inexhaustible natural resources) เป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีมนุษย์ เมื่อมีมนุษย์เกิดขึ้นมาสิ่งเหล่านี้ก็มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ประเภทที่คงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง (Immutable) ได้แก่ พลังงานจากดวงอาทิตย์ อากาศ ฝุ่น แม้กาลเวลาจะผ่านไปนานเท่าใดก็ตามสิ่งเหล่านี้ก็ยังคงมีไม่เปลี่ยนแปลง

1.2 ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลง (Mutable) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากมาจากการใช้ประโยชน์อย่างผิดวิธี เช่น การใช้ที่ดิน การใช้น้ำโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพและด้านคุณภาพ

2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วทดแทนได้ (Renewable natural resources) เป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไปแล้วสามารถเกิดขึ้นทดแทนได้ซึ่งอาจจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับชนิด ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนั้น ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วทดแทนได้ เช่น พืช ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์ ความสมบูรณ์ของดินคุณภาพของน้ำ และทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น

3. ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ (Recyclable natural resources) เป็น ทรัพยากรธรรมชาติจำพวกแร่ธาตุที่นำมาใช้แล้วสามารถนำไปแปรรูปให้กลับไปสู่สภาพเดิมได้แล้ว นำกลับมาใช้ใหม่อีก เช่น แร่โลหะ แร่โลหะ ได้แก่ เหล็ก ทองแดง อะลูมิเนียม แก้ว ฯลฯ

4. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป (Exhausting natural resources) เป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้แล้วจะหมดไปจากโลกนี้หรือสามารถเกิดขึ้นทดแทนได้ แต่ต้องใช้เวลายาวนานมาก ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน เป็นต้น

ศศิญา ภาธา (2550, หน้า 20) กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติแบ่งตามลักษณะของการนำมาใช้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น (Non – exhausting natural resources) เป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ก่อกำเนิดมาพร้อมกับมนุษย์มีความจำเป็นต่อมนุษย์บางชนิดถ้ามนุษย์ขาดไปเพียงช่วงระยะเวลาสั้นก็อาจจะทำให้ถึงแก่ชีวิตได้แต่บางชนิดก็ขาดได้เป็นระยะเวลานานหรือมีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการที่จะนำมาใช้ประโยชน์แต่ถ้านำมาใช้ผิดวิธีหรือขาดการบำรุงรักษาแล้วคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาตินั้นอาจเปลี่ยนไปทำให้คุณสมบัติไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้อีกเช่นแสงอาทิตย์อากาศดินน้ำซึ่งอยู่ในอุทกวัฏจักรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนสภาพไปโดยไม่สิ้นสุดและหากทรัพยากรเหล่านี้หมดเมื่อใดมนุษย์เราต้องตายและหมดไปจากโลกนี้ด้วยและด้วย ทรัพยากรเหล่านี้ไม่มีราคาในท้องตลาดเป็นสินค้าสาธารณะเป็นของฟรีในการที่จะจัดใช้ประโยชน์

อย่างไรก็ได้คุณค่าและคุณภาพของทรัพยากรเหล่านี้จึงลดน้อยลงเมื่อถูกใช้มาก ๆ เข้าจนเกิดความสามารถที่ธรรมชาติจะรับรองไว้ได้ก็จะปรากฏเป็นปัญหาค้น

2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Exhausting natural resources) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้แล้วสิ้นเปลืองและหมดไปในที่สุดเมื่อหมดไปแล้วไม่สามารถทดแทนได้บางชนิดอาจตัดแปลงหรือบูรณะนำกลับมาใช้ใหม่ได้บ้างเช่นแร่ธาตุน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติถ่านหินในคั้งซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญน้อยในการดำรงชีวิตอยู่แต่นี้มันประโยชน์ต่อมนุษย์ในแง่ความสะดวกสบายช่วยผ่อนแรงช่วยให้มนุษย์มีโอกาสได้งานมากขึ้นถ้าไม่มีทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้มนุษย์ก็ยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้แต่อาจจะไม่ได้รับความสะดวกสบายการใช้ทรัพยากรประเภทนี้จึงต้องใช้อย่างประหยัดและระมัดระวัง

3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วเกิดทดแทนหรือรักษาให้คงอยู่ได้ (Renewable natural resources) เป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลาหากมีการรักษาหรือจัดการให้อยู่ในระดับที่มีความสมดุลกันตามธรรมชาติหรือหากทำลายลงก็สามารถปรับปรุงให้คืนสภาพปกติได้แต่ต้องใช้เวลาในระยะสั้นหรือยาวนานก็ได้ เช่น น้ำที่อยู่บน โคนที่หนึ่งพืชพรรณป่าไม้ดินสัตว์ป่า พืชพันธุ์กำลังงานของมนุษย์ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้เกี่ยวข้องกับตัวมนุษย์มีความสำคัญยิ่งต่อการมีชีวิตของมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สามารถใช้เป็นปัจจัยสี่ทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมทั้งในแง่ความสะดวกสบายการจราจร โลงจิตใจถ้าขาดทรัพยากรเหล่านี้มนุษย์อาจจะไม่มีชีวิตอยู่ไม่ได้หรือถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดขาดหายไปหรือไม่สมบูรณ์แล้วก็อาจกระทบต่อการมีชีวิตของมนุษย์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2560, ออนไลน์) ทรัพยากร เป็น 1 ใน 4 ของมิติทางสิ่งแวดล้อมทรัพยากรแบ่งเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งเรียกว่า “ทรัพยากรธรรมชาติ” และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้นทรัพยากรธรรมชาติ มีมากมายหลายชนิด หลายประเภท สามารถแบ่งตามการนำมาใช้งานทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource) ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติสามารถแบ่งตามการนำมาใช้งานและผลที่เกิดขึ้นได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมด ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดหรือไม่สูญหาย (Inexhaustible natural resources) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ ได้แก่ บรรยากาศ น้ำในวัฏจักร แสงอาทิตย์ เป็นต้น ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติในประเภทนี้ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.1 บรรยากาศ (Atmosphere) ในบรรยากาศประกอบไปด้วยอากาศซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมีชีวิต นอกจากนั้นยังมีความชื้น อุณหภูมิ และการเคลื่อนไหวของมวลอากาศ รวมเรียกว่า “ภูมิอากาศ (Climate)” ซึ่งมีความสำคัญต่อลักษณะของดิน พืชพันธุ์ และสภาพอื่น ๆ ของสิ่งมีชีวิต

บนพื้นผิวโลก ดังนั้นบรรยากาศจึงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ
 บรรยากาศจะหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงจัดบรรยากาศอยู่ใน
 ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมด

1.2 น้ำที่อยู่ในวัฏจักร (Water in cycle) น้ำที่อยู่ในวัฏจักรจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปจาก
 สภาพหนึ่งไปเป็นอีกสภาพหนึ่งเรื่อยไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เช่น จากฝน หิมะ ลูกเห็บตกลงสู่พื้นดิน
 บางส่วนระเหยกลับไปสู่บรรยากาศ บางส่วนไหลซึมลึกลงไปเป็นน้ำใต้ดิน บางส่วนไหลไปตาม
 พื้นผิวดินลงสู่แม่น้ำลำคลองออกสู่ทะเลมหาสมุทร และกลับระเหยกลายเป็นไอน้ำอยู่ในบรรยากาศ
 และจับตัวเป็นก้อนเมฆตกลงมาเป็นฝนอีก การหมุนเวียนของน้ำแบบนี้จึงไม่มีที่สิ้นสุด มีอยู่
 ตลอดไป

2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้

ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้หรือรักษาไว้ได้ (Replaceable and maintainable natural resources)
 แบ่งได้ดังนี้

2.1 น้ำที่อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง (Water in place) หมายถึง น้ำที่อยู่ในที่เฉพาะแห่ง เช่น น้ำใน
 ภาชนะ น้ำในเขื่อน เมื่อใช้ไปเรื่อย ๆ ปริมาณจะลดลง แต่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นได้เมื่อเกิดฝนตก น้ำที่
 อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งเมื่อใช้แล้วก็จะหมดไป แต่สามารถที่จะหามาทดแทนใหม่ได้

2.2 ดิน (Soil) หมายถึง เนื้อดินที่เป็นที่อยู่อาศัยของพืช เป็นแหล่งสะสมแร่ธาตุอาหารที่
 จำเป็นสำหรับพืช เพราะเหตุที่อาหาร เครื่องนุ้่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ส่วนมากมาจากพืชซึ่ง
 เจริญเติบโตมาจากดินหรือ ได้จากสัตว์ซึ่งกินพืช ดินจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิต แต่ดินเกิด
 ทดแทนตามธรรมชาติได้ช้ามาก กว่าจะได้เนื้อดินหนา 1 นิ้ว ธรรมชาติต้องใช้เวลาสร้างถึง 100 ปี
 1,000 ปี เป็นอย่างน้อย อย่างไรก็ตามถึงดินจะเกิดได้ช้าแต่มนุษย์ก็สามารถดูแลรักษาดินให้คงมี
 คุณภาพเหมือนเดิมได้โดยการใส่ปุ๋ยหรือการใช้ประโยชน์จากดินอย่างถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์
 เพราะฉะนั้นลักษณะสมบัติของดินในแง่ของทรัพยากรธรรมชาติแล้วจัดเป็นประเภทที่สามารถ
 รักษาให้คงอยู่ได้ (Maintainable) มากกว่าการเกิดขึ้นทดแทน (Replaceable)

2.3 ป่าไม้ (Forest) ทรัพยากรป่าไม้นับว่ามีความสำคัญมากในแง่ของการอนุรักษ์ดิน น้ำ
 และสัตว์ป่า ซึ่งอำนวยประโยชน์ให้มนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากป่าไม้สามารถขึ้น
 ทดแทน โดยธรรมชาติ หรือการปลูกให้เป็นป่ามาใหม่ได้ ป่าไม้จึงถูกจัดอยู่ในทรัพยากรธรรมชาติ
 พวกที่เกิดขึ้นทดแทนและรักษาให้คงอยู่ได้

2.4 พุ่มหญ้า (Rangeland) หมายถึง พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่ส่วนใหญ่มีพืชวงศ์หญ้า และพืช
 พันธุ์อื่น ๆ ขึ้นอยู่เองตามธรรมชาติ มักเป็นที่ที่มีฝนตกน้อย ใช้เป็นที่หากินของสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่า
 เป็นที่เหมาะสมแก่การดำเนินการจัดการ โดยอาศัยพื้นฐานทางนิเวศวิทยามากกว่าพื้นฐานทาง

การเกษตรและใช้ประโยชน์แบบเอนกประสงค์ทุ่งหญ้าเช่นเดียวกับป่าไม้ จัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้น ทดแทน และรักษาให้คงอยู่ได้

2.5 สัตว์ป่า (Wildlife)

2.6 ทรัพยากรกำลังงานมนุษย์ (Human resources) กำลังงานมนุษย์จัดเป็น

ทรัพยากรธรรมชาติประเภทหนึ่ง มนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามกฎหมายของธรรมชาติ มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติและต่อสังคม โดยอาศัยกำลังงานที่มีอยู่ในตัวมนุษย์และกำลังที่ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ กำลังงานมนุษย์แบ่งออกได้เป็น 2 ทางคือ กำลังงานทางร่างกายและกำลังทางจิต (Body and spirit) กำลังงานทางร่างกาย ได้แก่ ความแข็งแรงของร่างกาย ส่วนกำลังทางจิต ได้แก่ การนึกคิดและการใช้เหตุผล การจินตนาการ ถ้ามนุษย์มีความเป็นอยู่ดี มีการศึกษา อนามัยดี มีความรู้ ความชำนาญและประกอบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือรู้จักใช้ทรัพยากรอื่น ๆ อย่างชาญฉลาดแล้วยอมทำให้กำลังงานที่ต้องสูญเปล่านั้นน้อยลงและสามารถใช้กำลังงานให้เป็นประโยชน์แก่งานในทุก ๆ ด้านได้อย่างเต็มที่ กำลังงานมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่ควรจะได้มีการอนุรักษ์และจัดการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม

3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Exhaustible natural resources) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ให้สามารถมีใช้ประโยชน์ได้นานที่สุด ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ ได้แก่

3.1 ทรัพยากรแร่ธาตุ

3.2 ทรัพยากรพลังงาน

3.3 ที่ดินในสภาพธรรมชาติ (Land in natural condition) ได้แก่ สถานที่ใช้ศึกษา

ธรรมชาติและสถานที่วิเวกห่างไกลผู้คน (Wilderness area) หากสถานที่เหล่านี้ถูกทำลายจะไม่สามารถสร้างมาทดแทนใหม่ได้ ประเทศที่เจริญมีวัฒนธรรมสูงยังมีความจำเป็นในการที่จะรักษาสภาพธรรมชาติที่ไม่เคยถูกรบกวนมาก่อนไว้สำหรับศึกษาหาความรู้ตามธรรมชาติ มีไว้สำหรับคุณค่าทางจิตใจ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นมาใหม่ได้เพราะมีลักษณะสมบัติเฉพาะตัว (Unique) เช่น น้ำตก หน้าผา จุดเด่นตามธรรมชาติต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ในบรรดาทรัพยากรธรรมชาติสามประเภทนั้นประเภทที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้นและที่เกิดขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปนั้นเป็นทรัพยากรที่เกินความจำเป็นนอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติหากแบ่งประเภทโดยพิจารณาในด้านของการเป็นปัจจัยสำคัญโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์แล้วมี 7 ประเภทคือดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมนุษย์

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม มีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิต เพราะสามารถอำนวยความสะดวกใน ทุก ๆ ด้าน อาทิ เป็นที่อยู่อาศัย ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ใช้ประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรค ปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำและขยะมูลฝอย เป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์มีผู้กล่าวถึงความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

ศศิภา ภาธา (2550, หน้า 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งในระยะใกล้และไกล อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ ทุกอย่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ มีผลกระทบต่อกันเป็นวัฏจักร มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2550, หน้า 10) สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติและมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งสิ่งมีชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้นประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพของมนุษย์

จำลอง โพธิ์บุญ (2552, หน้า 1) สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ ชีวภาพหรือสังคมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือธรรมชาติสร้างขึ้น

กล่าวโดยสรุปสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์ มีทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่เราเห็นได้ด้วยตาเปล่าและไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า ทั้งสิ่งที่ให้คุณและโทษมีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อกูลซึ่งกันและกันผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายปัจจัยอื่นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้เป็นวงจรหรือวัฏจักรที่เกี่ยวข้องเนื่องกันทั้งระบบ

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

ในธรรมชาติรอบตัวเรามีทรัพยากรอยู่มากมายทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นี้ต้องมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของโลกที่ต้องดำรงชีพด้วยการอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค จึงต้องใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นับได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่วนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งไม่ว่าสิ่งแวดล้อมนั้นจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ล้วนก่อให้เกิดประโยชน์และโทษต่อสิ่งมีชีวิตได้ทั้งสิ้น

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2550, หน้า 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า ไม่ว่าสิ่งแวดล้อมนั้นจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ก็ล้วนก่อให้เกิดประโยชน์และโทษต่อสิ่งมีชีวิตได้ทั้งสิ้น

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น น้ำ ใช้เพื่อการบริโภคและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อากาศใช้เพื่อกาหายใจของมนุษย์และสัตว์ ดินเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตบนบก แสงแดดให้ความร้อนและช่วยในการสังเคราะห์แสงของพืช

2. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ จะช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมันได้ เช่น ช่วยให้ปลาอาศัยอยู่ในน้ำ ที่ลึกมาก ๆ ได้ ช่วยให้ ต้นกระบองเพชรดำรงชีวิตอยู่ในทะเลทรายได้

3. สิ่งมีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เช่น มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

4. สิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำ ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น เมื่อสัตว์กินพืชมีจำนวนมากเกินไปพืชจะลดจำนวนลง อาหารและที่อยู่อาศัยจะขาดแคลน เกิดการแก่งแย่งกันสูงขึ้นทำให้สัตว์บางส่วนตายหรือลดจำนวนลงระบบนิเวศก็จะกลับเข้าสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง

5. สิ่งแวดล้อม จะกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม ในแง่ของการถ่ายทอดพลังงานระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย ในแง่ของการอยู่ร่วมกัน เกื้อกูลกัน หรือเบียดเบียนกัน มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้มากมาย ในลักษณะที่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น ใช้ประโยชน์จากดินเพื่อการเพาะปลูก ใช้ประโยชน์จากทุ่งหญ้าเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ใช้ประโยชน์จากเหมืองแร่เพื่อการอุตสาหกรรม

ศศิณา ภาธา (2550, หน้า 23) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ในแง่ปัจจัยสี่ ได้แก่ การที่สิ่งมีชีวิตนำมาใช้ทำอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และใช้สร้างที่อยู่อาศัย

2. ในแง่การสร้างบรรยากาศและให้อากาศที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต ของทั้งพืช สัตว์ จุลินทรีย์ และสิ่งมีชีวิตทุกประเภท

3. ในแง่ความบันเทิง ความผ่อนคลาย

4. ในแง่การสร้างสมดุลให้ระบบนิเวศ

อัจฉราวรรณ มุสิกะสันติ (2560, ออนไลน์) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากมาย อาทิ

1. เป็นแหล่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตสิ่งกำหนดการตั้งถิ่นฐานและชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต

2. ตัวกำหนดลักษณะอาชีพ มนุษย์ในแต่ละท้องถิ่นจะประกอบอาชีพแตกต่างกันไป ตามสภาพของพื้นที่และลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น บริเวณที่ราบลุ่มมักจะมีอาชีพทำเกษตรกรรม บริเวณชายทะเลหรือเกาะต่าง ๆ ก็จะทำประมง

3. ตัวกำหนดรูปแบบของวัฒนธรรม รูปแบบวัฒนธรรมของมนุษย์แต่ละท้องถิ่น มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางด้านการเมือง หน่วยงานเมืองที่ตั้งกระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของโลก จะรวมตัวเป็นหน่วยเดียวกันได้จะต้องมีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกันมากที่สุด

4. การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นมิตรหรือศัตรูกันหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความกดดันทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นต้นว่าถ้าเกิดความไม่สมดุลของทรัพยากรธรรมชาติกับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ คอยค้ำจุนความเจริญของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน

5. การศึกษาทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมทำให้ประชาชนหรือชุมชนรู้ จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดแล้ว ประชาชนจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจอยู่ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม ประเทศหรือชุมชนใดที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติหรือประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความระมัดระวัง และความรับผิดชอบต่อการใช้และบำรุงรักษา ก็จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องสูญเสียไปอย่างไม่มีคุณค่าและขาดแคลนในที่สุด แล้วชุมชนหรือประเทศนั้นก็ตกอยู่ในฐานะที่ยากจน คุณภาพชีวิตต่ำ ปัญหาความวุ่นวายต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลายต่อหลายครั้งที่พบว่า ภัยพิบัติทางสิ่งแวดล้อมบางส่วนเนื่องมาจากผลการพัฒนาที่มีได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวความคิดที่ถูกต้องในการพัฒนาก็คือ การพัฒนาที่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผลการพัฒนานั้นก่อให้เกิดผลดีแก่ชีวิตมนุษย์ ในปัจจุบันรัฐบาลของหลายประเทศจึงหันมาให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ในระดับมาตรฐาน นั่นคือการอยู่ดีกินดีของประชาชนในสังคมให้ดีขึ้นภายในกรอบและขอบเขตความเป็นจริง ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเอกลักษณ์ระดับมาตรฐานสภาพความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม สังคม การพัฒนาเพื่อคุณภาพแห่งชีวิตนั้น ก็คือความพยายามร่วมกันในอันที่จะใช้ทรัพยากรอันมีค่าของชาติให้เกิดผลดี ที่สุดและสอดคล้องกับชีวิตจิตใจความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาติให้มากที่สุดในความพยายามร่วมกันนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นไปในรูปแบบของสหวิทยาการ (วิชาการหลายสาขาร่วมกัน) เพื่อให้

แน่ใจได้ว่าโครงการพัฒนาทั้งหมดจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือหากว่ามีก็จะต้องน้อยที่สุด

ดังนั้น หลักปฏิบัติพื้นฐานอันเป็นหลักทั่วไปของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ควรจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญต่าง ๆ คือ ผลดีในทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมในทางสังคม เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในทางเทคโนโลยี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในด้านสิ่งแวดล้อม

จากความสำคัญของสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ อาหารจำพวกพืช ผลไม้ แม้จะเป็นผลิตภัณฑ์มนุษย์ผลิตขึ้นเองได้ แต่พืชพวกนี้ก็ต้องอาศัยแสงแดด ดิน น้ำ และธาตุอาหารต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในธรรมชาติ จึงจะทำให้พืชเจริญเติบโตเกิดดอกออกผลที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ จึงกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตนี้ได้มาจากธรรมชาติทั้งสิ้น และจากการที่สิ่งเหล่านี้มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์นี้เอง เราจึงรู้จักและเรียกกันโดยทั่วไปว่า ทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทาง วิธีการ และการดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ประชาชนทุกคนในการร่วมมือกันปฏิบัติ การเลือกใช้ชีวิตการอนุรักษ์นั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติแต่ละประเภท ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของทรัพยากร ทั้งนี้การอนุรักษ์เป็นแนวทางของการจัดการ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีใช้ในอนาคตสามารถกระทำได้โดยประชาชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีนักวิชาการได้ให้แนวทาง วิธีการ และการดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ ดังนี้

แนวทางและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การรู้จักใช้ทรัพยากร อย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุดทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่า ประโยชน์น้อยที่สุดและจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร โดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะอีกด้วย

มานะ บุญยานันต์ (2542, หน้า 3) ได้ในหลักการโดยทั่วไปในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบ่งออกเป็น 2 วิธีการใหญ่ ๆ คือ

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงได้แก่

1.1 การประหยัด โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้สูญเปล่าน้อยที่สุดให้เป็นประโยชน์แก่คนมากที่สุด

1.2 การถนอมโดยการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างรอบคอบเพื่อที่จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้นาน ๆ

1.3 การบูรณะฟื้นฟูเป็นการปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมคุณภาพแล้วให้มี

คุณภาพเหมือนเดิม

1.4 การปรับปรุงให้มีสภาพดีกว่าธรรมชาติโดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้มีคุณภาพสูงขึ้น

1.5 การใช้สิ่งอื่นทดแทนโดยการจัดหาทรัพยากรที่มีราคาถูก และหาง่ายมาใช้ทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่มีราคาแพง หรือหายาก หรือการใช้วัสดุสังเคราะห์ แทนทรัพยากรธรรมชาติที่หมดสิ้นไป

2. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ความร่วมมือจากสังคมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวิธีนี้เป็นการร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายในสังคมที่ได้ตระหนักถึงประโยชน์และความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างกว้างขวางทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งพึงกระทำได้ดังต่อไปนี้

2.1 การให้การศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปลูกฝังให้เห็นถึงความสำคัญรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติการศึกษาที่ควรให้การศึกษาอบรมตั้งแต่เด็กทั้งในระบบครอบครัวและโรงเรียนเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์

2.2 การให้ความร่วมมือต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยทุกคนร่วมมือกันไม่ตัดต้นไม้ทำลายป่าการล่าสัตว์การทำลายแหล่งน้ำ

2.3 การให้ความร่วมมือกันเพื่อเป็นกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยมีการตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

2.4 การตามพระราชบัญญัติเพื่อควบคุมป้องกันและการปราบปรามการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ยังต้องมีการปรับปรุงประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเช่นกรมป่าไม้ กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน ฯลฯ และหน่วยงานของเอกชนมูลนิธิชมรมต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546, หน้า 262-264) กล่าวไว้ว่า หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้น มีหลัก3ประการ คือ

1. ต้องใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด กล่าวคือ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ถึงผลได้ผลเสียจากการใช้ทรัพยากรตามหลักเศรษฐศาสตร์ และเมื่อใช้แล้ว จะเกิดการขาดแคลนในอนาคตหรือไม่
2. ประหยัดของที่หายาก หมายความว่าทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากก็ควรเก็บรักษาหรือสงวนเอาไว้ไม่ให้สูญหายไป ของบางอย่างถ้าอยู่ในสภาพที่พอจะใช้ได้ก็ควรจะใช้ต่อไป และใช้อย่างประหยัดอย่าฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น กล่าวคือ ทรัพยากรใดที่มีสภาพเสื่อมโทรมต่อการสูญเสียเปล่าหรือหมดไป ก็ควรที่จะซ่อมแซมหรือปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

ศศิญา ภาว (2550 หน้า 283 - 287) ได้กล่าวถึงแนวทาง วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สรุปความสำคัญได้ดังนี้

1. การถนอมและรักษา (Preservation) การดำเนินการใด ๆ ต่อทรัพยากรที่ขาดไปหรือเสื่อมโทรมหรือเกิดปัญหาเพื่อรักษาปริมาณและคุณภาพจนก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การนำทรัพยากรทางทะเลมาใช้ หากมีจำนวนมากอาจนำมาเก็บรักษาโดยการทำปลาแห้ง ปลาเค็ม ฯลฯ การนำแร่เหล็กไปผสมกับแร่อื่นเพื่อใช้งานลักษณะต่าง ๆ การทาสีที่ผิวของวัสดุ สิ่งของที่นำมาจากเหล็ก สามารถยืดอายุการใช้งานจากแร่เหล็กโดยตรงได้ การรักษาป่าไม้ที่มีอยู่ไม่ให้เกิดการเสื่อมโทรม เป็นต้น

2. การบูรณะฟื้นฟู (Restoration of renewal) เป็นการช่วยเหลือ ปรับปรุง และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าของเดิม ซึ่งกระทำได้กับทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ และทุ่งหญ้า สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ประเพณี กรณีป่าไม้ที่โล่งเตียนเป็นหย่อม ๆ ก็นำกล้าไม้มาปลูกเสริม การทำน้ำไฮโดรคอกให้สะอาดขึ้น ในการบูรณะฟื้นฟูต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติของทรัพยากรอื่นด้วย เพราะการเพิ่มทรัพยากรอย่างหนึ่งอาจมีผลเสียหายต่อทรัพยากรอย่างอื่น

3. การลดปริมาณของเสีย (Decrease of waste proposal) เป็นแนวทางการป้องกันสรรพสิ่งที่เกิดจากการบริโภค ใช้สำหรับทรัพยากรบางประเภท และกระทำได้ดีกับแร่ธาตุบางชนิด เพื่อลดปริมาณการใช้ทรัพยากร และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม กระทำได้ด้วยวิธี 7 R (หรือ 7 ซ.) คือ Recycle (เวียนใช้) Reuse (ใช้อีก) Reclaim (ทำใช้) Recover (ใช้ใหม่) Repair (ซ่อมใช้) Reduce (ลดใช้สารอันตรายบางประเภท) และ Reject (เลิกใช้สารอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม) เช่น การนำกระป๋องหรือหม้ออะลูมิเนียม กระดาษ พลาสติก มาผ่านกระบวนการผลิตใหม่เพื่อให้ใช้ได้ (Recycle) ถุงพลาสติก ถุงกระดาษที่ใช้แล้วนำมาใช้อีก (Reuse) เศษผักสดนำมาทำปุ๋ยหรือแก๊ส (Reclaim) น้ำที่นำมาใช้หล่อเย็นในโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อเย็นตัวลงก็สามารถนำมาใช้ใหม่ได้อีก หรือการหุ้มปกหนังสือใหม่ (Recover) ในกรณีที่ใช้กระดาษซึ่งทำมาจากเยื่อกระดาษที่ต้องทำมาจากต้นไม้อีกต่อหนึ่ง การใช้กระดาษอย่างไม่ประหยัด หมายถึงการทำลายทรัพยากรต้นไม้ด้วยการผลิตกระดาษมักใช้คลอรีนฟอกให้ขาว แม้จะเป็นสิ่งที่ต้องฟอกให้ขาวเสียก่อน การฟอกดังกล่าวทำให้เกิดสารพิษที่ เรียกว่า “ไดออกซิน” ขึ้น ซึ่งทางโรงงานมักระบายลงสู่แหล่งน้ำ ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตพืชและสัตว์ จึงควรหันมาใช้กระดาษสีดุ่น (Reduce)

สำหรับการลดปริมาณขยะนั้นต้องลดปริมาณให้เหลือเฉพาะส่วนที่เป็นขยะที่ไม่สามารถ

นำมาใช้ประโยชน์ได้แล้วมาจำกัด เช่น ใช้โครงการ 5R คือ การลดการใช้สินค้าที่ก่อให้เกิดขยะ (Reduce) การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์แบบเติม (Refill) การซ่อมวัสดุเก่ากลับมาใช้ซ้ำ (Repair) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Recycle)

4. การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน (Increase efficiency) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางประเภทที่มีคุณสมบัติที่สามารถนำมาตัดแปลงโดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การสร้างเขื่อนเก็บน้ำสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ช่วยชลประทาน ช่วยลดปัญหาความแห้งแล้งหรือน้ำท่วมได้ แต่ถ้าปล่อยให้ไหลไปตามแม่น้ำลำคลองในที่สุดก็จะไหลไปสู่ทะเลเป็นการสูญเปล่า การนำโลหะมาสร้างเครื่องจักรเครื่องกลที่สามารถเป็นเครื่องทุ่นแรงหรือทำงานแทนมนุษย์ได้

5. การสงวนและการนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน (Substitution) ทรัพยากรที่มีขีดจำกัดและหมดเปลืองไป เนื่องจากการบูรณะไม่ได้และมีราคาแพง ควรจะหาทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้จำพวกบังโคลน กันชน หรือส่วนอื่น ๆ การนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้เพื่อให้เกิดพลังงานต่าง ๆ เป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ แร่ธาตุให้มีอายุการใช้งานได้นานยิ่งขึ้น

6. การค้นหาสำรวจทรัพยากร (Resource inventories and appraisal) เป็นการสำรวจค้นหาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมากมายภายในผิวโลกมาใช้เพิ่มเติมให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ เช่น การค้นหาพลังงานจากลมและแสงแดดเพื่อนำมาใช้แทนน้ำมันเชื้อเพลิง การสำรวจจุดเจาะน้ำใต้ดินมาใช้

7. การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นใช้ เช่น การผลิตไหมเทียม ยางเทียม การสังเคราะห์สารเคมีเพื่อนำมาใช้แทนสารที่สกัดจากพืชที่นำมาผลิตยาฆ่าโรค นับว่าเป็นวิธีหนึ่งที่ลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติลงด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

สรุปแนวทาง และวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดและใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ผลยั่งยืนต้องใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดประหยัดของที่หายากหาวิธีฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น รู้จักถนอมและรักษาการบูรณะฟื้นฟูการลดปริมาณของเสียการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานการสงวนและการนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทนการค้นหาสำรวจทรัพยากร และการประดิษฐ์ของเทียมขึ้นใช้เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่กับโลกตลอดไป

การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานอนุรักษ์จะสำเร็จได้ผลก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

ภาครัฐบาลประกอบไปด้วย ข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง และภาคเอกชน

ประกอบด้วย นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546, หน้า 271) กล่าวไว้ว่า ในการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้นมีแนวทางดำเนินการตามวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้การศึกษาแก่นักเรียนและประชาชน การศึกษาจะช่วยให้คนเข้าใจ เกิดความตระหนัก เกิดจริยธรรมที่ดีและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีการสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ออกกฎหมายควบคุม เนื่องจากกฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม การนำข้อบังคับทางกฎหมายเข้ามาช่วยควบคุม หรือบังคับให้ผู้ก่อให้เกิดมลพิษจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ถือว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง หากมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายก็จะได้รับโทษปรับหรือจำคุก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

3. การแบ่งเขต เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ตามประเภทของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ สาเหตุที่ใช้การอนุรักษ์แบบแบ่งเขต เนื่องจากวิธีการให้ความรู้และการใช้กฎหมายไม่ได้ผล หรือต้องการจะแบ่งเขตให้ชัดเจนเพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล และจะต้องมีการสร้างมาตรการกำกับในเขตที่แบ่งนั้นด้วย เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมืองควบคุมมลพิษ

4. การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เนื่องจากการใช้ทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและทำให้มีมลพิษเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันเราสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการบำบัดหรือกำจัดของเสียที่เกิดขึ้นได้ แต่ต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดมลพิษแต่ละชนิด

5. จัดตั้งชมรมหรือสมาคมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติขึ้นในสถานศึกษา โดยมีกลุ่มนักศึกษาที่สนใจร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

6. การโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ เพราะการดำเนินการผ่านสื่อมวลชน จะทำให้ประชาชนทราบอย่างกว้างขวางและเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก และยังเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ตลอดจนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมทั้งทราบถึงกฎหมาย พระราชบัญญัติ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ถ้าประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะทำให้ประชาชนทุกคนในประเทศ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

7. การตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทำหน้าที่ประสานงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการอิสระในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐ หรือตามกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ศศิณา ภาธา (2550, หน้า 285-287) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

1. การออกกฎหมายควบคุม กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือของรัฐในการนำมาปฏิบัติและจัดการกับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ดังนั้น กฎหมาย กฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ จะบ่งบอกถึงการกระทำ ความผิดและบทลงโทษไว้ เช่น พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ในกรณีที่วิศวกรที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดทำรายงานผลการตรวจสอบระบบกำจัดมลพิษ การระบายของเสีย เป็นรายงานเท็จ จะต้องระวางจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มีหลายฉบับ อาทิ เช่น กฎหมายป่าไม้ออกมาในรูปแบบของ พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 การดำเนินงานของรัฐบาลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลที่พึงมีในด้านการอนุรักษ์ การออกกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ จะเป็นผลดีต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐนำกฎหมายนั้นมาใช้ อย่างเคร่งครัดและจริงจังและประชาชนต้องร่วมมือในทุกวิถีทางซึ่งอาจเป็นในด้านการชี้เบาะแสผู้ทำลาย หรือไม่กระทำความผิดเสียเอง เป็นต้น

2. การให้การศึกษาแก่ประชาชน กระทำได้ทั้งในระบบและนอกระบบ สำหรับในระบบ กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มทำงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2531 หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษานูรณาการได้สอดแทรกการสอนในรูปแบบวิชานิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม ศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคงจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยบางแห่งมีนักศึกษาที่จบสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาแก่เยาวชนจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งในการที่จะให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับนอกระบบโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์เป็นเอกสารเผยแพร่ แนะนำชี้แจงประชาชนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาแล้วหรือการจัดโครงการให้ประชาชนเข้าร่วม

อาจกระทำในรูปของการส่งคำขวัญเข้าร่วมประกวด เช่น ในปีสิ่งแวดล้อมอาเซียน 2537 จะมีคำขวัญภาษาอังกฤษว่า “Green and clean” (กรีน แอนด์ คลีน) คำขวัญภาษาไทย คือ อาเซียนร่วมใจ คนไทยร่วมรักษา ใช้ทรัพยากรอย่างรู้ค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือวันสิ่งแวดล้อมโลกปี 2549 มีคำขวัญภาษาอังกฤษว่า “Don’t desert dry lands”

3. การใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันประสบความสำเร็จ การโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ ได้กระทำกันอย่างกว้างขวาง เท่ากับเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม เกิดความรักความหวงแหน เห็นความจำเป็นและคุณค่าของการอนุรักษ์ การให้การศึกษาแก่ประชาชนทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ ควรสร้างทัศนคติที่จะสะท้อนผลในทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นดังนี้ (ก) เศรษฐกิจเกิดจากทรัพยากร การนำทรัพยากรมาใช้เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ่มเฟือย (ข) การสร้างความสุขด้วยการทำลายสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จะเกิดผลกระทบมาสู่ตัวเราเอง (ค) การเพิ่มประชากรเป็นการสร้างภาวะต่อโลก จะต้องเตรียมให้ประชากรที่เพิ่มสามารถรับภาระการดำรงชีพของตนเองได้ โดยไม่ทำลายซึ่งกันและกัน (ง) เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งเท่านั้น

4. การจัดตั้งเป็นกลุ่มชมรมหรือสมาคมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการฝึกกำลังความคิด พลังกาย พลังใจของกลุ่มผู้สนใจ รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้ดำเนินงานเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นของตนและประเทศชาติ เช่น กลุ่มอันดามัน กลุ่มสิ่งแวดล้อมพะเยา ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแทบทุกจังหวัด กองทุนเดมิสเซียไว้ใส่เขาหลวง ชมรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ (ประเทศไทย) สมาคมสร้างสรรค์ไทย เป็นต้น การดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรณรงค์เชิญชวนให้อุรักษ์ฯ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปลูกป่าธรรมชาติ การปลูกป่าชายเลน การปลูกป่าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่ป่าธรรมชาติ การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่เดิมไม่ให้ถูกทำลาย การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและการแก้ไขปัญหา เช่น ร่วมกันทำความสะอาดหมู่บ้าน ร่วมกันปลูกและดูแลรักษาป่าชุมชน และแสดงความเห็นต่อโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สรุปได้ว่า มนุษย์นำทรัพยากรมาคิดแปลงให้เกิดประโยชน์ แต่ทรัพยากรธรรมชาติก็มีข้อจำกัดในด้านการเพิ่มจำนวนให้ทันต่อความต้องการของมนุษย์ที่นับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์จะต้องรู้จักการเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และใช้ประโยชน์ตามความต้องการอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อ

เอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพสูงสุดในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างถาวรต่อไปตลอดจนต้อง
ใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมแนวทางในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะ หมายถึง การบริการหรือกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์
สาธารณะหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวม โดยเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการ
หรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการ
ส่วนรวมของประชาชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนและสร้างการพัฒนา
ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติในภาพรวม โดยมีหลักการ
ที่เป็นประเด็นสำคัญในการจัดบริการสาธารณะคือ การจัดบริการสาธารณะต้องดำเนินการเพื่อ
ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีความเสมอภาค
ความต่อเนื่อง และความโปร่งใสในการให้บริการ

ความหมายของการบริการสาธารณะ

เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชนซึ่งมีทางเลือกหลายทางไม่ใช่เพียงการ
ออกกฎระเบียบหรือให้งบประมาณไปดำเนินการ แต่เป็นบริการเพื่อคนจำนวนมาก เป็นการสร้าง
ความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน

มยุรี อนุমানราชชน (2547, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า
หมายถึงกิจกรรมการกระทำของรัฐบาลหรือแนวทางการเลือก ตัดสินใจ แนวทางการกระทำ ของ
รัฐบาลเพื่อบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนด

มานิตย์ จุมปา (2547, หน้า 76-77) ได้ให้ความหมายว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง
กิจกรรมที่ฝ่ายปกครองได้กระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นการตอบสนองความต้องการของ
ประชาชน เช่น การคมนาคม การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2551, หน้า 31) ได้ให้ความหมายว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง
กิจกรรมซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมเป็น
การให้บริการแก่ประชาชนหรือการดำเนินการอื่นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนซึ่งการ
ให้บริการสาธารณะจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ คือ เป็นกิจกรรมที่นิติบุคคลมหาชน

เป็นผู้ดำเนินการหรือมอบให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ และเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน

จากความหมายของการบริการสาธารณะที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริการหรือกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวม โดยเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนและสร้างการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติในภาพรวม โดยมีหลักการที่เป็นประเด็นสำคัญในการจัดบริการสาธารณะคือ การจัดบริการสาธารณะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีความเสมอภาค ความต่อเนื่อง และความโปร่งใสในการให้บริการ

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะนี้ได้ถูกสร้างขึ้นมามีส่วนคล้ายกับหลักทั่วไปของกฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงสถานภาพของบริการสาธารณะ กฎเกณฑ์ของบริการสาธารณะ หรือหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ ไว้ดังนี้

วุฒิสาร ตันไชย (2544, หน้า 11-12) กล่าวว่า ในการจัดทำบริการสาธารณะนั้นมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริการสาธารณะนั้นเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคนซึ่งมีความต้องการในกิจกรรมสาธารณะอยู่ตลอดเวลาและฝ่ายปกครองก็มีหน้าที่ที่จะต้องจัดบริการสาธารณะให้ดำเนินไปอย่างโดยปกติต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้น การจัดบริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยหลักการที่บริการสาธารณะจะต้องมีอยู่ นี้ได้บังคับใช้เฉพาะแต่ฝ่ายปกครองเท่านั้นแต่ยังมีผลรวมไปถึงเอกชนผู้รับมอบอำนาจในการจัดบริการสาธารณะแทนรัฐไม่ว่าจะโดยกฎหมายหรือในรูปสัญญาก็ตามและหากเอกชนผู้จัดทำบริการสาธารณะดำเนินการไม่ต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอ เอกชนผู้จัดบริการสาธารณะนั้นก็จะต้องถูกลงโทษตามที่ได้กำหนดในเงื่อนไขสัญญาเช่นกัน

2. บริการสาธารณะที่เกิดขึ้นเอกชนมีสิทธิได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกันบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันบริการสาธารณะเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันบริการสาธารณะจึงย่อมเป็นธรรมดาที่เอกชนจะต้องมีสิทธิและโอกาสได้รับประโยชน์จากการบริการสาธารณะหรือเข้าสู่บริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน รัฐจะจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะมิได้

3. การจัดบริการสาธารณะจะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนตลอดเวลาเนื่องจากฝ่ายปกครองสามารถทำได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลใด เพราะฝ่ายปกครองมีอำนาจตามกฎหมายที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการรักษาประโยชน์สาธารณะอยู่เสมอและจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากัน วิวัฒนาการของความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการแก้ไขปรับปรุงการจัดบริการสาธารณะดังกล่าวจะต้องกระทำโดยกฎหมายหรือต้องมีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้และแม้ว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ตามบุคคลนั้นจะอ้างสิทธิประโยชน์ตนเองได้รับการบริการสาธารณะมาขัดขวางการเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะโดยกฎหมายมิได้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547, หน้า 40-52) ได้กล่าวว่า กฎหมายของการบริการสาธารณะหรือหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานของบริการสาธารณะนี้ได้ถูกสร้างขึ้นมาให้มีส่วนคล้ายกันกับหลักทั่วไปของกฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงสภาพของการบริการสาธารณะ กฎหมายของการบริการสาธารณะหรือหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดทำบริการสาธารณะประกอบด้วยหลัก 3 ประการ

1. หลักว่าด้วยความเสมอภาค หลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากการที่รัฐเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น รัฐมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน กิจการที่รัฐจัดทำเพื่อบุคคลใด โดยเฉพาะจะไม่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้ประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน

หลักว่าด้วยความเสมอภาค (Principe de galie) นี้เป็นหลักที่มีมาจากหลักความเสมอภาคกันทางกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง (Declaration des droits l'home du citoyen) ลงวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 หลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะนี้เป็นการรับรองขั้นพื้นฐานของสิทธิที่จะเสมอภาคทางกฎหมายอันหมายถึงความเสมอภาคทางด้านสถานภาพของผู้ใช้บริการและความเสมอภาคในระหว่างคู่สัญญา

หลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะนี้ ส่วนหนึ่งแล้วมีที่มาจากแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่ได้พยายามวางหลักเกณฑ์และสร้างทฤษฎีขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครอง จนกระทั่งในปัจจุบันได้กลายเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (Principe general du droit) ไปแล้ว และนอกจากนี้ หลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะยังมีที่มาจากแนวคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Conseil constitutional) ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย

2. หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำ

หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง (Principe de continuite) ของบริการสาธารณะเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากหลักที่ว่าด้วยความต่อเนื่องของรัฐ (Principe de la continuite de l'etat)

หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะนี้ถึงกล่าวถึงเป็นครั้งแรก ในคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุดคดี Winkell ลงวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ.1909 โดยพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนชื่อ Tardieu ได้กล่าวไว้ว่า “ความต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญของบริการสาธารณะ” หลังจากนั้นคำวินิจฉัยของศาลปกครองที่ตามมาต่างก็ให้ความสำคัญกับหลักว่าด้วยความต่อเนื่องจนกระทั่งในปัจจุบันหลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะจึงได้เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของบริการสาธารณะที่มีคุณค่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (Principe general du droit)

หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะได้รับการยอมรับจากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเช่นกัน โดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ยืนยันหลักดังกล่าวในคำวินิจฉัยคดี

Continuite du service de la radio-television ลงวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1979 ว่า “ความต่อเนื่อง

ของบริการสาธารณะมีลักษณะเป็นหลักตามรัฐธรรมนูญ” หลักการที่สำคัญของหลักการว่าต่อเนื่อง
ของบริการสาธารณะ คือ นิติบุคคลผู้มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะเกิดการหยุดชะงักต้องมีการรับ
ชอบและในกรณีที่เกิดการหยุดชะงักในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(Collectivites territorials) หรือองค์การมหาชน (Establishment publics) องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับ
ดูแล (Tutor) จะต้องเข้าการดำเนินการแทนเพื่อเป็นหลักประกันต่อเนื่องของการบริการสาธารณะ

ความต่อเนื่องดังกล่าวมานี้ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีลักษณะอย่างไร
สำหรับบริการสาธารณะบางประเภทซึ่งจะต้องจัดทำอย่างถาวร เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย
ภายในและภายนอกประเทศ การรักษาพยาบาลการควบคุมคมนาคมทางอากาศ ความต่อเนื่อง
หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนั้น ๆ ตลอดเวลา วันละ 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน
ในขณะที่บริการสาธารณะบางประเภทซึ่งไม่จำเป็นต้องจัดทำอย่างถาวรแต่จะต้องจัดทำอย่าง
สม่ำเสมอ ก็อาจจะทำโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการ เช่น พิพิธภัณฑสถาน
กำหนดเวลา ปิด-เปิด กำหนดวันหยุดได้ การศึกษาสามารถกำหนดวันเวลาในการให้การศึกษา
รวมทั้งหยุดพักร้อนประจำปีได้อีกด้วย นอกจากนี้ ความต่อเนื่องยังขึ้นอยู่กับยุคสมัยและสภาพ
สังคมอีกด้วย ดังตัวอย่าง เช่น การส่งจดหมายในประเทศฝรั่งเศสต้นศตวรรษที่ผ่านมาทำการส่งวัน
ละ 3 ครั้ง และ 1 ครั้งในวันอาทิตย์ แต่ในปัจจุบันการส่งจดหมายทำการส่งวันละ 1 ครั้ง และหยุด
ในวันอาทิตย์ เป็นต้น

3. หลักการว่าด้วยการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลง (Principe d' adaptation หรือ Principe de
mutabilite) นี้ มีความหมายถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะให้ทันกับความต้องการ
ของผู้ใช้บริการสาธารณะอยู่เสมอเพื่อให้บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองมีการจัดทำสอดคล้องกับ
ความต้องการของประชาชนหรือประโยชน์ของมหาชน

หลักการว่าด้วยการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงนี้มีลักษณะแตกต่าง จากหลักว่าด้วยความ
ต่อเนื่องและหลักว่าด้วยความเสมอภาคที่มีลักษณะเป็น “หลักกฎหมายทั่วไป” หลักว่าด้วยการ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจากคำวินิจฉัยทางปกครอง แต่มีการกล่าวพาดพิง
หรือให้ข้อคิดเห็นไว้ในคำวินิจฉัยของศาลปกครองว่า โดยสภาพของการจัดทำบริการสาธารณะ
ต่างๆ ไปมีวัตถุประสงค์ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีความ

ต้องการของประชาชนเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะนั้นก็น่าจะได้การเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของประชาชนไปด้วย

เสนห์ จุ้ยโต (2548, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการบริการสาธารณะโดยประชาชนมีส่วนร่วม แยกไว้ 2 ลักษณะที่สำคัญคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุน ขอความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิดและมีคุณค่าและมีประโยชน์ คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จ ด้านการพัฒนา ด้านวัตถุ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจโดยทำให้ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี รู้จักการทำงานร่วมกัน เป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเจริญ และก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่หวงแหน

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบ คือ

2.1 การเลือกตั้ง

2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง

2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน

2.4 การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์

2.5 การแสดงออกของประชาชน

จากหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นฝ่ายปกครองจัดทำเองหรือมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำจะประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ หลักว่าด้วยความเสมอภาค โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน หลักว่าความต่อเนื่อง เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะที่คั้งนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้องการส่วนรวมของประชาชนด้วย

องค์ประกอบของการบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะเป็นกิจการที่ดำเนินการเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก การดำเนินการหากไม่ใช่รัฐเป็นผู้ดำเนินการก็อาจเป็นนิติบุคคลอื่นที่ได้รับไปดำเนินการโดยการมอบหมายให้นิติบุคคลอื่นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะ

สัมพันธ ฎุไพบูลย์ (2540, หน้า 38) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการสาธารณะ จะต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญคือ หน่วยงานที่ให้บริการ (Service delivery agency) บริการ (The service) ซึ่งเป็นประโยชน์ที่หน่วยงานที่ให้บริการได้ส่งมอบให้แก่ผู้บริการ (The service recipient) โดยประโยชน์หรือคุณค่าของบริการที่ได้รับนั้นผู้รับบริการจะตระหนักไว้ในใจจิตใจซึ่งอาจสามารถวัดออกมาในรูปของทัศนคติก็ได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2540, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการสาธารณะ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
2. กิจกรรม (Activities) หรือกระบวนการ (Process) ซึ่งหมายถึง วิธีการที่จะใช้ทรัพยากร
3. ผลลัพธ์ (Results) หรือผลผลิต (Output) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้ทรัพยากร
4. ความคิดเห็น (Opinions) ผลกระทบ (Inpatcs) ซึ่งหมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับ จากความหมายดังกล่าวเป็นการพิจารณา โดยใช้แนวคิดเชิงระบบที่มีการมองว่าหน่วยงานมีหน้าที่ให้บริการ นำปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการผลิตและออกมาเป็นผลผลิตหรือบริการ

ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (2541, หน้า 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการสาธารณะ หมายถึง การเคลื่อนย้ายเรื่องที่ทำให้บริการจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งเพื่อให้เป็นไปตามที่ต้องการด้วยเหตุผลนี้ทำให้มองงานบริการว่ามี 4 ปัจจัยสำคัญ คือ

1. ตัวบริการ (Service)
2. แหล่งหรือสถานที่ให้บริการ (Sources)

3. ช่องทางการให้บริการ (Channels)

4. ผู้รับบริการ (Client groups)

จากองค์ประกอบของการบริการสาธารณะที่กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบบริการสาธารณะที่เป็นการให้บริการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการความอิสระคล่องตัวในการทำงาน โดยไม่มุ่งเน้นการแสวงหากำไร

การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมาย และกำหนดให้รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินอุดหนุนและเงินจากการจัดสรรภาษีและอากร เพื่อให้การดำเนินการด้านบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากรัฐแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ ด้านการจัดบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน ทางระบายน้ำ ไฟฟ้าสาธารณะ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริการสาธารณะสุขมูลฐาน การจัดการศึกษาท้องถิ่น และการบริการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบ เช่น การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการจัดบริการห้องน้ำสาธารณะในท้องถิ่น และด้านสุดท้ายคือ ด้านการลงทุน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวและอาชีพ การพัฒนาป่าชุมชน และการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น

โกวิท ว่างงาม (2552, หน้า 415-417) ได้กล่าวว่า วิธีในการบริหารการจัดบริการสาธารณะให้หลากหลายมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยให้มีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาในการจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยออกเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลต้องจริงจังกับเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมา รัฐบาลดูเหมือนจะไม่จริงจังกับการกระจายอำนาจตามกรอบของรัฐธรรมนูญ

และตามกรอบของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าใด ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลโดยภาพรวมที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยผ่านหน่วยงานที่รัฐบาลสามารถควบคุมได้โดยตรง โดยไม่ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นโยบายกองทุนหมู่บ้านหรือนโยบายการให้เงินสนับสนุนหมู่บ้านตามขนาดของหมู่บ้าน เป็นต้น

นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมองข้ามความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไป และมุ่งหาคะแนนนิยมจากประชาชนโดยมิได้มองถึงเป้าหมายแห่งการกระจายอำนาจและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ส่งผลให้ประชาชนยังคงคิดแต่การพึ่งพารัฐมากกว่าการให้กลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาหรือเป็นผู้นำในการจัดบริการสาธารณะ

นอกจากนี้ ความไม่จริงจังกับการกระจายอำนาจของรัฐบาลดังกล่าว ยังส่งผลให้การถ่ายโอนเงินงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวโน้มจะมีได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กฎหมายกำหนดไว้อีกด้วย

เมื่อรัฐบาลจริงจังกับการกระจายอำนาจมากขึ้นและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลายเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะแล้วผู้เขียนเชื่อว่าการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยจะได้รับการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. รัฐบาลต้องเร่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากในปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในระดับต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในประเทศที่มีการปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็ง รัฐบาลจำเป็นต้องทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกในความ “รักท้องถิ่น” ของตนเอง และเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิใช่แต่เฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้น

หากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเองมากขึ้นย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากประชาชนจะเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่ระดับของการคิดนโยบายของท้องถิ่น การแปลงนโยบายมาเป็นโครงการพัฒนาท้องถิ่นกระบวนการบริหารงานภายในท้องถิ่นการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นทั้งเงินงบประมาณ บุคลากรและสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีวิธีในการบริหารการจัดบริการสาธารณะให้หลากหลายมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนขอเสนอวิธีในการจัดบริการสาธารณะพอสังเขป 3 ประการดังต่อไปนี้

1. การจัดทำบริการสาธารณะโดยการจัดตั้งสหการ (Syndicate)

สหการ คือ ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายตั้งแต่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นไป เพื่อทำหน้าที่ในการทำกิจการบางอย่าง เช่น การให้บริการสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดตั้งสหการขึ้นย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมในการจัดตั้งสหการต้องมอบอำนาจในการให้บริการสาธารณะแก่สหการที่จัดตั้งขึ้น

แนวคิดเรื่องการจัดตั้งสหการ (Syndicate or union) นั้นความจริงแล้วไม่ใช่แนวคิดใหม่สำหรับประเทศไทยแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากกรณีที่พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 (ซึ่งเป็นกฎหมายเทศบาลฉบับแรกของไทย) ก็ได้มีการกำหนดเรื่องสหเทศบาลไว้แล้ว

อย่างไรก็ตามตลอดเวลา 70 ปีที่ผ่านมาแนวคิดเรื่องสหการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากยังไม่เคยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดสามารถร่วมจัดตั้งสหการขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะหรือให้บริการแก่ประชาชนได้เลย ด้วยเหตุผลอย่างน้อยใน 4 ประการ ดังนี้

1.1 รัฐบาลไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเพียงพอในเรื่องการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายร่วมมือกันจัดตั้งสหการเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ข้อเท็จจริงพิจารณาได้ว่ากระทรวงมหาดไทยไม่มีระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศอื่นใดเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายร่วมมือกันจัดตั้ง ดังนั้น ถึงแม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดตั้งสหการได้ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีแนวทางหรือกฎระเบียบที่ชัดเจนเพียงพอ

1.2 รัฐบาลไม่สร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายหันมาร่วมมือกันในการจัดตั้งสหการ เช่น รัฐบาลไม่มีนโยบายเพื่อเร่งรัดหรือกระตุ้น โดยการให้เงินอุดหนุนแก่

องค์กรปกครองท้องถิ่นที่จะจัดตั้งสหการ รัฐบาลไม่มีนโยบายในการให้เงินทุนตั้งต้นเพื่อดำเนินกิจการของสหการ เป็นต้น

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีพอเกี่ยวกับการจัดตั้งสหการท้องถิ่นยังไม่รู้ว่าตัวเองสามารถจัดตั้งสหการได้ ไม่รู้ว่าสหการคืออะไร ไม่รู้ว่ามีแนวทางในการจัดตั้งสหการท้องถิ่น ยังไม่รู้ว่าตัวเองสามารถจัดตั้งสหการอย่างไร และไม่รู้ว่าสหการจะก่อให้เกิดประโยชน์อะไร

1.4 นักการเมืองท้องถิ่นบางส่วนที่พอจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหการบ้าง แต่ก็ไม่อยากจะจัดสหการ เนื่องจากเกรงว่าสหการจะทำให้ตนขาดอำนาจในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะในงานที่สหการรับไปดำเนินการแทน เพราะการจัดตั้งสหการก็เปรียบเสมือนการดึงเอาอำนาจของท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งไปดำเนินการแทน และท้องถิ่นต้องยกอำนาจดังกล่าวนี้ให้สหการที่จัดตั้ง

ด้วยเหตุผลทั้ง 4 ประการข้างต้นจึงทำให้การจัดตั้งสหการในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จเห็นได้ว่า “สหการ” ก็เป็นวิธีการในการจัดทำภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกวิธีการหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถให้บริการประชาชนได้

2. การจัดทำบริการสาธารณะ โดยการว่าจ้าง (Out sourcing)

การว่าจ้างหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทเอกชนให้เข้ามาทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน อย่างไรก็ตาม การจัดทำบริการสาธารณะ โดยการว่าจ้างก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการเลือกประเภทในการให้บริการสาธารณะว่าควรจะใช้วิธีการใด

3. การจัดทำบริการสาธารณะ โดยการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดตั้งกิจการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสามารถสนองตอบภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

อย่างไรก็ตามการที่จะจัดตั้งกิจการพาณิชย์ของท้องถิ่นเพื่อให้เป็นหน่วยงานในการให้บริการประชาชนนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่ยั่งยืน เพราะต้องอาศัย เทคนิค ความรู้ ความชำนาญ ในการ

บริหารกิจการ อีกหนึ่งสภาพท้องถิ่นที่สามารถจะจัดตั้งการพาณิชย์ขึ้นมาทำหน้าที่ในการให้บริการ สาธารณะได้ จะมีก็เพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่เท่านั้น เพราะต้องอาศัยเงินลงทุน จำนวนมากซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กไม่มีศักยภาพมากพอ

แนวทางในการดำเนินการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย นับว่ามีอย่าง ค่อนข้างจำกัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงประสิทธิภาพ กล่าวคือ ในเชิงปริมาณ มีองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นส่วนน้อยเท่านั้นที่มีศักยภาพเพียงพอในการประกอบการพาณิชย์ เช่น ในเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น สำหรับ ในเชิงคุณภาพนั้น การประกอบการพาณิชย์ ของท้องถิ่นไทยจำเป็นต้องได้รับเงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมากในแต่ละ ปีเพื่อให้กิจการสามารถทำงานต่อไปได้ นอกจากนี้กิจการพาณิชย์ของท้องถิ่นก็ไม่ได้รับ ความนิยมมากเท่ากับการให้บริการของบริษัทเอกชน

จากการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจฯ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของ พัฒนาการของการกระจายอำนาจของประเทศไทย ซึ่งต้องการกลไกและมาตรการที่จะพัฒนาขึ้นใน อนาคตเพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการความเข้าใจที่ตรงกัน และความมุ่งมั่น เชื่อมั่นต่อปรัชญาและคุณค่าของการกระจายอำนาจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับแต่ รัฐบาลส่วนราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่พร้อมจะร่วมกันพัฒนาการ กระจายอำนาจ โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและมั่นคง

บริบทของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

จากนี้ไปผู้วิจัยจะนำบริบทลักษณะทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มากล่าวไว้ ดังนี้ (เทศบาลเมืองนางรอง, 2559, หน้า 7-15)

1. ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของเทศบาลเมืองนางรอง

1.1 ประวัติของเทศบาลเมืองนางรอง เทศบาลเมืองนางรองได้รับการยกฐานะจาก สุขาภิบาลนางรองจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลนางรอง เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2529 ตามพระราช กฤษฎีกาที่ประกาศในราชกิจจานุ เบกษา ฉบับพิเศษเล่มที่ 103 ตอนที่ 194 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529 และได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนางรอง เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2548 ตามประกาศ

กระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมือง ด้วยพื้นที่ 20.768 ตารางกิโลเมตร คลุมพื้นที่ 2 ตำบล คือ ตำบลนางรอง และตำบลถนนหักบางส่วน นับแต่ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ปฏิบัติตามภารกิจตามอำนาจหน้าที่เป็นอย่างดีมาตลอด แม้จะยังไม่มีสำนักงานถาวรในการปฏิบัติงานก็ตาม ในเบื้องต้นได้ใช้ชั้นบนของที่ว่าการอำเภอนางรองเป็นสำนักงาน ต่อมาขอใช้หอประชุมศาลเจ้าพ่อหลักเมืองนางรองเป็นสำนักงานอยู่ระยะหนึ่ง จนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และได้ประชุมสภาเทศบาลเป็นครั้งแรก ณ ที่แห่งนี้ จากนั้นจึงได้เช่าอาคารพาณิชย์ของเอกชนเป็นสำนักงานและต่อมาได้ใช้อาคารไม้ 2 ชั้น บนที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ทุ่งคอนแก้วเป็นสำนักงาน จากนั้นจึงได้ก่อสร้างอาคารสำนักงานถาวรขึ้นมาในสถานที่แห่งเดียวกันและได้เปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2539 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ที่ตั้ง ปัจจุบันสำนักงานเทศบาลเมืองนางรองตั้งอยู่ เลขที่ 906 ถ. โชคชัย – เศษอุดม ตำบล นางรอง อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 31110

1.3 อาณาเขต เทศบาลเมืองนางรอง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลนางรองและตำบลหนองยายพิมพ์ อำเภอ นางรอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลสะเดาและตำบลนางรอง อำเภอ นางรอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลถนนหักและตำบลหนองยายพิมพ์ อำเภอ นางรอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลหนอง โปสธ์และตำบลนางรอง อำเภอ นางรอง

1.4 พื้นที่รับผิดชอบ เทศบาลเมืองนางรอง มีพื้นที่รับผิดชอบ 20.768 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล ในเขตอำเภอ นางรอง คือ ตำบลนางรอง และตำบลถนนหัก บางส่วน

1.5 จำนวนประชากรและบ้าน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2557)

- มีประชากรทั้งหมด 21,365 คน แบ่งเป็น ชาย 10,174 คน หญิง 11,191 คน
- จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 10,440 ครัวเรือน
- อัตราการลดลงของจำนวนประชากรเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาเท่ากับร้อยละ 0.51
- ความหนาแน่นของประชากร ประมาณ 1,029 คน/ตารางกิโลเมตร
- จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือ 2,429 คน

2. ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 ถนนภายในเขตเทศบาล มี 4 ลักษณะ ประกอบด้วย

- 2.1.1 ถนนลาดยาง จำนวน 10 สาย ความยาวทั้งสิ้น 9,765 เมตร
- 2.1.2 ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 178 สาย ความยาวทั้งสิ้น 61,028 เมตร
- 2.1.3 ถนนลูกรัง จำนวน 18 สาย ความยาวทั้งสิ้น 4,693 เมตร
- 2.1.4 ถนนหินคลุกหรือดิน จำนวน 106 สาย ความยาวทั้งสิ้น 22,376 เมตร
- 2.2 สะพานและสะพานลอยคนข้ามในเขตเทศบาลเมืองนางรอง
 - 2.2.1 สะพานข้ามคลองลำนางรอง จำนวน 3 แห่ง
 - 2.2.2 สะพานลอยคนข้าม จำนวน 1 แห่ง
- 2.3 เครื่องจักรกล
 - 2.3.1 รถบรรทุกคัม 6 ล้อ จำนวน 3 คัน
 - 2.3.2 รถตักหน้า จำนวน 2 คัน
 - 2.3.3 รถกระเช้า จำนวน 1 คัน
 - 2.3.4 รถบด จำนวน 1 คัน
 - 2.3.5 รถน้ำ จำนวน 1 คัน

2.4 ประปา

ระบบประปาในเขตเทศบาลเมืองนางรอง ดำเนินการโดยสำนักงานประปาส่วนภูมิภาค อำเภอนางรองซึ่งมีครัวเรือนที่ใช้บริการน้ำประปา จำนวน 6,669 ครัวเรือน ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 5,557 ลบ.ม./วัน และใช้น้ำประปาเฉลี่ยประมาณ 4,371 ลบ.ม./วัน แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา คือ ห้วยลำมาศ แหล่งน้ำดิบสำรอง คือ อ่างเก็บน้ำหนองทะเลลอก และสระน้ำดิบของการประปา

2.5 ไฟฟ้า

สำหรับการให้บริการประชาชนด้านการไฟฟ้าในเขตเทศบาลเมืองนางรองเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคนางรอง ส่วนเทศบาลรับผิดชอบในการบำรุงรักษา ซ่อมแซม และ จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์เฉพาะไฟฟ้าสาธารณะเพื่อให้แสงสว่างตามถนน ตรอก ซอย เท่านั้น

- จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าในเขตเทศบาลเมืองนางรอง จำนวน 8,393 ครัวเรือน
- พื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้าในเขตเทศบาลเมืองนางรอง ร้อยละ 100 ของพื้นที่

- ไฟฟ้าสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองนางรอง จำนวน 64 สาย

2.6 การสื่อสาร

สำนักงานโทรศัพท์นางรอง ตั้งอยู่บนถนนประจันตเขตในเขตเทศบาลเมืองนางรองให้บริการโทรศัพท์แก่ประชาชนในเขตอำเภอนางรองและเขตเทศบาลเมืองนางรอง

- จำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ 76 หมายเลข

- จำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่ 1 ชุมสาย

- จำนวนหมายเลขที่สามารถให้บริการได้สูงสุด 2,550 หมายเลข

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอนางรองตั้งอยู่บน โชคชัย – เดชอุดม ให้บริการไปรษณีย์โทรเลข จำหน่ายไปรษณีย์อากร บริการรณานิติ พัดศุดและตัวแลกเงินไปรษณีย์แก่ประชาชน ทั่วไปเทศบาลเมืองนางรองมีระบบเสียงตามสาย – เสียงไร้สาย ที่ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชน โดยจะประชาสัมพันธ์เสียงตามสายตั้งแต่ วันจันทร์ – ศุกร์ ช่วงเช้าเวลา 07.00 – 08.00 น. ช่วงเย็นเวลา 07.00 – 18.00 น. ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 100 ของพื้นที่

3. ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ภูมิอากาศ ปี 2557

อุณหภูมิสูงสุด 40.1 องศาเซลเซียส ต่ำ สุด 10.7 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิเฉลี่ย เดือน มี.ค.-มิ.ย. 29.44 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิเฉลี่ย เดือน ก.ค.-ต.ค. 27.74 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิเฉลี่ย เดือน พ.ย.-ก.พ. 24.35 องศาเซลเซียส

ปริมาณฝน เฉลี่ย เดือน มี.ค.-มิ.ย. 115.5 มิลลิเมตร

ปริมาณฝน เฉลี่ย เดือน ก.ค.-ต.ค. 216.3 มิลลิเมตร

ปริมาณฝน เฉลี่ย เดือน พ.ย.-ก.พ. 4.78 มิลลิเมตร

ทิศทางลมแต่ละฤดู

ฤดูหนาว ลมตะวันออกเฉียงเหนือ

ฤดูร้อน ลมไม่แน่ทิศ ลมแปรปรวน

ฤดูฝน ลมตะวันตกเฉียงใต้

3.2 แหล่งน้ำ

- ห้วย/หนอง/คลอง/บึง จำนวน 8 แห่ง/สาย
- อ่างเก็บน้ำทุ่งแหลม เป็นอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในเขตเทศบาล ในฤดูแล้งหรือภาวะน้ำประปาขาดแคลน ประชาชนจะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค ได้ตลอดปี
- อ่างเก็บน้ำหนองตาหมู เป็นอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในเขตเทศบาล เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีสวนสาธารณะและเครื่องออกกำลังกาย ประชาชนจะใช้เป็นที่ออกกำลังกายและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ลำน้ำร่อง เป็นลำน้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาล ประชาชนจะใช้เพื่อการเกษตร ในช่วงฤดูฝนแต่ในฤดูแล้งจะประสบปัญหาน้ำแห้ง ไม่สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้

3.3 ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3.3.1 ปริมาณขยะในเขตเทศบาลประมาณ 40-56 ตัน/วัน กำจัดโดยวิธีฝังกลบ

3.3.2 รถยนต์ที่ใช้บรรทุกขยะมูลฝอย จำนวน 7 คัน แยกเป็น

รถยนต์ เบอร์ 3 รถเก็บขนขยะขนาดความจุ 12 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 4 รถเก็บขนขยะขนาดความจุ 12 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 5 รถเก็บขนขยะขนาดความจุ 12 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 7 รถเก็บขนขยะแบบอัดท้าย ขนาดความจุ 10 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 8 รถเก็บขนขยะแบบอัดท้าย ขนาดความจุ 10 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 9 รถเก็บขนขยะแบบอัดท้าย ขนาดความจุ 10 ลบ.หลา

รถยนต์ เบอร์ 10 รถเก็บขนขยะแบบอัดท้าย ขนาดความจุ 10 ลบ.หลา

3.3.3 รถดูดสิ่งโสโครก ขนาดความจุ 15 ลบ.หลา

3.3.4 เครื่องจักรที่ใช้ในการกำจัดขยะ

รถแทรกเตอร์ดินตะขาบ ขนาด 125 แรงม้า จำนวน 1 คัน

รถขุดดินตะขาบ ขนาด 215 แรงม้า จำนวน 1 คัน

3.3.5 ถังรองรับขยะมูลฝอย จำนวน 200 ใบ

3.3.6 พนักงานเก็บ ขน และกวาดขยะมูลฝอย จำนวน 59 คน และจ้างเหมา จำนวน 40

คน (ชุมชนละ 2 คน)

4. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

4.1 การเกษตร

ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตเทศบาลเมืองนางรอง มีดังนี้

4.1.1 การเพาะปลูก ในเขตเทศบาลเมืองนางรองมีการเพาะปลูกพืชที่สำคัญ คือ

ข้าวนาปี	พื้นที่เพาะปลูก	2,762	ไร่
ผลไม้	พื้นที่เพาะปลูก	12	ไร่
พืชผัก	พื้นที่เพาะปลูก	18	ไร่

4.1.2 การปศุสัตว์ ในเขตเทศบาลเมืองนางรองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการจำหน่าย เช่น โค สุกร ไก่ เป็ด

4.2 การพาณิชย์และสถานบริการ

สถานประกอบการด้านการพาณิชย์และการสถานบริการในเขตเทศบาลเมืองนางรอง ในปี พ.ศ. 2557 จำแนกเป็น

- ธนาคารพาณิชย์ 9 แห่ง
- สถานขนานุนาบาล 2 แห่ง
- โรงแรม 3 แห่ง
- รีสอร์ท 18 แห่ง
- ห้างสรรพสินค้า 2 แห่ง
- ร้านสะดวกซื้อ 8 แห่ง
- ปั้มน้ำมัน 6 แห่ง
- ตลาดสด 2 แห่ง
- ตลาดชุมชน 2 แห่ง
- ร้านอาหาร 134 แห่ง
- โรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง

4.3 อุตสาหกรรม

การประกอบการอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองนางรองส่วนใหญ่แล้วเป็น อุตสาหกรรม ขนาดกลางและขนาดเล็ก ดังตารางแสดงประเภท/ขนาด โรงงานอุตสาหกรรมในเขต เทศบาลเมืองนางรอง

- ประเภทโรงงานอุตสาหกรรม

1. โรงสีข้าว	จำนวน 5
2. โรงงานทำน้ำแข็ง	จำนวน 2
3. โรงเลื่อย	จำนวน 1
4. โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ไม้	จำนวน 4
5. โรงงานเย็บผ้า	จำนวน 1
6. โรงงานทำหลังคาเหล็ก	จำนวน 2
7. โรงงานซ่อมรถยนต์	จำนวน 6

4.4 การท่องเที่ยว

อ่างเก็บน้ำทุ่งแหลม ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 บริเวณทางแยกบ้าน ถนนหัก ห่างจากสำนักงานเทศบาลเมืองนางรอง ประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กซึ่ง ได้รับการปรับปรุงให้เป็นจุดแวะพักริมทางก่อนถึงปราสาทหินเขาพนมรุ้ง มีศาลาพักผ่อนริมน้ำ ปลุกต้นไม้โดยรอบ รมรื่นสวยงาม และในฤดูแล้งมีนกเป็ดน้ำจำนวนมากมาอาศัยอยู่

เทศบาลเมืองนางรองนั้น เป็นเมืองที่อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่นปราสาท หินเขาพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ เป็นต้น และเป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว นักท่องเที่ยวจะหยุด พักรับประทานอาหารและซื้อของฝากซึ่งของฝากที่ขึ้นชื่อของเมืองนางรอง คือ มะพร้าวเผา น้ำตาลหวาน และ ข้าวขาหมูนางรอง จึงทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมของเทศบาลเมือง นางรองดีขึ้น

5. ข้อมูลด้านสังคม

5.1 การศึกษา

สถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองนางรอง มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 แห่ง และศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 แห่ง โรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 6 แห่ง โรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขตที่ 32 จำนวน 1 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพ
จำนวน 1 แห่ง และ โรงเรียนเอกชน จำนวน 2 แห่ง

5.2 ศาสนา

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธในเขตเทศบาล
เมืองนางรอง มีวัดและสำนักสงฆ์ 10 แห่ง โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง

5.3 วัฒนธรรม

ในเขตเทศบาลเมืองนางรองมีภาษาถิ่นหลากหลายที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
ภาษาถิ่นไทย นางรอง (ไทยเบ็ง) ซึ่งมีสำเนียงคล้ายภาษาถิ่นไทยโคราช นอกนั้นเป็นภาษาถิ่นไทย
อีสาน เขมร ส่วย ปนอยู่บ้างเล็กน้อยแม้จะใช้ภาษาถิ่นไทยต่างกันแต่ก็ยังมีประเพณีและวัฒนธรรม
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนกับประเพณีท้องถิ่นอื่น ๆ ดังนี้

- ประเพณีสงกรานต์ วันที่ 12-13 เมษายน ของทุกปี จัดแข่งขันเรืออีโปงชิงถ้วย
พระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ แข่งขันเขียดขี่ขอน ประกวดกองเชียร์ รดน้ำดำหัวขอ
พรผู้สูงอายุ
- ประเพณีเข้าพรรษา วันเข้าพรรษาของทุกปี จัดประกวดต้นเทียน ประกวดธิดาเทียน และ
ขบวนแห่เทียนพรรษา
- ประเพณีลอยกระทง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 จัดงานประเพณีลอยกระทง ประกวดขบวน
แห่ประกวดนางนพมาศ ประกวดกระทง
- ประเพณีขึ้นปีใหม่ วันที่ 1 มกราคม จัดงานทำบุญตักบาตร

5.4 การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

5.4.1 โรงพยาบาลในเขตเทศบาล จำนวน 1 แห่ง

5.4.2 สถานพยาบาลและคลินิก จำนวน 26 แห่ง

5.4.3 ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง

5.5 ชุมชน

เทศบาลเมืองนางรองได้แบ่งชุมชนออกเป็น 20 ชุมชน ดังนี้

-ตำบลนางรอง ประกอบด้วย

- 1) ชุมชนวัดขุนก้อง 2) ชุมชนวัดกลาง 3) ชุมชนวัดร่องมันเทศ 4) ชุมชนวัดป่าไร่
- 5) ชุมชนป่าตาสี 6) ชุมชนบ้านเก่า 7) ชุมชนหนองรี 8) ชุมชนบ้านหนองกรด 9) ชุมชนบ้านหนองเสม็ด 10) ชุมชนบ้านจะบวก 11) ชุมชนโคกหลวงพ้อ 12) ชุมชนบ้านดอนแสงพันธ์
- 13) ชุมชนวัดสวนป่ารักน้ำ และ 14) ชุมชนวัดหัวสะพาน

- ตำบลถนนหัก ประกอบด้วย

- 1) ชุมชนวัดถนนหัก 2) ชุมชนวัดใหม่ไร่ทอง 3) ชุมชนหนองโพรง 4) ชุมชนทุ่งแหลม
- 5) ชุมชนบ้านถนนหัก และ 6) ชุมชนถนนหักพัฒนา

5.6 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองนางรอง หมายเลขโทรศัพท์ที่ใช้รับแจ้งเหตุต่าง ๆ คือ 199, 0-4463-1299

5.6.1 สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี (1 ม.ค. - 31 ธ.ค.2557) จำนวน 41 ครั้ง แยกเป็นในเขตเทศบาล จำนวน 26 ครั้ง และนอกเขตเทศบาล จำนวน 15 ครั้ง

5.6.2 อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง

- รถยนต์ดับเพลิง ขนาดบรรจุน้ำ 4,000 ลิตร 3 คัน
- รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง ขนาดบรรจุน้ำ 10,000 ลิตร
- รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง ขนาดบรรจุน้ำ 5,000 ลิตร
- รถยนต์กู้ภัยเอนกประสงค์ จำนวน 1 คัน
- รถยนต์ตรวจการณ์เคลื่อนที่เร็ว จำนวน 1 คัน
- เรือห้องเบน จำนวน 1 ลำ
- เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม 2 เครื่อง

5.6.3 พนักงานดับเพลิง จำนวน 23 คน

5.6.4 อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 623 คน

5.7 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในเขตเทศบาลเมืองนางรองมีสถานีตำรวจภูธรนางรองที่อยู่ให้บริการประชาชน ในด้าน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และยังมียานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ ของเทศบาลคอยให้บริการประชาชนเมื่อเกิดอัคคีภัย

จำนวนอาชญากรรมประเภทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองนางรองปี พ.ศ. 2557

ประเภท	พ.ศ. 2557 (ราย)
1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	3
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและเพศ	23
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	48
4. คดีความผิดที่น่าสนใจพิเศษ	20
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	309
6. คดีอื่น ๆ (คดีจราจรทางบก)	309
รวม	712

6. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองนางรอง มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านเมืองน่าอยู่

1. พัฒนาบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบผังเมือง
2. เสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชน

1. พัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพอนามัย
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้แก่กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาส
3. สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้
4. ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

พัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา กีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม

ประเพณีอันดีงานของท้องถิ่น

1. พัฒนาปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลและการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เพียงพอ

2. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดงามของท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมสนับสนุนและรองรับการท่องเที่ยวสู่ประชาคมอาเซียน
2. พัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของชุมชน
3. ส่งเสริมการรักษาความสะอาดและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

4. ปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กร

1. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร
2. พัฒนาการบริหารและการให้บริการประชาชน
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารด้านการคลัง
4. พัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่ได้ทำการไว้ก่อนหน้าแล้วและมีหัวข้องานวิจัยที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งพอสรุปเนื้อหาของงานวิจัยได้ดังนี้

อโนชา สืบจากมี (2551) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended form) มีความเชื่อมั่น (Reliability)

เท่ากับ 0.9653 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงาน คือ ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมด้านการเมืองการบริหารมากกว่าที่ผ่านมา ควรจัดให้มีการประชุมสภาเทศบาลสัญจรตามหมู่บ้านหรือชุมชน ให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น การปรับปรุงถนนซ่อมแซมควรใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และการปฏิบัติงานควรสอดคล้องกับแผนงานหรือนโยบาย

รุ่งกาญจน์ ปูทอง (2552) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพ และด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ว่าประชาชนมีความรู้สึกนึกคิดเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจอมทอง และแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ กลุ่มที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 ตำบล 10 หมู่บ้าน และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 7,828 คน โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจอมทองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นเฉพาะด้านพบว่า ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ประเพณี มีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต และด้าน โครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจมีความคิดเห็นน้อยที่สุด

พรรณพิศ แพงไชสง (2552) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดขนาดของ

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากตาราง เครสซี และมอร์ (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended form) มีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9649 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเมืองการเลือกตั้ง และด้านการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการติดตาม และตรวจสอบ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น คือ ให้ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในพื้นที่ ควรเพิ่มงบประมาณพัฒนาชุมชนให้มาก ให้มีการชี้แจงนโยบายการพัฒนาชุมชนแก่ประชาชนรับทราบ ให้จัดการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคีเป็นไปด้วยความสุจริต โปร่งใส และให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคีออกไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน

นงลักษณ์ ธีรอบ (2553) การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชากรเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลดาวัง อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open – ended form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.7047 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความ

คิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลดาวัง อำเภอ บัวเขต จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการ พัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการ พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการพัฒนาการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ความคิดเห็นข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีรถขยะในการเก็บขยะมูลฝอยภายในตำบลอย่างทั่วถึง รองลงมาคือ ควรมีการจัดระบบ กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่อย่างทั่วถึง ควรให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมรับรู้ในการจัดทำโครงการ ต่างๆ เกี่ยวกับการบริการสาธารณะ และควรให้ชุมชนเลือกที่จะจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ ต่างๆ ด้วยตัวเอง ตามลำดับ

วัลภา หนูน้อย (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลนาพญา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนผู้ตอบ แบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพญา อำเภอหลัง สวน จังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ประชาชน ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ประชาชนมีระดับการศึกษา แตกต่างกันและอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการบริหาร สำหรับข้อเสนอแนะที่มีต่อการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพญา ที่สำคัญได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไป มีส่วนร่วมในการดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ควรมีไฟฟ้าส่องทางตามแนว ถนนให้มากขึ้น ถนนที่ลาดยางแล้วควรเข้ามาซ่อมแซมให้ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ และควรมีการ ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และสร้างจิตสำนึกให้รักษา สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

เอกฉัตร กระจุกรัมย์ (2554) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ กลุ่ม ตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และ

มอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open-ended form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9271 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาคนและสังคม ด้านการพัฒนาการเมืองการบริหาร ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ด้านการพัฒนาสาธารณสุข ด้านพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามลำดับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ให้มีการสร้างถนน และปรับปรุง ซ่อมแซมถนนให้สามารถให้สัญจรไปมาได้สะดวก รองลงมาคือ ให้มีการกำจัดขยะที่ถูกต้องตามสุขอนามัย สิ่งแวดล้อม โดยการกำจัดขยะให้กับหมู่บ้าน และควรพัฒนาด้านแหล่งน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตร เช่น การขุดคลองคู คลองน้ำ และแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่สิ้นเงิน ตามลำดับ

ธนากร โพธิ์ไข (2555) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลถาวรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านการสาธารณสุข และด้านการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากร คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลถาวร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9804 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความ

คิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลถาวร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน และด้านการบริการสาธารณะ ตามลำดับ

รัชชัช วัจนทศ (2555) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการเมืองการบริหารและด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9525 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสวัสดิการสังคม และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสังคม ตามลำดับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการรณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและให้ประชาชนทราบถึงคุณและโทษของการบริโภคอาหารแต่ละประเภท รองลงมา คือ ควรส่งเสริมและดูแลประชาชนป้องกันโรคให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ และควรให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย ตามลำดับ

อรสา พลประเสริฐสุข (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่

ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาทางบกและมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอันดับแรก คือ ด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย รองลงมา คือ ด้านการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ทางสาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและด้านส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ และผู้พิการ ด้านการป้องกันโรคระงับโรคติดต่อ ด้านการคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สุภิญโญ อิศระละ (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยประทู อำเภอยี่งอ จังหวัดนครราชสีมา ระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยประทู อำเภอยี่งอ จังหวัด นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับดี จำนวน 7 ด้าน และอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัด ให้มีและบำรุงรักษาทางบก ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการรักษา ความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการ ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและด้านการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นภสร แสงแดง (2557) การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน โดยบูรณาการภารกิจหลักขององค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรจซีและมอร์แกนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน และทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

ด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8173 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสะแก อำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนด้านอาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพเพิ่มเติมให้กับประชาชน รองลงมา คือ ควรจัดให้มีตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าที่ถูกสุขลักษณะให้กับประชาชน และควรให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ต้นไม้ตามไหล่ทางบริเวณเขตเทศบาลและชุมชนตามลำดับ

ทองอินทร์ ภายศรี (2558) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านการจัดการบ้านการเมืองที่ดี การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ประชาชนมีความต้องการที่จะให้ท้องถิ่นพัฒนาในหลายหลายด้านควบคู่กันไป และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุดดังนั้น การศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรองจังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ จะสามารถนำผลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาวิจัยมาช่วยพัฒนาการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 15,159 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้านประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพ

ชีวิต ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในกรณีคำถามเป็นข้อความเชิงบวก ในความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังต่อไปนี้

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด	5 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก	4 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง	3 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย	2 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน และนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามและการประเมินแผนพัฒนา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้

2.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาทำการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณา และตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงตามสภาพความเป็นจริงเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย

2.5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้อย สุปลิงคลัด ข้าราชการบำนาญ ประธานวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์

2.5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรภริ มุลสิน อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.5.3 นายทองใบ เพ็งธรรม ปลัดเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) ใช้กับประชาชนในเขตตำบลโนนสุวรรณ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คนและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9255 ซึ่งผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ออกหนังสือส่งถึงนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 377 ฉบับ ให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง
3. จากแบบสอบถามจำนวน 377 ฉบับเก็บรวบรวมได้ 377 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลทางคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 209)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ จะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	377	100.00
1. เพศ		
ชาย	189	50.13
หญิง	188	49.87
2. ช่วงอายุ		
18 – 29 ปี	101	26.79
30 – 39 ปี	163	43.24
40 – 49 ปี	63	16.71
50 ปีขึ้นไป	50	13.26
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	87	23.08
มัธยมศึกษาตอนต้น	89	23.61
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	76	20.16
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	50	13.26
ปริญญาตรี	37	9.81
สูงกว่าปริญญาตรี	38	10.08
4. อาชีพ		
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	113	29.97
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	37	9.81
เกษตรกร	189	50.13
รับจ้างทั่วไป	38	10.08

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คน เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13 และเป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 49.87

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 43.24 รองลงมา คือ 18 – 29 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 และอายุระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.71 และน้อยที่สุด คือ อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.26

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.61 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.16 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.26 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.08 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.81

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ประกอบอาชีพ เกษตรกร จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13 รองลงมา คือ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 29.97 รับจ้างทั่วไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.08 และน้อยที่สุด คือ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.81

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 4.2 – 4.5

ตาราง 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.75	0.37	มาก
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.87	0.42	มาก

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.65	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	3.75	0.36	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.87$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.65$)

ตาราง 4.3

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต			
1. เทศบาลมีการพัฒนาสุขภาพกายของประชาชน	4.00	0.44	มาก
2. เทศบาลมีการพัฒนาสุขภาพจิตของประชาชน	3.70	0.45	มาก
3. เทศบาลมีการควบคุมและระวังโรคติดต่อแก่ประชาชน	3.20	0.40	ปานกลาง
4. เทศบาล มีการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาศิลปวัฒนธรรม แก่ประชาชน	3.50	0.50	มาก
5. เทศบาลมีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่ประชาชน	3.60	0.66	มาก
6. เทศบาลมีการจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน	4.00	0.44	มาก
7. เทศบาลมีการดูแล เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส	4.01	0.89	มาก

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
8. เทศบาลมีการจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับชุมชน	3.91	0.82	มาก
9. เทศบาลมีการจัดสถานที่ออกกำลังกายให้กับชุมชน	3.90	0.53	มาก
10. เทศบาลมีการจัดบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง	3.70	0.45	มาก
รวมเฉลี่ย	3.75	0.37	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 3. เทศบาลมีการควบคุมและระวังโรคติดต่อแก่ประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. เทศบาลมีการดูแล เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ($\bar{x} = 4.01$) รองลง มาคือ ข้อ 1. เทศบาลมีการพัฒนาสุขภาพกายของประชาชน 6. เทศบาลมีการจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน ($\bar{x} = 4.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3. เทศบาลมีการควบคุมและระวังโรคติดต่อแก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.20$)

ตาราง 4.4

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ในภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ			
11. เทศบาลมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชน	3.70	0.45	มาก
12. เทศบาลมีการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชน	3.80	0.60	มาก

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
13. เทศบาลมีการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ระหว่างปิดเทอม	3.80	0.60	มาก
14. เทศบาลมีการส่งเสริมให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าที่ถูกสุขลักษณะ	4.00	0.63	มาก
15. เทศบาลมีการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ	3.90	0.54	มาก
16. เทศบาลมีการจัดหาแหล่งทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้ประชาชน	4.10	0.54	มาก
17. เทศบาลมีการส่งเสริม อาชีพและสร้างโอกาสเพิ่มรายได้ อย่างทั่วถึง	3.80	0.75	มาก
18. เทศบาลมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผลิตสินค้าพื้นบ้าน	4.30	0.64	มาก
19. เทศบาลมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สามารถบริการนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น	3.90	0.70	มาก
20. เทศบาลมีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีหลากหลายยิ่งขึ้น	3.40	0.80	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.87	0.42	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 20. เทศบาลมีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีหลากหลายยิ่งขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 18. เทศบาลมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผลิตสินค้าพื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมาคือ ข้อ 16. เทศบาลมีการจัดหาแหล่งทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้ประชาชน ($\bar{x} = 4.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 20. เทศบาลมีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีหลากหลายยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.40$)

ตาราง 4.5

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
21. เทศบาลมีการปรับปรุงภูมิทัศน์และปลูกต้นไม้ตามที่ สาธารณะ	3.60	0.66	มาก
22. เทศบาลมีการคุ้มครอง ดูแล รักษาป่า ไม้ในพื้นที่สาธารณะ	3.30	0.78	ปานกลาง
23. เทศบาลมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า	2.90	1.04	ปานกลาง
24. เทศบาลมีการให้ประชาชนร่วมตัดสินใจในการใช้ ทรัพยากรท้องถิ่น	3.00	1.00	มาก
25. เทศบาลมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ อย่างถูก วิธี	4.20	0.60	มาก
26. เทศบาลมีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ และดูแลรักษา แม่น้ำ ลำคลองต่าง ๆ	3.90	0.70	มาก
27. เทศบาลมีการรณรงค์กำจัดขยะที่ถูกตามหลักสุขอนามัย	4.00	0.44	มาก
28. เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.63	มาก
29. เทศบาลมีการปรับปรุงถนนหนทางในชุมชนทุกชุมชน	3.80	0.60	มาก
30. เทศบาลมีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดชุมชนเทศบาล ในวันสำคัญๆ	3.80	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	3.65	0.49	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อ 22, ข้อ 23, อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 25. เทศบาลมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ อย่างถูกวิธี ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาคือ 27. เทศบาลมีการรณรงค์กำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย ($\bar{x} = 4.00$) 28. เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 23.เทศบาลมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า ($\bar{x} = 2.90$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ปรากฏดังตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ต้องการให้ติดตั้งโคมไฟสาธารณะภายในชุมชนให้ครบทุกจุด	156	41.38
2	ควรมีการจัดการตลาดให้ถูกสุขลักษณะ	79	20.95
3	ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี	65	17.24
4	ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา	55	14.59
5	จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน	22	5.84
	รวม	377	100

จากตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้ติดตั้งโคมไฟสาธารณะภายในชุมชนให้ครบทุกจุด จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.38 รองลงมาคือ ควรมีการจัดการตลาดให้ถูกสุขลักษณะ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.95 และ ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.24

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 15,159 คน (เทศบาลเมืองนางรอง, 2559, หน้า 8)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้านประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในกรณีคำถามเป็นข้อความเชิงบวก ในความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังต่อไปนี้

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด	5 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก	4 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง	3 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย	2 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตส่งแบบสอบถามไปยังนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถาม จำนวน 337 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 337 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลทางคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 209)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ติดตั้ง โคมไฟสาธารณะภายในชุมชนให้ครบทุกจุด รองลงมาคือ ควรมีการจัดการตลาดให้ถูกสุขลักษณะ รองลงมาคือ ควรมีการส่งเสริมและฝึก

อาชีพให้กลุ่มสตรี รองลงมาคือ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ จัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้มีข้อมูลที่จะทำให้เทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถนำไปปรับปรุงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ การดำเนินงานของเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้การจัดบริการ สาธารณะเป็นไปอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ที่สำคัญทุกกิจกรรม ตรงกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และบริบท ของแต่ละชุมชน โดยให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ทั้งใน การดำเนินงานและการเรียนรู้ กระบวนการต่างๆ ที่สำคัญ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ทุนของชุมชน สมาชิกในชุมชน จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า พวกเราจะผลิตอะไรได้บ้างตามศักยภาพและทุนประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่เราจะผลิต กันอย่างไร โดยที่ชุมชนสามารถ คิดเอง ทำเอง ได้เอง เหตุผลในข้างต้น ได้นำไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชนนั้น นำมาซึ่งความพึงพอใจในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนท้องถิ่น เพราะทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อโนชา สืบจากมี (2551) ได้เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลสะพานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสะพานทราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอินทร์ ภาสศรี (2558) ได้ความคิดเห็นของประชาชนต่อการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร พบว่า ความ คิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสงยาง โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะการบริหารงานเทศบาล ได้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนหลายอย่าง เช่น สถานที่สาธารณะที่สามารถใช้ออกกำลังกายและเป็นที่พักผ่อนได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกดี มีสุขภาพจิตที่ดี อีกทั้งเทศบาลได้มีการจัดกิจกรรมหลายๆ อย่างที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำให้ประชาชนในชุมชนทุกคนเป็นกันเองกับเทศบาล และเทศบาลยังมีการจัดการดูแล และป้องกันบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ให้แก่ประชาชน ซึ่งเหตุผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ตีรอบ (2553) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตาวัง อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะ เทศบาลได้มีการจัดการส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชน และยังส่งเสริมตลาดให้กับคนในชุมชน จัดการแสดงต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในชุมชน ประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ เพื่อให้แพร่หลาย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนเรื่อยมา ได้จัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและตัวชุมชนให้มีความน่าสนใจมาก ส่งเสริมการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ของตัวชุมชน ทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้นมาก ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร โพธิ์ไช (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลดาว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ เทศบาลเมืองนางรองนั้น ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบและมีพนักงานในการบริการด้านสิ่งแวดล้อมเพียงพอ คำถึงถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงทัศนียภาพของชุมชนให้น่าอยู่ ซึ่งทำให้คนในชุมชนมีความพอใจและยังสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรักษาระบบธรรมชาติและพัฒนาตนเองให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ปลูกต้นไม้ริมทาง ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำและส่งเสริมการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกฉัตร ตระกูลรัมย์ (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการศึกษาความคิดเห็น พบว่า ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

3. จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลเมือง ทำให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยความคิดเห็นที่ประชาชนมีความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ติดตั้งโคมไฟสาธารณะภายในชุมชนให้ครบทุกจุด ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนนภายในชุมชน ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในเวลากลางคืน เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ในเวลากลางคืน ป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรมกับผู้ที่เดินทางสัญจรให้เกิดความปลอดภัย และเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์และมีความเป็นอยู่ในชุมชนได้อย่างปลอดภัย ซึ่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลภา หนูน้อย (2554: บทคัดย่อ) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพญา อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ ควรมีไฟฟ้าส่องทางตามแนวถนนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินงานของเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามความต้องการของคนในท้องถิ่น เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะเป็นไปอย่างทั่วถึง ตรงกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และบริบทของแต่ละชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องต้องพยายามหาช่องทางในการต่อยอด และปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการเน้นการลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลปัญหาและแนวทางการแก้ไข ให้ทันต่อความต้องการของประชาชน และควบคู่ไปกับการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเน้นที่การส่งเสริมอาชีพ และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ ชื่อเสียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะการบริหารที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

1.2 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าการดำเนินงานด้านนี้ถ้าเทียบกับทุกด้านที่ดำเนินงาน

ผลของค่าเฉลี่ยจะต่ำสุด แต่ถ้าวัดค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์แล้ว เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการออกไปจูงใจให้ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในด้านนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นที่ใกล้เคียง เกี่ยวกับเรื่อง แผนยุทธศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการบริการสาธารณะในระดับเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อค้นพบที่เหมือนหรือแตกต่างกัน และนำมาเปรียบเทียบกับผลงานที่วิจัยที่มีอยู่แล้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ แสงเงินอ่อน. (2546). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2560). *ทรัพยากรธรรมชาติ*. เข้าถึงได้จาก http://local.environnet.in.th/formal_data2.php?id=71
- กฤษณ์ วงเกิด. (2550). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กฤษณา สิงโตแก้ว. (2550). *ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอน สาขาการบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพาณิชย์การเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันยา สุวรรณแสง. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : บริษัท รวมสาส์น จำกัด.
- กิ่งดาว จินดาเทวิน. (2543). *ผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อการดำเนินงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในจังหวัดอุตรดิตถ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2541). *เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารคำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2555). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). *ทฤษฎีการบริหาร*. กรุงเทพฯ: บริษัททิวซิ่งเอ็ท.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2552). *การบริหารโครงการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ทิพนตรการพิมพ์.
- จิราภรณ์ น้อยนคร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

- จิราภา สุวรรณกนิษฐ์. (2551). *วิถีชุมชนผู้ประกอบการค้าในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). อุบลราชธานี : สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชยากร เทศะบำรุง. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ*
 จราจร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดศรีสะเกษ. (ภาคานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชลัท กลิ่นอุบล. (2553). *การจัดการความรู้และคุณลักษณะของชุมชนชาวนานักปฏิบัติเกษตร*
 อินทรีย์. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2546). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์. (2548). *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย. (2548). *เศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการในกลุ่มน้ำชี*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ถวิล จันท์ชนะ. (2544). *หลักการจัดการสมัยใหม่*. สกลนคร : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ
 สกลนคร.
- ทองอินทร์ ภายศรี. (2558). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลสงยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทัศนีย์ สาธุธรรม. (2545). *คุณภาพชีวิต ศักยภาพ และความต้องการแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้
 ดัดจริต*. (ปัญหาพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลเมืองนางรอง. (2559). *แผนพัฒนาสามปี (2559-2561) บูรีรัมย์* : สำนักปลัด.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2541). *ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนากร โพธิ์ไข. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลถาวร
 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บูรีรัมย์ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2554). *เศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่ :
 นพบุรีการพิมพ์.
- _____. (2556). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*. คณะ
 เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ธวัชชัย จันทร์นท . (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองบัววง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธีระศักดิ์ บันนุภา. (2542). *ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2530 ของนักศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีเรก วิทยาอุท. (2550). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สรรพสามิตในเขตพื้นที่สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 6 ที่มีต่อการบริหารงานหลังการปฏิรูประบบราชการของกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2545*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). อุดรดิตต์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- นันทวัฒน์ บรรมานันท์. (2551). *หลักพื้นฐานกฎหมายปกครองฝรั่งเศส*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- นงลักษณ์ ตีรอบ. (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลดาวัง อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นภสร แสงแดง. (2557). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นันทวัฒน์ บรรมานันท์. (2547). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- นิคม ชูเมือง. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโพนางคำ อำเภอสรรพหา จังหวัดชัยนาท*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิพนธ์ คันทเสวี. (2528). *มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปกรณ วัชรกุล. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประจักษ์ ผลเรือง. (2546). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน*. (คุณกัญนิพนธ์ ปรินญาคุณกัญนิพนธ์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2542). *ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2540). *บริการประชาชนทำได้ไม่ยาก (ถ้าอยากทำ)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญญาพรผล. (2551). *องค์การและการจัดการ*. นครปฐม : ภาควิชาบริหารธุรกิจและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : พนานนการพิมพ์.
- พนิดา เล้าณะ. (2546). *การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนบางลาง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรรณพิศ แพงไชสง. (2552). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ฟ้าใส พุ่มเกิด. (2547). *คุณภาพชีวิตการทำงานกับสุขภาพจิตของผู้ช่วยเหลือคนไข้ โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2556). *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค ปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2547). *นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการและการวิเคราะห์*. เชียงใหม่ : คณิการพิมพ์.
- มานะ บุญยานันต์. (2542). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอท่าหลวงจังหวัดลพบุรี*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มานิตย์ จุมปา. (2547). *คู่มือการศึกษากฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). *พฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2547). *การจัดการยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- ยงยุทธ พงษ์สุภาพ. (2541). *ทางเลือกใหม่ระบบบริการสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ยุคิธรรม ปัทมะ. (2558). *การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น (The Local Administrative Reform)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รวิภา หอมเศรษฐี. (2547). “Max Webber ตำนานขององค์การระบบราชการสมัยใหม่” : วารสารรามคำแหง 21 (1). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งกาญจน์ ปูทอง. (2552). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ลดาวลัย คำภา. (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.stou.ac.th/Schools/Sec/ejournal6-2/file/1-1-1.pdf>
- ลำพึง บัวจันธุ์. (2551). *การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจจากผลกระทบด้านการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา โครงการถนนคนเดินจังหวัดศรีสะเกษ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. ศรีสะเกษ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- วรสุดา สุขรมณ์. (2554). *ความร่วมมือระหว่างองค์กรในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัลภา หนูน้อย. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพญา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2541). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพร มาพบสุข. (2545). *จิตวิทยาการทำงาน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2544). *การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เวชยันต์ จันทร์เพชร. (2549). *ความคิดเห็นของสมาชิกผู้ใช้น้ำต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการชลประทานสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หรรณูจิตติ, ชวลิต ประภาวนนท์. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ชรรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หรรณูจิตติ, ธนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2545). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศศิณา ภาธา. (2550). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. (2545). *เทคนิคการทำงานในชุมชนมีขั้นตอนกี่ขั้นตอน*. เข้าถึงได้จาก www.thaingo.org/cgi-bin/content/content2/show.pl?0338.
- สมชาติ โตรักษา. บรรณาธิการ (2542). *Hospital Management in The Next Millennium*. เอกสารวิชาการสมาคมผู้บริหารโรงพยาบาลประเทศไทย ชุดที่ 10. กรุงเทพฯ : หจก.พี.เอ็น. การพิมพ์
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2543). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- สมพล ประดับผล. (2547). *คุณภาพชีวิตหลังการปฏิรูประบบราชการของข้าราชการทหาร ชั้นประทวน: ศึกษากรณี กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์*. (ปัญหาพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมยศ นาวิการ. (2543). *การบริหารและพฤติกรรมองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- _____. (2544). *การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). *กระบวนการพัฒนาชุมชนมีขั้นตอนกี่ขั้นตอน*. เข้าถึงได้จาก www.thaingo.org/cgi-bin/content2/show.pl?0338.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2540). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : พิกัดอักษร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2556*. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oae.go.th/main.php?filename=index>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2541). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สิริมา จิตต์หาญ. (2546). *ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของผู้ใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรคที่มีต่อโรงพยาบาลลำน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏจันทเกษม.
- สุชา จันทน์เอม. (2542). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดใจ ทูลพานิชย์กิจ. (2546). *หลักการพัฒนาเศรษฐกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- สุธีราเดช นกรินทร์และคณะ. (2553). *ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการขั้นแนะนำ*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุกัญญา อิศระละ. (2556). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยประดู่ อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2548). *การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ. (2556). *แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ. ในประมวลสาระชุดวิชาสังคมไทยกับการบริหารการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 4*. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อโนชา สืบจากมี. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลหัวเรือ อำเภอบ้านลาด จังหวัดมหาสารคาม*. (ภาคนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อรสา พลประเสริฐสุข. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัจฉราวรรณ มุสิกะสันติ. (2560). *ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์*. เข้าถึงได้จาก <http://contentcenter.prd.go.th/contentviewfullpage.aspx?folder=942&subfolder=&contents=70038>.
- อุทิศ ขาวเชียร. (2549). *การวางแผนกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อู่แก้ว ประกอบไวทยกิจ บีเวอร์. (2543). *มนุษย์-ระบบนิเวศและสภาพนิเวศในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เอกณัฐ ตระกุลรัมย์. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งศรีชุมพล : กรณีศึกษาอำเภอชุมพลบุรี*. (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

อัจฉริยาภรณ์ สุพิชญ์. (2546). คุณภาพชีวิต และการสนับสนุนทางสังคมของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด

ด้วย นายนฤชา อินทามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภุรี มูลสิน

ด้วย นายณฤชา อินทามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๙๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทองใบ เพ็งธรรม

ด้วย นายนฤชา อันทามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๒๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอมอบอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสุวรรณ

ด้วย นายนฤชา อันทามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้ นักศึกษามีความประสงค์ ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายนฤชา อันทามา ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.๐๕๕๕.๑๑/ว๒๐๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ปลัดเทศบาลเมืองนางรอง

ด้วย นายณฤช อันทามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาองค์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง

อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง

อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะความคิดเห็น

2. ข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบต่อท่านผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ตอบแบบสอบถามตามความจริงทุกประการ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นฤชา อินทามา

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. ช่วงอายุ

() 1. อายุ 18-29 ปี

() 2. อายุ 30-39 ปี

() 3. อายุ 40-49 ปี

() 4. อายุ 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า

() 4. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า

() 5.ปริญญาตรี

() 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

() 1. รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 2. ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย

() 3. เกษตรกร

() 4. รับจ้างทั่วไป

() 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง
จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับมีการดำเนินงานที่ตรงกับหมายเลขที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียว

กำหนดให้	5	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
	4	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
	3	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
	2	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
	1	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต							
1.	เทศบาลมีการพัฒนาสุขภาพกายของประชาชน						
2.	เทศบาลมีการพัฒนาสุขภาพจิตของประชาชน						
3.	เทศบาลมีการควบคุมและระวังโรคติดต่อแก่ประชาชน						
4.	เทศบาล มีการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม แก่ประชาชน						
5.	เทศบาลมีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่ประชาชน						
6.	เทศบาลมีการจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน						
7.	เทศบาลมีการดูแล เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส						
8.	เทศบาลมีการจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับชุมชน						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
9.	เทศบาลมีการจัดสถานที่ออกกำลังกายให้กับชุมชน						
10.	เทศบาลมีการจัดบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง						
ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ							
11.	เทศบาลมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชน						
12.	เทศบาลมีการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชน						
13.	เทศบาลมีการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามีรายได้ระหว่างปิดเทอม						
14.	เทศบาลมีการส่งเสริมให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าที่ถูกต้องลักษณะ						
15.	เทศบาลมีการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ						
16.	เทศบาลมีการจัดหาแหล่งทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้ประชาชน						
17.	เทศบาลมีการส่งเสริม อาชีพและสร้างโอกาสเพิ่มรายได้อย่างทั่วถึง						
18.	เทศบาลมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผลผลิตสินค้าพื้นบ้าน						
19.	เทศบาลมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สามารถบริการนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น						
20.	เทศบาลมีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีหลากหลายยิ่งขึ้น						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
	ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม						
21.	เทศบาลมีการปรับปรุงภูมิทัศน์และปลูก ต้นไม้ตามที่สาธารณะ						
22.	เทศบาลมีการคุ้มครอง ดูแล รักษาป่าไม้ใน พื้นที่สาธารณะ						
23.	เทศบาลมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้ คุณค่า						
24.	เทศบาลมีการให้ประชาชนร่วมตัดสินใจใน การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น						
25.	เทศบาลมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ต่าง ๆ อย่างถูกวิธี						
26.	เทศบาลมีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ และดูแล รักษา แม่น้ำ ลำคลองต่าง ๆ						
27.	เทศบาลมีการรณรงค์กำจัดขยะที่ถูกตาม หลักสุขอนามัย						
28.	เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ แก่ประชาชน ในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างสม่ำเสมอ						
29.	เทศบาลมีการปรับปรุงถนนหนทางใน ชุมชนทุกชุมชน						
30.	เทศบาลมีการจัดกิจกรรมทำความสะอาด ชุมชนเทศบาลในวันสำคัญๆ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของ
เทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน
ของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นฤชา อันธามา

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	108.70	122.079	0.309	0.925
a2	109.00	121.034	0.403	0.925
a3	109.50	126.052	-0.091	0.929
a4	109.20	116.234	-0.811	0.920
a5	109.10	116.990	0.544	0.923
a6	108.70	118.355	0.690	0.922
a7	108.70	116.079	0.433	0.925
a8	108.80	114.993	0.534	0.923
a9	108.80	117.890	0.605	0.922
a10	109.00	120.000	0.507	0.924
b1	109.00	119.172	0.590	0.923
b2	108.90	114.921	0.772	0.920
b3	108.90	120.714	0.321	0.926
b4	108.70	116.493	0.611	0.922
b5	108.80	127.407	-0.187	0.931
b6	108.60	120.662	0.368	0.925
b7	108.90	114.093	0.659	0.921
b8	108.40	118.179	0.479	0.924
b9	108.80	114.579	0.676	0.921
b10	109.30	112.562	0.705	0.920
c1	109.10	114.093	0.752	0.920
c2	109.40	111.766	0.774	0.919

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c3	109.80	111.890	0.551	0.924
c4	109.70	109.666	0.690	0.921
c5	108.50	121.500	0.261	0.926
c6	108.80	115.407	0.619	0.922
c7	108.70	118.355	0.690	0.922
c8	108.70	117.321	0.549	0.923
c9	108.90	115.128	0.755	0.920
c10	108.90	120.507	0.337	0.925

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Items = 30

Alpha = 0.9255

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อผู้ทำการวิจัย	นาย นฤชา อินทามา
วันเดือนปีเกิด	13 เมษายน 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเซนต์แมรี จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	767/91 ถ. โชคชัย-เดชอุดม ต.นางรอง อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์
ประกอบอาชีพ	ธุรกิจส่วนตัว (ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้าง งาน โยธาทุกชนิด)
สถานที่ปฏิบัติงานปัจจุบัน	หจก.นิโคลคอนสตรัคชั่น 787/22 ถ. โชคชัย-เดชอุดม ต.นางรอง อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ 31110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2550	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนางรอง อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ.2553	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนางรอง อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ.2559	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ.2561	ศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์